

2012 gruodžio 21

Nr. 12 / 390

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI APIE DIEVO TROŠKIMĄ	2
APIE KELIUS, VEDANČIUS Į DIEVO PAŽINIMĄ	3
APIE TIKĖJIMO Į DIEVĄ PAGRĮSTUMĄ	5
KAIP KALBĖTI APIE DIEVĄ?	6
APIE DIEVO MEILĖS PLANĄ	8

Homilijos

ŽEMAITIJOS KRIKŠTAS / Kristaus Krikštas (C)	10
GERESNIO VYNO KILMĖ / 2 eilinis sekmadienis (C)	11
GEROJI ŽINIA / 3 eilinis sekmadienis (C)	12
NAZARETO SINAGOGOJE / 4 eilinis sekmadienis (C)	13

Interviu

ATNAUJINTI TIKĖJIMO ENTUZIAZMĄ Pokalbis su apaštališkuoju nuncijumi arkivyskupu Luigi Bonazzi	15
EVANGELIZACIJOS TIKSLAS – SUSITIKIMAS SU KRISTUMI Pokalbis su Minsko ir Mogiliavo arkivyskupu Tadeuszu Kondrusiewicziumi	17

Straipsniai

Richard R. Gaillardetz ir Catherine E. Clifford TIKĖJIMO BENDRYSTĖ SU KITAIŠ KRIKŠČIONIMIS	19
Kun. Ericas Jacquinet, Popiežiškosios pasauliečių tarybos Jaunimo skyriaus vadovas JAUNIMO SIELOVADA: SUSITIKTI KRISTŲ BAŽNYČIOJE KAIP DRAUGYSTĖS VIETOJE	24

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	31
Kun. dr. Kęstutis Kėvalas įšventintas vyskupu	32
Telšių vyskupijos kunigų konferencija	32
Klierikus aplankė apaštališkasis nuncijus	35

Bažnyčia pasaulyje

Benediktas XVI apie <i>sensus fidelium</i>	40
Vatikanas sveikina JT nutarimą dėl Palestinos	40

Benediktas XVI

Apie Dievo troškimą

2012 m. lapkričio 7 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Apmąstymų kelias, kuriuo drauge žengiame šiais Tikėjimo metais, skatina mus šiandien apmąstyti kerintį žmogiškosios ir krikščioniškosios patirties aspektą: žmogui būdingas slėpiningas Dievo ilgesys. Labai iškalbinga, kad Katalikų Bažnyčios katekizmas pradedamas šiais žodžiais: „Dievo troškimas yra įrašytas žmogaus širdyje, nes žmogus sukurtas Dievo ir Dievui; Dievas nuolat traukia žmogų prie savęs, ir tik Dieve žmogus suras tiesą ir laimę, kurių be paliovos ieško“ (27).

Tokia ištara, daugelyje kultūrinių kontekstų ir šiandien visiškai priimtina, net akivaizdi, Vakarų sekuliarizuotoje kultūrinėje aplinkoje gali, priešingai, būti palaikyta provokacija. Mat daugelis mūsų amžininkų galėtų pareikšti, kad apskritai nejaučia jokio Dievo troškimo. Didžiąjai visuomenės daliai Jis yra nebe Laukiamasis, Trokštamasis, bet veikiau tikrovė, dėl kurios žmogus lieka abejingas, tikrovė, apie kurią net neverta vargintis ką nors pasakyti. Iš tikrųjų tai, ką apibrėžėme kaip „Dievo troškimą“, visiškai neišnyko ir įvairiais būdais vis dar pasirodo šiandienio žmogaus širdyje. Žmogiškasis troškimas visada krypsta į tam tikras konkrečias gėrybes, dažnai toli gražu ne dvasines, tačiau žmogui vis dėlto nuolat kyla klausimas, kas iš tiesų yra „tas“ gėris, vadinasi, jis susiduria su kažkuo kitu negu jis pats, ko jis negali pats sukurti, bet ką yra pašauktas pripažinti. Kas iš tikro gali numalšinti žmogaus troškimą?

Savo pirmojoje enciklikoje *Deus caritas est* mėginau paanalizuoti, kaip tokia dinamika reiškiasi žmogiškosios meilės patirtyje, mūsų laikais lengviau suvokiamoje kaip ekstazės, išėjimo iš savęs paties akimirka, kaip vieta, kur žmogus jaučiasi persmelktas jį pranokstančio troškimo. Per meilę vyras ir moteris vienas kito dėka naujaip patiria gyvenimo ir tikrovės didybę bei grožį. Jei tai, ką patiriame, nėra tiesiog iliuzija, jei tikrai trokštu kitam gerovės kaip kelio į savąją gerovę, turiu būti pasirengęs nebelaikyti savęs centru ir imti tarnauti kitam ligi savęs atsižadėjimo. Tad atsakas dėl meilės patyrimo prasmės yra valios nuskaistinimas bei išgydymas – būtent to reikalauja gerovė, kurios norima kitam. Išties trokštant tokios gerovės, būtina save lavinti, ugdyti ir taisyti.

Pradinė ekstazė taip virsta kelione, nuolatiniu ėjimu „iš savęs į savo išsilaisvinimą dovanojant save patį, ir būtent per tai“ – ėjimu „į savęs paties atradimą, mažą to, Dievo atradimą“ (6). Žengdamas šiuo keliu žmogus gali pamažu giliau pažinti iš pradžių patirtą meilę. Tada sykiu vis labiau išryškėja ir jos pristatomas slėpinys: mat net mylimas asmuo neįstengia numalšinti žmogaus širdyje glūdinčio troškimo, mažą to, juo meilė kitam autentiškesnė, juo labiau ji verčia klausti, kokios jos ištakos ir kokia paskirtis, ar gali ji tęstis amžinai. Tad žmogiškoji meilė išsiskiria dinamika, kuri kreipia tolyn, tai patyrimas gėrio, leidžiančio žmogui išeiti iš savęs ir atsidurti priešais visą egzistenciją apgaubiantį slėpinį.

Panašiai samprotauti galima ir apie kitokias žmogaus patirtis, kaip antai draugystę, grožio išgyvenimą, troškimą pažinti: visas žmogaus patiriamas gėris krypsta į patį žmogų gaubiantį slėpinį; kiekvienas žmogaus širdies troškimas yra to niekada ligi galo nenumalšinamo svarbiausio troškimo aidas. Žinoma, nuo to kažkiek mįslingo gilaus troškimo neįmanoma iškart tiesiai pereiti prie tikėjimo. Žmogus galiausiai suvokia, kas jo nepasotina, bet negali įsivaizduoti ar nusakyti to, kas leistų jam patirti laimę, kurios ilgisi jo širdis. Neįmanoma pažinti Dievo remiantis vien tuo žmogaus troškimu. Žvelgiant iš šitokios perspektyvos, išlieka slėpinys: žmogus ieško Absoliuto, bet ieško mažais ir netvirtais žingsneliais. Vis dėlto šita troškimo patirtis, šita, anot šv. Augustino, „nerami širdis“, jau yra labai svarbi. Jis mums rodo, kad žmogus yra iš pagrindų religinė būtybė (plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 28), „elgeta, kaip išmaldos prašantis Dievo“. Kartu su Pascaliu galime sakyti, kad „žmogus be galo pranoksta žmogų“ (*Pensieri*, ed. Chevalier 438; ed. Brunschvicg 434). Akys regi objektus, kai šie apšviesti šviesos. Iš čia ateina troškimas pažinti pačią šviesą, apšviečiančią pasaulio daiktus ir kartu su jais įžiebiančią grožio jausmą.

Todėl turime manyti, kad ir mūsų laikais, regis, tokiais neimliais viskam, kas transcendentiška, įmanoma atverti kelią į gyvenimo autentiškos religinės prasmės suvokimą, liudijantį, kad tikėjimo dovana nėra beprasmė ar iracionali. To siekiant labai pravartu skatinti savotišką troškimo pedagogiką, skirtą tiek dar netikintiems, tiek tikėjimo dovana jau gavusiesiems. Tokia pedagogika apima mažiausiai du aspektus. Pirmiausia būtina mokėti arba iš naujo mokytis džiaugtis gyvenimu. Ne kiekvienas pasitenkinimas paveikia vienodai: vieni palieka teigiamų pėdsakų, dovanoja širdžiai ramybę, daro mus veiklesnius ir dosnesnius. Kiti, priešingai, po pradinės šviesos nuvilia sužadintus lūkesčius ir kartais palieka kartėlį, nepasitenkinimą ar tuštumos

jausmą. Nuo mažumės mokyti tikro džiaugsmo visoje gyvenimo srityse – šeimoje, puoselėjant draugystę, solidarizuojantis su kenčiančiais, išsižadant savęs ir tarnaujant kitiems, meilės pažinimui, menui, gamtos grožiui – reiškia ugdyti vidinį skonį ir gaminti veiksmingus antikūnus, apsaugančius nuo paplitusio banalumo bei lėkštumo. Suaugusiesiems irgi būtina iš naujo atrasti tokį džiaugsmą, trokšti autentiškos tikrovės, atsikratant vidutiniškumo, į kurį jie galbūt yra įpuolę. Tada bus lengviau viską palikti ar atsisakyti visko, kas, nors iš pirmo žvilgsnio galbūt ir traukia, bet iš tikrųjų yra beskonybė, pripratimo, o ne laisvės šaltinis. O tada išnirs ir Dievo troškimas, apie kurį kalbame.

Antrojo aspekto, lydinčio pirmąjį, esmė yra niekada nesitenkinti tuo, kas jau pasiekta. Kaip tik autentiškas džiaugsmas geba sužadinti mūsų sveiką nerimą, skatinantį mus būti reiklesnius – trokšti aukštesnio, gilesnio gėrio – ir sykiu leidžiantį vis aiškiau pajusti, kad mūsų širdies nuraminti nepajėgi jokia baigtinybė. Taip mokomės neginkluoti siekti gėrio, kurio neišgalime patys susikurti ar sau parūpinti, mokomės nuleisti rankų susidūrę su sunkumais ar kliūtimis, kurių šaltinis yra nuodėmė.

Čia turėtume neužmiršti, kad troškimo dinamika visada atvira atpirkimui – ir tada, kai pasukta klystkeliais, vaikomasi dirbtinio rojus ir atrodo, jog gebėjimas siekti tikrojo gėrio prazuves. Net ir atsidūrusio nuodėmės bedugnėje žmogaus širdyje neužgęsta ta liepsna, kuri leidžia jam tikrąjį gėrį pažinti, patirti ir iš naujo kopti aukštyn visada padedamam Dievo malonės. Apskritai mums visiems reikia žengti troškimo nuskaistavimo ir išgydymo keliu. Keliaujame į dangiškąją tėvynę, pilnatviško, amžino gėrio, kurio niekas iš mūsų negalės atimti, link. Tad žmogaus širdyje gyvą troškimą reikia ne gniaužti, bet išlaisvinti, kad jis galėtų pasiekti savo tikrąją aukštybę. Kai trokštant atveriamas langas Dievui, tai jau rodo tikėjimo, kuris yra Dievo malonė, buvimą sieloje. Šv. Augustinas visada sakydavo: „Lūkesčiu Dievas padidina mūsų troškimą, troškimu padidina sielą, o ją išplėsdamas padaro ją imlesnę“ (*Commento alla Prima lettera di Giovanni*, 4, 6: PL 35, 2009).

Šioje kelionėje jauskimės esą visų žmonių broliai, bendrakeleiviai ir tų, kurie netiki, ieško, nuoširdžiai leidžiasi būti užkalbinami tiesos ir gėrio troškimo dinamikos. Šiais Tikėjimo metais melskime, kad Dievas parodytų savo veidą visiems, kurie jo ieško atvira širdimi. Dėkoju.

Apie kelius, vedančius į Dievo pažinimą

2012 m. lapkričio 14 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Praėjusį trečiadienį apmąstėme Dievo troškimą, glūdinį pačioje žmogaus gelmėje. Šiandien norėčiau pagilinti šį aspektą trumpai kartu su jumis apmąstydamas kelius, vedančius į Dievo pažinimą. Tačiau noriu priminti, kad Dievo iniciatyva visada pirmesnė už žmogaus iniciatyvą ir kad Dievas kelyje Jo link irgi pirmas apšviečia, kreipia ir veda visada gerbdamas mūsų laisvę. Ir būtent jis visada įsileidžia mus į savo artybę apsireikšdamas ir dovanodamas malonę, įgalinančią mus priimti tą apreiškimą tikėjimu. Neužmirškime šventojo Augustino patyrimo: ne mes turime Tiesą ir esame ją suradę, bet Tiesa mus suranda ir turi.

Vis dėlto yra būdų, galinčių atverti žmogaus širdį Dievo pažinimui, ženklų, vedančių Dievo link. Žinoma, dažnai kyla pavojus būti apakintiems pasauliškumo spindesio, apsunkinančio žingsniavimą tais keliais ar tų ženklų skaitymą. Tačiau Dievas niekada nepaliauja mūsų ieškojės, yra ištikimas jo sukurtam ir atpirktam žmogui, lieka artimas mums mūsų gyvenime, nes mus myli. Būtent toks tikrumas turi mus kasdien lydėti, net jei tam tikra paplitusi mąstysena kliudo Bažnyčiai ir krikščionims perteikti kiekvienam kūriniui Evangelijos džiaugsmą ir vesti visus į susitikimą su Jėzumi, vieninteliu pasaulio Išganytoju. Vis dėlto tokia yra mūsų misija, misija, kurią Bažnyčia ir kiekvienas tikintysis turi vykdyti džiugiai kaip savą, gyvendamas gyvenimą, gaivinamą tikėjimo, paženklintą meilės, tarnavimo Dievui bei kitiems ir gebantį skleisti viltį. Tai misijai suspindėti pirmiausia leidžia šventumas, į kurį visi esame pašaukti.

Šiandien – kaip žinome – tikėjimui netrūksta sunkumų ir išbandymų: jis dažnai menkai suprantamas, ginčijamas, atmetamas. Šv. Petras sakė savo krikščionims: būkite „visuomet pasirengę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jumyse gyvenančią viltį. Bet tai darykite švelniai ir atsargiai“ (1 Pt 3, 15). Anksčiau Vakaruose, krikščioniška vadintoje visuomenėje, tikėjimas buvo ta aplinka, kurioje gyventa; rėmimasis Dievu ir jo laikymasis daugumai buvo kasdienio gyvenimo dalis. Pateisinti savo netikėjimą veikiau turėdavo netikintis asmuo. Mūsų pasaulyje padėtis kitokia, ir vis labiau tikintieji turi įtikinamai pagrįsti savo tikėjimą. Enciklikoje *Fides et ratio* palaimintasis Jonas Paulius II pabrėžė, kad šiuolaikinėje epochoje, persunktoje subtilių bei patrauklių tiek teorinio, tiek praktinio

ateizmo formų, tikėjimui tenka pakelti išbandymų. Nuo Apšvietos religijos kritika vis stiprėjo, istoriją ėmė ženklinti ateistinės sistemos, skelbiančios, kad Dievas yra vien žmogaus dvasios projekcija, iliuzija ir visuo-
menės, suklaidintos daugybės susvetimėjimą skatinančių veiksnių, produktas. Negana to, praėjusiame amžiuje išgyventas galingas sekuliarizacijos procesas siekiant absoliučios autonomijos žmogui, laikyta, kad jis yra tikrovės matas ir architektas, bet nuskurdintas buvimo kūriniu „pagal Dievo paveikslą ir panašumą“. Mūsų laikais atsirado tikėjimui itin pavojingas reiškinys – „praktiniu“ vadinamas ateizmas, kuris neneigia tikėjimo tiesų ir religinių apeigų, tačiau jas laiko nesvarbiomis, nutolusiomis nuo gyvenimo, nenaudingomis. Tada dažnai į Dievą tikima paviršutiniškai ir gyvenama taip, „tarsi Dievo nebūtų“ (*etsi Deus non daretur*). Tačiau galop tokia gyvensena turi dar didesnę ardomąjį poveikį, nes veda į abejingumą tikėjimui ir Dievo klausimui.

Iš tikrųjų žmogus, atskirtas nuo Dievo, susiaurinamas iki vieno matmens – horizontalaus, o toks susiaurinimas yra viena iš pagrindinių įvairiopo totalitarizmo, sukėlusio tragiškų padarinių praėjusiame amžiuje, ir dabar regimos vertybių krizės priežasčių. Užtemdžius Dievą, užtemdomas ir etinis horizontas, atsiranda vietos reliatyvizmui bei dviprasmiškai laisvės sampratai – laisvės, kuri, užuot išlaisvinusi, galiausiai žmones pririša prie stabų. Pagundos, Jėzaus išgyventos dykroje iki viešosios veiklos, gyvai simbolizuoja „stabus“, suviliojančius žmones, kai jie nežengia toliau savęs. Dievui netekus centrinės vietos, savo teisėtą vietą praranda ir žmogus, jis neberanda vietos kūrinyje, santykiuose su kitais. Tai, ką senovės išmintis primena mitu apie Prometėją, tebėra aktualu: žmogus mano galįs pats tapti „dievu“, gyvybės ir mirties šeimininku.

Turėdama tai prieš akis, Bažnyčia, ištikima Kristaus priesakui, nepaliaujamai skelbia tiesą apie žmogų ir jo paskirtį. Vatikano II Susirinkimas glaustai teigia: „Išskirtinis žmogaus kilnumo pagrindas yra jo pašaukimas bendrauti su Dievu. Jau pačia savo kilme jis kviečiamas kalbėtis su Dievu; juk jis turi savo būti tik dėl to, kad Dievas, iš meilės jį sukūręs, mylėdamas be perstojo palaiko. Žmogus negyvena visiškai pagal tiesą, jei tos meilės laisvai nepripažįsta ir neatsiduoda savo Kūrėjui“ (Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 19).

Tad ką tikėjimas pašauktas „švelniai ir atsargiai“ atsakyti ateizmui, skepticizmui, abejingumui vertikalus matmens atžvilgiu, kad mūsų laikų žmonės ir toliau keltų Dievo buvimo klausimus ir suktų Dievop vedančiais keliais? Norėčiau nurodyti kelis kelius, kylančius

iš prigimtinio apmąstymo ir paties tikėjimo jėgos. Labai glaustai juos sutraukčiau į tris žodžius: pasaulis, žmogus, tikėjimas.

Pirmiausia – pasaulis. Šv. Augustinas, ilgai savo gyvenime ieškojęs Tiesos ir galop Tiesos pagautas, parašė labai gražų ir garsų tekstą: „Paklausk, ar graži žemė, jūra, ar gražus išretėjęs ir visur pasklidęs oras, ar gražus dangus... Paklausk visos šios tikrovės. Ji visa atsakys: pažiūrėk, mes gražūs. Jų grožis yra tartum šlovinimo himnas. Kas kitas šiuos gražius, nors ir kintamus, kūrinius galėjo sukurti, jei ne tas, kuris pats yra nekin-tamas grožis?“ (*Sermo* 241, 2; *PL* 38, 1134). Manau, jog turėtume susigražinti – ir padėti tai padaryti šiandieniams žmonėms – gebėjimą kontemplančiai kūrinių, jos grožį, sąrangą. Pasaulis nėra beformė magmos masė: juo geriau pažįstame ir juo labiau atrandame jo įstabių mechanizmus, juo aiškiau regime planą, matome kūrybišką intelektą. Albertas Einšteinas yra pasakęs, kad gamtos dėsniai rodo „tokį protą, kad, palyginus su juo, visas žmonių sistemingas mąstymas ir veikla tėra nereikšmingas atspindys“ (*The World As I See It*, 1949). Vadinasi, pirmasis takas, vedantis Dievo atradimo link, yra atidus kūrinių kontemplančias.

Antras žodis – žmogus. Vėlgi šv. Augustinas yra užrašęs garsiąją frazę, kad Dievas yra giliau mano viduje nei pati giliausia mano gelmė (*Confessiones* III, 6, 11). Todėl jis kviečia „neiti iš savęs, grįžti į save: tiesa yra aukščiau nei pats didžiausias mano aukštis ir giliau nei pati giliausia mano gelmė“ (*De vera religione*, 39, 72). Šio aspekto irgi rizikuojame netekti triukšmingame ir dėmesį blaškančiame pasaulyje, kuriame gyvename, – gebėjimo sustoti, pažvelgti į save ir suvokti vidinį begalybės alkį, skatinantį mus žengti toliau ir ieškoti to, kuris gali jį numalšinti. Katalikų Bažnyčios katekizme rašoma: „Atviram tiesai ir grožiui, suvokiančiam moralinį gėrį, savo laisvę ir sąžinės balsą, trokštančiam begalybės ir laimės žmogui iškyla Dievo buvimo klausimas“ (33).

Trečias žodis – tikėjimas. Pirmiausia mūsų laiko tikrovėje turime neužmiršti, kad į Dievo pažinimą bei susitikimą su juo veda ir gyvenimas tikėjimu. Tie, kurie tiki, yra susivieniję su Dievu ir atviri jo malonei, jo meilės galiai. Tad jų gyvenimas virsta liudijimu, ne savo pačių, bet Prisikėlusiojo, o jų tikėjimas bebaimiškai šviečia kasdieniame gyvenime, yra atviras dialogui, labai draugiškam kiekvieno žmogaus keliui, teikia viltį atpirkimo, laimės, ateities trokštantiems žmonėms. Tikėjimas iš tiesų yra susitikimas su kalbančiu bei veikiančiu istorijoje Dievu, kuris ir lemia mūsų kasdienio gyvenimo atsivertimą pakeisdamas mūsų mąstyseną, vertybinius sprendimus, pasirinkimus ir konkrečius

veiksmus. Tikėjimas yra ne iliuzija, bėgimas nuo tikrovės, jaukus prieglobstis, sentimentalumas, bet viso gyvenimo įtraukimas, Evangelijos, Gerosios Naujienos, gebančios išlaisvinti žmogų, skelbimas. Krikščionys ir bendruomenė, veiklūs ir ištikimi Dievo, kuris pirmas mus pamilo, planui, yra tinkamiausi keliai panirusiems į abejingumą ar abejojantiems savo gyvenimu ir veikla. Tačiau tai reikalauja iš kiekvieno skaidriau liudyti tikėjimą, apvalyti savo gyvenimą, kad jis būtų panašesnis į Kristaus. Daugelis žmonių šiandien ribotai įsivaizduoja, kas yra krikščionių tikėjimas, nes tapatina jį vien su įsitikinimų bei vertybių sistema, o ne su istorijoje apsireiškusio Dievo, kuris trokšta bendrauti su žmonėmis akis į akį ir palaikyti meilės santykį, tiesa. Iš tiesų kiekvieno mokymo ar kiekvienos vertybės pamatas yra žmogaus ir Dievo susitikimo Jėzuje Kristuje įvykis. Krikščionybė, pirma negu moralė ar etika, yra meilės įvykis, Jėzaus asmens priėmimas. Dėl šios priežasties krikščionys ir krikščionių bendruomenė pirmiausia turėtų žvelgti ir kitų žvilgsnį kreipti į Kristų, tikrąjį Kelią, vedantį pas Dievą.

Apie tikėjimo į Dievą pagrįstumą

2012 m. lapkričio 21 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Ženkime šių Tikėjimo metų keliu savo širdyje nešdami viltį iš naujo atrasti, kokį džiaugsmą teikia tikėjimas, ir susigrąžinti užsidegimą perteikti visiems tikėjimo tiesą. Ši tiesa nėra paprasta žinia apie Dievą, ypatinga informacija apie Jį. Priešingai, ja išreiškiamas Dievo susitikimo su žmonėmis įvykis, išganantis ir išlaisvinantis susitikimas, kuris įgyvendina žmogaus giliausius lūkesčius, taikos, brolybės, meilės troškimą. Tikėjimas leidžia suvokti, kad susitikimas su Dievu tik sustiprina, patobulina ir sutaurina visa, kas žmoguje yra teisinga, gera ir gražu. Tad kai Dievas apsireiškia ir leidžia save pažinti, žmogus sužino, kas yra Dievas, ir pažindamas Jį atranda pats save, savo kilmę, paskirtį, žmogaus gyvenimo didybę ir kilnumą.

Tikėjimas įgalina autentišką Dievo pažinimą, įtraukiantį visą žmogaus asmenį, – pažinimą, kuris suteikia gyvenimui naujos spalvos, naujos egzistencijos skonio, džiaugsmo, kad esi pasaulyje. Tikėjimas reiškiasi dovanojimusi kitiems, solidarumą pagimdanti brolyste, gebėjimu mylėti nugalint liūdesį keliančią vieatvę. Dievas taip per tikėjimą pažįstamas ne tik protu, bet ir gyvenimu. Toks Dievo – Meilės pažinimas galimas tik

dėl jo paties meilės. Dievo meilė padaro mus reginčius, atveria akis, leidžia pažinti visą tikrovę, įveikti sąžinę klaidinančius siaurą individualizmą ir subjektyvizmą. Todėl Dievo pažinimas yra tikėjimo patyrimas, sykiu reiškiantis intelektualinį ir moralinį kelią: giliai paliesti Jėzaus Dvasios mumyse artumo, ištrūkstame iš savo egoizmo horizontų ir atsiveriame tikrosioms egzistencijos vertybėms.

Šiandienėje katechezėje norėčiau stabtelėti prie tikėjimo į Dievą racionalumo. Katalikų tradicija nuo pradžių atmetė vadinamąjį fideizmą, t. y. valią tikėti priešingai protui. *Credo quia absurdum* („tikiu, nes absurdiška“) nėra katalikų tikėjimo supratimą atspindinti formulė. Dievas jokiū būdu nėra absurdiškas, nebent slėpiningas. Slėpinys savo ruožtu yra ne iracionalybė, bet prasmės, reikšmės, tiesos perteklius. Jei protas, žvelgdamas į slėpinį, nieko neišvysta, tai ne todėl, kad slėpinyje nėra šviesos, bet kad jos yra per daug. Panašiai, kaip žmogaus akys, nukreiptos tiesiai į saulę, mato tamsą; bet ar galima iš to daryti išvadą, kad saulė nėra šviesi? Priešingai, ji šviesos šaltinis. Tikėjimas leidžia žvelgti į „saulę“, į Dievą, jei priimame jo apreiškimą istorijoje; tada, taip sakant, tikrai išvystame Dievo slėpinio šviesą, pripažindami didį stebuklą: Dievas prisiartinio prie žmogaus, leidosi būti pažintas, prisitaikydamas prie jo riboto kūrinio proto (plg. *Dei Verbum*, 13). Sykiu Dievas savo malone apšviečia protą, atveria naujus horizontus, nepamatuojamus ir begalinius. Todėl tikėjimas visada skatina ieškoti, nesustoti ir nenurimti tenkinantis daliniu tiesos bei tikrovės pažinimu. Kai kurie šiuolaikiniai mąstytojai laikosi nepagrįsto prietaro, kad tikėjimo dogmos žmogaus protui užkerta kelią. Tiesa yra kaip tik priešinga, ir tai jau yra parodę didieji katalikų tradicijos mokytojai. Iki atsivertimo vidinio nerimo genamas Augustinas tiesos ieškojo visose prieinamose filosofijose: nė viena jo nepatenkino. Savo varginantį racionalų ieškojimą jis laikė reikšmingu ugdymu parengimu susitikti su Kristaus tiesa. Rašydamas: „Suprask, kad tikėtum, ir tikėk, kad suprastum“ (*Soliloquia* 43, 9: *PL* 38, 258), jis tartum perteikia savo gyvenimiškąjį patyrimą. Protas ir tikėjimas Apreiškimo akivaizdoje nėra vienas kitam svetimi ar priešiški, bet jų abiejų reikia jam suprasti bei tikrajai žiniai suvokti prisiartinus ligi slėpinio slenksčio. Šventasis Augustinas yra vienas iš tų gausių krikščionių autorių, proto lydimo tikėjimo liudytojų, mąstančių ir kviečiančių tikėti. Ta pačia linkme kreipia šventasis Anzelmas savo „*Proslogione*“ rašydamas, kad katalikų tikėjimas esąs *fides quaerens intellectum* („tikėjimas, ieškantis supratimo“), kur supratimo ieškojimas yra vidinis tikėjimo aktas. Tačiau visus pranoksta Tomas Akvinielis, kuris, tvirtai tęsdamas šią tradiciją, diskutavo su filosofų protais ir parodė, kokio naujo vaisingo racionalaus

gyvastingumo suteikia žmogaus mintis, sujungta su krikščioniškojo tikėjimo principais ir tiesa.

Tad katalikų tikėjimas yra racionalus ir puoselėja pasitikėjimą žmogaus protu. Vatikano I Susirinkimas dogminėje konstitucijoje *Dei Filius* patvirtino, kad protas geba tikrai pažinti Dievo buvimą iš kūrinijos, bet tik tikėjimas malonės šviesoje išgali „lengvai, absoliučiai patikimai ir be klaidos“ (*DS* 3005) pažinti su Dievu susijusią tiesą. Tikėjimu pažinta tiesa neprieštarauja teisingai taikomam protui. Palaimintasis popiežius Jonas Paulius II enciklikoje *Fides et ratio* tai apibendrino tokiais žodžiais: „Žmogaus protas, priimdamas tikėjimo dalykus, nei naikina, nei menkina save; kiekvienu atveju žmogus juos pasiekia laisvu ir sąmoningu apsisprendimu“ (43). Nenumaldomai trokštant tiesos, tikrai darnus tikėjimo ir proto santykis yra tikras kelias link Dievo ir pilnatviško savęs įgyvendinimo.

Tokį mokymą nesunku aptikti visame Naujajame Testamente. Šventasis Paulius Korinto krikščionims rašo: „Žydai reikalauja stebuklų, graikai ieško išminties, o mes skelbiame Kristų nukryžiuotąjį, kuris žydams yra papiktinimas, pagonims – kvailystė“ (*1 Kor* 1, 22–23). Juk Dievas išgelbėjo pasaulį ne galios aktu, bet savo viengimio Sūnaus nusižeminimu: tokia žmogaus parametrais neįprasta Dievo veikseną prieštarauja graikų išminčiai. Vis dėlto Kristaus kryžiui būdinga sava logika, Pauliaus vadinama *ho lògos tou staurou*: „žodžiu apie kryžių“ (*1 Kor* 1, 18). Žodis *lògos* žymi ir žodį, ir protą, taigi žodžiais išreiškia tai, ką išrutuliojo protas. Tad Paulius kryžių laiko ne iracionaliu įvykiu, bet išganomuoju darbu, kuriam būdingas tikėjimo šviesoje atsiskleidžiantis racionalumas. Sykiu Paulius taip pasitiki žmogaus protu, kad net stebisi, kodėl žmonės, matydami Dievo darbų grožį, Jo netiki. Laiške romiečiams jis sako: „Jo neregimosios ypatybės – jo amžinoji galybė ir dievybė – nuo pat pasaulio sukūrimo aiškiai suvokiamos protu iš jo kūrinių“ (1, 20). Šv. Petras irgi ragina diasporos krikščionis: „Šventai sergėkite savo širdyse Viešpatį Kristų, visuomet pasirenę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jumyse gyvenančią viltį“ (*1 Pt* 3, 15). Persekiojimo ir didelio poreikio liudyti tikėjimą aplinkoje tikintieji prašomi pagrįstai pateisinti, kodėl laikosi Evangelijos žodžių, atskleisti mūsų vilties racionalų pagrindą.

Tokia vaisingos sąsajos tarp supratimo ir tikėjimo prielaida remiasi ir sveikas santykis tarp mokslo ir tikėjimo. Akivaizdu, kad moksliniai tyrimai leidžia pažinti vis naujų tiesų apie žmogų ir visatą. Tikrasis žmonijos gėris, prieinamas tikėjimu, parodo kelius, kuriais turėtų sukėti moksliniai tyrimai. Pavyzdžiui, remtini tie tyrimai, kuriais siekiama tarnauti gyvybei ir kovoti su ligomis.

Svarbios ir pastangos atskleisti mūsų planetos ir visatos paslaptis suvokiant, kad žmogus kūrinijos viršūnėje yra ne tam, kad ją išnaudotų, bet kad sergėtų ir padarytų tinkamą gyventi. Taigi tikėjimas, jei tikrai išgyvenamas, nesikerta su mokslu, bet veikia su juo bendradarbiauja pateikdamas pamatinius kriterijus visų gėriui skleisti ir prašydamas atsakyti tik tų bandymų, kurie, būdami priešingi pirminiam Dievo planui, gali sukelti padarinių, atsisuksiančių prieš patį žmogų. Tikėti racionalu ir štai dėl ko: jei mokslas yra vertingas tikėjimo sąjungininkas, padedantis suprasti Dievo planą visatoje, tai tikėjimas įgalina mokslinę pažangą visada siekti žmogaus gėrio ir tiesos išlaikant ištikimybę šiam planui.

Todėl taip svarbu, kad žmogus atsivertų Dievui bei pažintų Dievą ir jo išganymo Jėzuje Kristuje planą. Evangelijoje duodama pradžia naujam humanizmui, autentiškai žmogaus ir visos tikrovės „gramatikai“. Katalikų Bažnyčios katekizme mokoma: „Dievo tiesa yra ir Jo išmintis, kuri vadovauja visai pasaulio sukūrimo ir valdymo tvarkai. Dievas, vienintelis sukūręs dangų ir žemę (plg. Ps 115, 15), vienintelis tegali leisti autentiškai pažinti sukurtų daiktų santykį su Juo“ (216).

Todėl tikėkime, kad visos mūsų evangelizacinės pastangos padės daugeliui mūsų laikų vyrų ir moterų susigrąžinti Evangeliją į savo gyvenimo centrą. Melskimės, kad visi iš naujo atrastų Kristuje egzistencijos prasmę ir tikros laisvės pagrindą: juk be Dievo žmogus praranda patį save. Tų, kurie gyveno iki mūsų ir visą savo gyvenimą paskyrė Evangelijai, liudijimas tai patvirtina visiems laikams. Tikėti racionalu, nuo to priklauso mūsų egzistencija. Verta netekti savęs Kristuje, nes jis vienintelis numalšina tiesos ir gėrio troškimą, suleidusį šaknis kiekvieno žmogaus sieloje, – šiandien, praeityje ir begalinę palaimingosios amžinybės dieną. Dėkoju.

Kaip kalbėti apie Dievą?

2012 m. lapkričio 28 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Pagrindinis šiandien mums kylantis klausimas yra štai toks: kaip mūsų laikais kalbėti apie Dievą? Kaip perteikti Evangeliją, kaip atverti kelią į jos išganingą žinią mūsų amžininkų užsklęstoms širdims ir protams, kuriuos taip dažnai patraukia paviršutiniškas visuomenės spindesys? Jau pats Jėzus, anot evangelistų, skelbdamas Dievo Karalystę klausė: „Su kuo galime palyginti Dievo Karalystę? Arba koku palyginimu ją

pavaizduosime?“ (Mk 4, 30). Kaip kalbėti apie Dievą šiandien? Pirmas atsakymas – apie Dievą galime kalbėti, nes jis kalbėjo su mumis. Vadinasi, pirma kalbėjimo apie Dievą sąlyga yra išsiklausyti į tai, ką yra pasakęs pats Dievas. Dievas su mumis kalbėjo! Tad Dievas nėra abstrakti hipotezė apie pasaulio kilmę, toli nuo mūsų nutolęs matematinis protas. Dievas domisi mumis, mus myli ir asmeniškai įžengė į mūsų istorijos tikrovę, taip prisiartinio, kad net tapo žmogumi. Vadinasi, Dievas yra mūsų gyvenimo tikrovė ir toks didis, kad turi laiko mums ir kiekvienu iš mūsų rūpinasi. Jėzuse iš Nazareto išvystame Dievo veidą. Jis nužengė iš dangaus, pasinėrė į žmonių pasaulį, mūsų pasaulį, ir moko mus „gyvenimo meno“, rodo kelią į laimę, išlaisvina iš nuodėmės, kad būtume Dievo vaikai (plg. Ef 1, 5; Rom 8, 14). Jėzus atėjo išganyti ir parodyti teisingo gyvenimo pagal Evangeliją.

Kalbėti apie Dievą pirmiausia reiškia aiškiai įsivaizduoti, kokią žinią mes turime skelbti mūsų laikų vyrams ir moterims: Dievas, kurį turime skelbti, nėra abstrakti hipotezė, bet konkretus egzistuojantis Dievas, įžengęs į istoriją ir esantis istorijoje, tai Jėzaus Kristaus Dievas kaip atsakas į svarbiausius klausimus, kodėl gyvename ir kaip teisingai gyventi. Todėl norint kalbėti apie Dievą reikia būti susipažinusiam su Jėzumi ir jo Evangelija, asmeniškai ir tikrai pažinti Dievą ir jausti karštą aistrą jo išganymo planui, nepasiduodant sėkmės pagundai, bet sekant paties Dievo metodu. O Dievo metodas yra nusižeminimas: Dievas tampa vienu iš mūsų; tai Dievas įgyvendina išsikūnydamas paprastuose Nazareto namuose ir gimdamas Betliejaus grotuje; šis metodas pateiktas palyginime apie garstyčios grūdą. Reikia nesibaiminti kuklių mažų žingsnelių ir pasitikėti lėtu į miltus įmaišyto raugo veikimu (plg. Mt 13, 33). Kai kalbame apie Dievą, vadovaujami Šventosios Dvasios, vykdomė evangelizaciją, turime atgauti paprastumą, grįžti prie skelbimo esmės – Geriosios Naujienos apie Dievą, kuris yra realus ir konkretus, domisi mumis, yra Dievas – Meilė, prisiartinęs prie mūsų Jėzuse Kristuje ligi kryžiaus mirties ir prisikėlimu dovanojęs mums viltį bei atvėręs naują gyvenimą, kuris neturi pabaigos, amžiną gyvenimą, tikrąjį gyvenimą. Išskirtinis komunikuotojas apaštalas Paulius moko mus, kaip prasiskverbti ligi pat tikėjimo šerdies, kaip labai paprastai „kalbėti apie Dievą“. Pirmame laiške korintiečiams jis rašo: „Kai pas jus, broliai, lankiausi, aš atėjau skelbti jums Dievo liudijimo ne iškalbingais žodžiais ar išmintimi. Net buvau pasiryžęs tarp jūsų nežinoti nieko kito, kaip tik Jėzų Kristų, ir tą nukryžiuotą“ (2, 1–2). Taigi, pirma, Paulius kalba ne apie savo paties išrutuliotą filosofiją, ne apie kokią nors rastą ar paties išgalvotą idėją, bet apie savo gyvenimo tikrovę, kalba apie Dievą, įžengusį į jo

gyvenimą, apie realų, gyvą Dievą, kuris kalbėjos su juo ir kalbės su mumis, Paulius kalba apie nukryžiuotą ir prisikėlusį Kristų. Antra, Paulius neieško savęs paties, nenori susikurti garbintojų būrio, bet skelbia Kristų ir trokšta laimėti žmones tikram ir realiam Dievui. Paulius tikrai trokšta skelbti tą, kuris įžengė į jo gyvenimą ir yra tikrasis gyvenimas, tą, kuris jį užkariavo kelyje į Damaską. Vadinasi, kalbėti apie Dievą reiškia suteikti erdvės tam, kurį reikia pažinti, kuris atskleidžia savo meilės veidą, tai reiškia išsižadėti to, kas sava, ir pasiūlyti tai Kristui, suvokiant, kas mes neišgalime laimėti kitų Dievui, bet turime kreiptis į patį Dievą, jo šauktis. Vadinasi, kalbėjimas apie Dievą kyla iš klausymosi, iš Dievo pažinimo, tampančio tikrove su juo suartėjant maldos kupiname gyvenime pagal Dievo įsakymus.

Perteikti tikėjimą, šventojo Pauliaus akimis, yra ne siūlyti save, bet atvirai bei viešai sakyti, kas pamatoma ir patiriama susitinkant su Kristumi, kaip šis susitikimas perkeičia gyvenimą: Jėzų, pajautą savyje ir tapusį tikrąja gyvenimo kryptimi, nešti kitiems, kad visi suprastų, jog Jo būtinai reikia pasauliui ir kiekvieno žmogaus laisvei. Apaštalas nesitenkina vien kalbėjimu, bet į didį tikėjimo darbą įtraukia visą savo gyvenimą. Norint kalbėti apie Dievą, būtina padaryti jam vietos tikint, kad būtent jis veikia mūsų silpnume, be baimės kukliai ir džiugiai padaryti erdvės giliai įsitikinus, kad juo labiau centre bus Jis, o ne mes, juo mūsų perteikimas bus vaisingesnis. Tai galioja ir krikščionių bendruomenėms: jos pašauktos liudyti perkeičiančią Dievo malonę, įveikdamos individualizmą, uždaramą, savanaudiškumą, abejingumą ir gyvendamos kasdien Dievo meile. Ar tikrai tokia yra mūsų bendruomenė? Turime nuolat darbuotis stengdamiesi vis labiau ir tikriau tapti tokiais Kristaus, o ne savo pačių skelbėjais.

Čia turėtume paklausti, o kaip skelbė pats Jėzus? Jėzus kaip vienatinis Dievo Sūnus kalba apie Tėvą – *Abba* – ir Dievo Karalystę, su atjauta žvelgdamas į žmogaus egzistencijos vargus bei sunkumus. Kalba labai realistiškai ir, sakyčiau, Jėzaus skelbimo esmė yra ta, kad jis daro pasaulį skaidrų, o mūsų gyvenimą vertą Dievo. Jėzus parodo, jog pasaulyje ir kūrinyje matyti Dievo veidas ir kaip Dievas būna mūsų gyvenimo kasdienybėje. Tai matome iš palyginimų apie gamtą, garstyčios grūdą, lauką su įvairiomis sėklomis arba mūsų gyvenimą, tik prisiminkime Jėzaus palyginimus apie sūnų palaidūną, Lozorijų ir kitus. Evangelijose regime, kaip Jėzui rūpi kiekviena žmogiškoji situacija, kaip jis, kupinas pasitikėjimo Tėvo pagalba, panyra į savo meto vyrų bei moterų tikrovę. Toje istorijoje tikrai slėpininškai veikia Dievas, ir, jei įtemptume dėmesį, jį sutiktume. Mokiniai, gyvenantys kartu su juo, minios, kurias

Jis sutinka, mato, kaip Jėzus reaguoja į skirtingiausias problemas, kaip kalba, kaip elgiasi, mato jame veikiant Šventąją Dvasią, veikiant Dievą. Jo gyvenimas ir skelbimas susipina: Jėzus veikia ir moko visada remdamasis artimu ryšiu su Dievu Tėvu. Toks stilius mums, krikščionims, tampa esmine nuoroda: mūsų gyvenimo būdas, kupinas tikėjimo ir meilės, tampa kalbėjimu apie Dievą šiandien, nes į Kristų atremtu gyvenimu parodome įtikimumą, realistiškumą to, ką sakome žodžiais, parodome, jog tai ne tik žodžiai, bet ir tikrovė, tikra tikrovė. Ir čia turime būti dėmesingi, kad suvoktume mūsų epochos laiko ženklus, t. y. kad atpažintume potencialias galimybes, troškimus, kliūtis, sutinkamas dabartinėje kultūroje, pirmiausia autentiškumo troškimą, transcendencijos geismą, imlumą kūrinių apsaugai, ir be baimės skelbtume atsaką, kurį mums duoda tikėjimas į Dievą. Tikėjimo metai teikia progą Šventosios Dvasios įkvėpta vaizduote asmeniškai ir bendruomeniškai ieškoti naujų būdų, kad Evangelijos jėga visur būtų gyvenimo išmintis bei egzistencijos kryptis.

Ir mūsų laikais tinkamiausia vieta kalbėti apie Dievą yra šeima, pirmutinė tikėjimo perdavimo naujosios kartoms vieta. Vatikano II Susirinkimas vadina tėvus pirmaisiais Dievo šaukliais (plg. *Lumen gentium*, 11; *Apostolicam actuositatem*, 11), pašauktais iš naujo atrasti savo misiją, imtis atsakomybės lavinti, atverti vaikų sąžinę Dievo meilei laikant tai pagrindine savo gyvenimo tarnyste, būti pirmutiniais katechetais ir tikėjimo liudytojais savo vaikams. Vykdamas šią užduotį pirmiausia svarbu *budrumas*, tai reiškia mokėti pastebėti progas, palankias pradėti šeimoje pokalbį apie tikėjimą, ir brandinti kritinį mąstymą, turint prieš akis visokį poveikį, su kuriuo vaikai susiduria. Toks tėvų dėmesingumas taip pat yra imlumas galimiems religiniams klausimams, ir akivaizdžiai, ir paslėptai glūdintiems vaikų sieloje. Paskui – *džiaugsmas*: tikėjimas visada turi būti skelbiamas džiugiai. Tai velykinis džiaugsmas, jis nenutyli ir neslepia skausmo, kančios, nuovargio, sunkumų, nesupratingumo ir net mirties tikrovės, bet siūlo kriterijus, kaip visa tai paaiškinti remiantis krikščioniškosios vilties perspektyva. Teisingas gyvenimas pagal Evangeliją kaip tik ir yra tas naujas žvilgsnis, tas gebėjimas kiekvieną situaciją regėti paties Dievo akimis. Svarbu padėti visiems šeimos nariams suprasti, kad tikėjimas yra ne našta, bet gilaus džiaugsmo šaltinis, suvokti Dievo veikimą, atpažinti gėrio buvimą, kuris nėra triukšmingas, pasiūlyti vertingų gairių, kaip tinkamai gyventi savo gyvenimą. Galiausiai – *gebėjimas klausytis ir puoselėti dialogą*: šeima turi būti aplinka, kurioje mokomasi būti kartu, spręsti nesutarimus abipusiu dialogu, nuo kurio neatsiejamas klausymasis ir išsakymas, vienas kitą suprasti ir mylėti, būti vienas kitam Dievo gailestingos meilės ženklu.

Tad kalbėti apie Dievą reiškia žodžiais bei gyvenimu leisti suprasti, kad Dievas yra ne mūsų egzistencijos konkurentas, bet, priešingai, jos laidas, žmogaus asmens didybės garantas. Taip grįžtame į pradžią: kalbėti apie Dievą reiškia įtaigiai ir paprastai, žodžiu ir gyvenimu perteikti tai, kas esminga, – Jėzaus Kristaus Dievą, tą Dievą, kuris įsikūnydamas, mirdamas ir prisikeldamas parodė tokią didžiulę meilę; tą Dievą, kuris kviečia sekti paskui jį ir leisti būti perkeičiamiems jo begalinės meilės, kad atnaujintume savo gyvenimą ir tarpusavio santykius; tą Dievą, kuris dovanuoja Bažnyčią, kad galėtų keliauti kartu su mumis ir per savo Žodį bei sakramentus atnaujinti visą žmonių miestą, idant jis galėtų tapti Dievo miestu.

Apie Dievo meilės planą

2012 m. gruodžio 5 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Laiško Efezo krikščionims pradžioje (plg. 1, 3–4) apaštalas Paulius kelia į Dievą, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvą, šlovinimo maldą, kuria Tikėjimo metų kontekste esame įvesdinami į advento laiką. Šio šlovinimo himno tema yra Dievo planas žmogaus atžvilgiu, planas, apaštalo nusakomas džiaugsmo, nuostabos ir padėkos sąvokomis kaip „iš anksto nutartas“ (eil. 9) maloningas gailestingumo ir meilės planas.

Kodėl apaštalas iš visos širdies taip šlovina Dievą? Todėl, kad regi išganymo istorijoje jo veikimą, kurio viršūnė yra Jėzaus įsikūnijimas, mirtis ir prisikėlimas, ir kontempliuoja, kaip dangiškasis Tėvas dar prieš pasaulio sukūrimą pasirinko mus būti jo įvaikiais jo vienatiniame Sūnuje Jėzuje Kristuje (plg. *Rom* 8, 14 ir t.; *Gal* 4, 4 ir t.). Nuo amžių esame Dievo mintyse, visada priklausėme tam didžiajam projektui, kurį Dievas laikė savyje ir nusprendė įgyvendinti bei apreikšti „amžių pilnatvei atėjus“ (plg. *Ef* 1, 10). Tad šventasis Paulius leidžia mums suprasti, kad visa kūrinija ir pirmiausia vyras bei moteris nėra atsitiktinumo vaisius, bet atitinka nuo amžinybės sumanytą Dievo maloningą planą savo Žodžio kuriamąja bei atperkamąja galia duoti pradžią pasauliui. Šita pirmoji išlara mums primena, kad mūsų pašaukimas – ne tik tiesiog būti pasaulyje, priklausyti istorijai, būti vien Dievo kūriniais; ne, jis daug didesnis – būtent dar prieš pasaulio sukūrimą būti išrinktiems Sūnuje Jėzuje Kristuje. Juk jame egzistuojame jau, taip sakant, nuo amžinybės. Dievas mus Kristuje kontempliuoja kaip įvaikintus vaikus.

Maloningas Dievo planas, apaštalo taip pat vadinamas „meilės“ planu (Ef 1, 5), apibrėžiamas kaip Dievo valios „slėpinys“ (eil. 9), paslėptas ir atskleistas per Kristaus asmenį ir darbus. Dieviškoji iniciatyva pirmesnė už bet kurį žmogaus atsaką: tai – neužtarnauta jo mus apgaubiančios ir perkeičiančios meilės dovana.

Tačiau koks galutinis šio slėpinio plano tikslas? Kas yra Dievo valios šerdis? Pasak Pauliaus, „visa, kas yra danguje ir žemėje, iš naujo suvienyti Kristuje tartum galvoje“ (eil. 10). Ši ištara yra viena esminių Naujojo Testamento formuluočių, leidžiančių suprasti meilės kupiną Dievo planą visos žmonijos atžvilgiu. Šią formuluotę II a. šventasis Ireniejus padarė savo kristologijos branduoliu: „iš naujo suvienyti“ visą tikrovę Kristuje. Kai kurie iš mūsų galbūt dar pamena formulę, popiežiaus šventojo Pijaus X pavartotą pašvenčiant pasaulį Švenčiausiajai Kristaus Širdžiai: *Instaurare omnia in Christo* – formulę, primenančią šią šventojo Pauliaus ištara ir tapusią šio šventojo popiežiaus šūkiu. Tačiau apaštalas kalba apie visatos suvienijimą iš naujo Kristuje, o tai reiškia, kad didžiajame sukūrimo ir istorijos plane Kristus iškyla kaip pasaulio viso kelio centras, viską remianti ašis, traukianti prie savęs visą tikrovę, kad įveiktų išsiskaidymą bei ribas ir visa atvestų į Dievo trokštamą pilnatvę (plg. Ef 1, 23).

Šis maloningas planas neliko, taip sakant, Dievo tyloje, jo dangaus aukštybėse, bet tapo žinomas įžengiant į santykį su žmogumi, kuriam tą planą Jis apreiškė ne per ką nors, bet pats. Perteikė ne per kokias nors tiesas, bet dovanodamasis mums: jis tapo vienu iš mūsų ir įsikūnijo. Vatikano II Susirinkimas dogminėje konstitucijoje *Dei Verbum* pareiškė: „Dėl savo gerumo ir išminties Dievas panorėjo apsireikšti [ne ką nors apie save apreiškė, bet pats apsireikšti] ir atskleisti savo valios slėpinį, kuriame žmonės per Kristų, įsikūnijusį Žodį, Šventojoje Dvasioje pasiekia Tėvą ir tampa dieviškosios prigimties dalininkais“ (2). Dievas ne pasakė ką nors, bet pats apreiškė, taip patraukė mus prie savo dieviškosios prigimties, kad tapome į ją įtraukti, sudievinti. Dievas apreiškia savo didį meilės planą užmegzdamas ryšį su žmogumi, prisiartina prie jo pats tapdamas žmogumi. Susirinkimas tęsia: „Todėl apsireikšdamas neregimasis Dievas (plg. Kol 1, 15; 1 Tim 1, 17) iš didžios meilės prabyla žmonėms kaip draugams (plg. Iš 33, 11; Jn 15, 14–15) ir su jais kalbasi (plg. Bar 3, 38) norėdamas juos pakviesti ir priimti į savo bendrystę“ (ten pat). Vien savo protu ir gebėjimais žmogus nebūtų galėjęs pasiekti tokio šviesaus Dievo meilės apreiškimo; būtent Dievas atvėrė savo dangų ir nusileido, kad atvestų žmogų į savo meilės bedugnę.

Šventasis Paulius Korinto krikščionims dar rašė: „Bet skelbiame, kaip parašyta: *Ko akis neregėjo, ko ausis negir-*

dėjo, kas žmogui į mintį neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli. Dievas mums tai apreiškė per Dvasią, nes Dvasia visa pažįsta, net Dievo gelmes“ (1 Kor 2, 9–10). Šventasis Jonas Auksaburnis garsiajame puslapyje, kuriame komentuoja Laiško efeziečiams pradžia, irgi kviečia skonėtis Kristuje apreiškėtu Dievo maloninguoju planu šiais žodžiais: „Ko tau dar trūksta? Tapai nemirtingas, laisvas, tapai vaiku, teisiuoju, broliu, bendrapaveldėtoju, karaliauji kartu su Kristumi, esi pašlovintas kartu su Kristumi. Viskas tau duota ir, kaip parašyta, *kaipgi jis ir visko nedovanotų kartu su juo?! (Rom 8, 32).* Tavo Pirmgimis (plg. 1 Kor 15, 20. 23) garbinamas angelų <...>: ko tau dar trūksta?“ (PG 62, 11).

Šita per apreiškimą visiems žmonėms Dievo siūloma bendrystė Kristuje Šventosios Dvasios veikimu nėra koks nors priedėlis prie mūsų žmogystės. Tai giliausių lūkesčių, žmogaus gelmėje glūdinčio begalybės ir pilnatvės troškimo išpildymas ir kelio atvėrimas į ne trumpalaikę ir ribotą, bet amžiną laimę. Šventasis Bonaventūra Banjoredžietis, turėdamas galvoje Dievą, kuris mums per Raštą apsiereiškia bei kalba, kad patrauktų pas save, taip pasakė: „Šventasis Raštas yra <...> knyga, kurioje surašyti amžinojo gyvenimo žodžiai, nes mes ne tik tikime, bet ir jau turime amžinąjį gyvenimą, kuriame regėsime, mylėsime ir bus išpildyti visi mūsų troškimai“ (*Breviloquium, Prol.: Opera omnia* V, 201 ir t.). Pagaliau palaimintasis popiežius Jonas Paulius II priminė, kad „Apreiškimas nustatė istorijoje atskaitos tašką, kurio nevalia ignoruoti, jei žmogus nori pažinti savo gyvenimo slėpinį. Vis dėlto šis pažinimas mus nuolatos sugražina prie Dievo slėpinio, kurio žmogaus protas negali išsemti, bet tik tikėjimu priimti ir pasisavinti“ (Enciklika *Fides et ratio*, 14).

Kas yra tikėjimo aktas tokioje perspektyvoje? Tai žmogaus atsakas į Dievo apreiškimą, kuris padaro žinomą, atskleidžia savo maloningą planą; tai, pasitelkiant Augustino kalbėseną, leidimasis būti pagaunamam Tiesos, kuri yra Dievas, Tiesos, kuri yra Meilė. Štai kodėl šventasis Paulius pabrėžia, kad Dievui, apreiškusiam savo slėpinį, žmogus privalo „paklusti tikėjimu“ (plg. Rom 16, 26; plg. 1, 5; 2 Kor 10, 5–6); tai nuostata, kai „žmogus laisvai atiduoda visą save, protu ir valia visiškai pakludamas atsiskleidžiančiam Dievui ir noromis pritardamas jo apreiškimui“ (Dogminė konstitucija *Dei Verbum*, 5). Visa tai veda prie iš pagrindų kitokio santykio su visa tikrove; visa pasirodo naujoje šviesoje, vadinasi, tai tikras „atsivertimas“, tikėjimas yra „mąstysenos pervarta“, nes Dievas, apsireiškęs Kristuje ir leidęs pažinti savo meilės planą, mus pagauna, patraukia prie savęs, tampa gyvenimą palaikančia prasme, uola, ant kurios jis gali tvirtai stovėti. Senajame Testamente randame apie tikėjimą vaizdingą pasakymą – Dievas pranašui Izajui patikėjo perduoti Judo karaliui Achazui šiuos žodžius: „Tik tvirtai

tikėdami – t. y. likdami ištikimi Dievui, – tvirtai stovėsite“ (Iz 7, 9b). Vadinasi, tarp *būti* ir *suprasti* yra ryšys, gerai parodantis, kad tikėti reiškia įsileisti į savo gyvenimą Dievo požiūrį į tikrovę, leisti Dievui vesti mus savo žodžiu bei sakramentais, kad suprastume, ką privalome daryti, ko-kiu keliu žengti, kaip gyventi. Sykiu tai vis dėlto reiškia suprasti pagal Dievą, matyti jo akimis, darančiomis gyvenimą tvirtai, leidžiančiomis „stovėti“, neparkristi.

Brangūs bičiuliai, adventas, liturginis metas, kurį pradedame ir kuris rengia mus Kalėdoms, mums

priešais akis pateikia šviesų Dievo Sūnaus atėjimo slėpinį, didį maloningąjį sumanymą, kuriuo Jis nori patraukti mus prie savęs, kad gyventume džiaugsmo ir ramybės kupinoje bendrystėje su Juo. Adventas mus dar kartą kviečia daugybės sunkumų apsuptyje atnaujinti tikrumą, kad Dievas yra arti: Jis įžengė į pasaulį tapdamas žmogumi kaip mes, kad nuvestų mus į savo meilės plano pilnatvę. Ir Dievas prašo mūsų tapti Jo veikimo pasaulyje ženklų. Jis nori vis iš naujo įžengti į pasaulį ir vis iš naujo savo šviesa nutviekti mūsų naktį per mūsų tikėjimą, viltį ir meilę.

ŽEMAITIJOS KRIKŠTAS

Kristaus Krikštas (C)

Iz 40, 1–5. 9–11; Tit 2, 11–14; 3, 4–7; Lk 3, 15–16. 21–22

Šiandien Viešpaties Krikšto iškilme užbaigiamas Kalėdų laikas. Evangelijos tekste šv. Lukas visų pirmiausia pastebi, kad žmonių lūkesčiai stiprėjo (plg. Lk 3, 15). Taip jis pabrėžia Izraelio laukimą, nurodo tų žmonių, kurie paliko savo namus ir kasdienius darbus, naujo pasaulio troškimą. Jonas juos krikštija atgailos krikštu, raginančiu atsiversti, pakeisti gyvenimą, nes artinasi Tas, kuris krikštys Šventąją Dvasia ir ugnimi (plg. Lk 3, 16). Išties negalima laukti naujo pasaulio liekant panirus į egoizmą ir nuodėmingus įpročius. Jėzus taip pat palieka namus ir įprastus užsiėmimus, kad pasiektų Jordano upę. Jis įžengia į žmonių minią, kuri klausosi Krikštytojo, ir laukia savo eilės pasikrikštyti. Jonas, vos tik Jėzų pamatė artinantis, pajuto, kad šis Žmogus yra ypatingas, slėpiningasis Kitas, kurio jis laukė ir į kurį buvo nukreiptas visas jo gyvenimas. Jonas suvokia, kad stovi priešais Tą, kuris yra didingesnis už jį, kuriam jis nėra vertas atrišti net kurpių dirželio.

Prie Jordano upės Jėzus parodo nepaprastą nuolankumą, kuris primena Kūdikių, paguldyto ėdžiose, vargingumą ir paprastumą, ir iš anksto nurodo tą vidinę laikyseną savo žemiškojo gyvenimo dienų pabaigoje, kai pasilenks plauti mokinių kojų ir patirs siaubingą Kryžiaus pažeminimą. Dievo Sūnus – Tasai, kuris nėra padaręs nuodėmės, atsistoja tarp nusidėjėlių, – parodo Dievo artumą žmogaus atsivertimo kelyje. Numatant Kryžiaus slėpinį, Jėzus ant savo pečių paima visos žmonijos kaltės našta, pradeda savo misiją atsistodamas į nusidėjėlių vietą.

Kai susitelkęs maldoje po krikšto Jėzus išlipa iš vandens, atsiveria dangus. Tai daugelio pranašų laukta akimirka. „O, kad perplėštum dangus ir nužengtum!“ (Iz 63, 19) – maldavo Izaijas VII a. pr. Kr. Šią akimirką ši malda yra išklaudyta. Išties, „atsivėrė dangus, ir Šventoji Dvasia kūnišku pavidalu nusileido ant jo tarsi balandis“ (Lk 3, 21–22); pasigirdo niekad anksčiau negirdėti žodžiai: „Tu mano mylimasis Sūnus, tavimi aš gėriuosiu“ (Lk 3, 22). Jėzus, išlipdamas iš Jordano upės, kaip pastebi šv. Grigalius Nazianzietis († 389), „regi skylantį ir atsiveriantį dangų, tą dangų, kurį Adomas buvo užvėręs sau ir visiems savo palikuonims“. Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia nužengia tarp žmonių ir mums apreiškia savo gelbinčią meilę. Angelai neša Išganytojo gimimo žinią piemenims, žvaigždė – išminčiams iš Rytų, o dabar paties Tėvo balsas nurodo žmonėms savo Sūnaus buvimą pasaulyje ir kviečia žvelgti į Prisikėlimą, Kristaus pergalę prieš nuodėmę ir mirtį.

Lygiai prieš 600 metų šią Gerąją Naujieną išgirdo ir į ją atsigrėžė žemaičių tauta. Verta prisiminti katalikiškos Žemaitijos istorijos pradžia. Kaip žinome, vienas svarbiausių Lietuvos didžiųjų kunigaikščių – Vytauto ir Jogailos – sprendimų buvo integruoti Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę į Vakarų Europos kultūrą 1387 metais krikštijant ją pagal Romos katalikų apeigas. Tačiau dėl tuo metu susiklosčiusių istorinių aplinkybių ne visa Kunigaikštystė buvo pakrikštyta. Žemaičių krikštas Vytauto ir Jogailos buvo pradėtas tik 1413-aisiais, o baigtas 1417 metais, įsteigiant Žemaičių vyskupystę.

Susijungus Livonijos ir Vokiečių ordinams, šių ordinų atstovai ginklu ir jėga bandė nešti į Žemaitiją krikščio-

nybę. Po Žalgirio mūšio Žemaičių krikščioninimo ėmėsi Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas ir Lenkijos karalius Jogaila. 1413 metais Vytautas ir Jogaila plaukė laivais per Žemaitiją Dubysos upe, kelionę baigė pėsčiomis prie Luokės ant Šatrijos kalno. Per šią kelionę įvairiose Žemaitijos vietovėse buvo pakrikštyta keletas tūkstančių žemaičių. Tų pačių valdovų paakinta 60 žemaičių didikų delegacija nukeliavo į Konstančą, kur vyko visuotinis Bažnyčios Susirinkimas. Ten jie perskaitė žymų žemaičių skundą prieš Livonijos ir Vokiečių ordinus ir prašė įkurti atskirą vyskupystę. Paskui buvo surengtos diskusijos, kuriose pirmą kartą iškeltos tautų ir žmogaus teisių idėjos, tapusios modernių laikų tautų ir žmogaus teisių deklaracijų pagrindu. Tai buvo pirmas kartas, kai gausi delegacija iš Lietuvos ir Žemaitijos dalyvavo tokia tarptautiniame tuometinės Europos Bažnyčios vadovų ir valstybių valdovų forume.

1417 metais Konstanco visuotinio Bažnyčios Susirinkimo įgalioti Vilniaus vyskupas ir Lvovo arkivyskupas atvyko į Žemaitiją, įsteigė Žemaičių vyskupystę su centru Medininkuose (dabar – Varniai) ir konsekrovo pirmą Žemaičių vyskupą Motiejų. Lietuvos didžiojo

kunigaikščio Vytauto rūpesčiu Varniuose buvo pastatyta Šv. Aleksandro bažnyčia, įkurtas Žemaičių vyskupystės centras. Įkūrus Žemaičių vyskupystę, pamažu plėtėsi parapijų tinklas. Dėl Reformacijos įtakos daugelis turtingų didikų remiamų parapijų atiteko protestantams. Tačiau skaitant Ragainės klebono Martyno Mažvydo laišką, rašytą XVI amžiaus pirmojoje pusėje, aiškėja, jog per pusantro šimto katalikybės gyvavimo metų paprasti žmonės Žemaičių vyskupystėje jau buvo sąmoningai perėję prie katalikiškų tradicijų ir apeigų. Martynas Mažvydas liudija, kad jo parapijiečiai, formaliai protestantai, vyksta iš Mažosios Lietuvos į kitą Nemuno pusę – Didžiąją Lietuvą, kur katalikiškose parapijose švenčiami popiežiaus įsteigti atlydai.

Žemaičių krikštas sudarė sąlygas lietuvių ir žemaičių tautoms susivienyti vieno tikėjimo pagrindu (tai to meto Europoje buvo be galo svarbu) ir sukūrė prielaidas tolesnei Lietuvos valstybės, kaip vientiso kultūrinio, politinio subjekto, raidai. Tai leido lietuviams ir žemaičiams perimti katalikiškosios Europos kultūros, ekonomikos laimėjimus ir įsilieti į tuometinę Europos tautų aplinką.

GERESNIO VYNO KILMĖ

2 eilinis sekmadienis (C)

Iz 62, 1–5; 1 Kor 12, 4–11; Jn 2, 1–11

Gyvenime pasitaiko švenčių, kurios išlieka mūsų atmintyje, ir laikui bėgant jos įgauna vis gilesnę reikšmę. Kitos šventės užsimiršta, neprisimename jų, nes jos prarado savo prasmę. Kamos vestuvių pokylis liko gyvas krikščionių atmintyje. Norėdami atskleisti šių vestuvių didingumą, turime prisiminti, jog Jono evangelija skiriasi nuo kitų evangelijų – Morkaus, Mato ir Luko. Jonas aprašo Jėzaus gyvenimo įvykius taip, kad skaitytojas tik tikėjimo dėka geba išvelgti gilesnę jų prasmę, peržengti realiai matomą tikrovę. Įvairiomis detalėmis Jonas atskleidžia simbolius, kurie mums padeda geriau suprasti Jėzaus žinią ir jo asmenį. Tačiau kartu visada privalu neišleisti iš akių, kad simbolinis kurio nors vyksmo pobūdis ir jo istorinis faktiškumas nėra priešingybės. Iš esmės istorinis aktas kartais įgyja prasmę tik simbolinio supratimo plotmėje, bet dėl to netampa mažiau istoriškais.

Senajame Testamente vestuvės buvo Dievo meilės savo tautai simbolis. Šios Dievo ir jo tautos santuokos visi laukė ateityje (plg. Oz 2, 21–22; Iz 62, 4–5). Tad bū-

tent per vestuvių šventę, šeimos aplinkoje, Jėzus padaro savo pirmąjį stebuklą, kreipiantį į naują tikrovę. Pirmiausia šiame pasakojime pastebima, kad vanduo perkeičiamas į šventinį vyną. Bet iš tikro tai, ką verta suprasti, yra Jėzaus šlovė. Jono evangelijos prologe apie tai sakoma: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų; mes regėjome jo šlovę – šlovę Tėvo viengimio Sūnaus, pilno malonės ir tiesos“ (Jn 1, 14). Tad šis įvykis Kanoje mums padeda išvelgti Dievo buvimą Jėzuje, Dievo meilės mums apsireiškimą.

Taip pat, remiantis stalo prievaizdo išvada, kurią jis pasakė jaunikiui paragavęs vyno, atrodo, kad įvykio esmė yra ne tiek vandens perkeitimas vynu, bet kad šis vynas yra geresnis už prieš tai buvusį. Pirmąjį vyną jaunieji paruošė puotai, o antrąjį dovanoja Jėzus. Ir būtent pastarasis yra geresnis. Šis vynas nelauktai ir neįprastai buvo išsaugotas iki paskutinės akimirkos. Tai galima suprasti palyginus Dievo per Mozę duotą Įstatymą ir tai, ką Jėzus dabar dovanoja žmonėms. Ir pirmesnis vynas buvo geras, tai yra Įstatymas, tačiau Jėzaus vynas yra geresnis, nes jo apreiškimas viršija Įstatymo apreiškimą. Dabar Dievo meilė pasirodė gyvai ir aiškiai: „Kaip Įstatymas duotas per Mozę, taip tiesa ir malonė atėjo per Jėzų Kristų“ (Jn 1, 17).

Tarp abiejų vynų yra tęstinumas: ir vienas, ir kitas vestuvių vynas. Įstatymas nepaneigiamas, nepanaikinas, priešingai, išpildomas jo viduje glūdėjęs lūkestis. Juk vestuvių menėje akmeniniai apsiplovimo indai yra tušti. Šie indai, ypač per šventę, būdavo visada pilni, mat prieš valgį ir po valgio reikėdavo atlikti ritualinę rankų apsiplovimą. Čia jie tušti. Kodėl? Apeiginio apsiplovimo įstatymo laikymasis, kurį simbolizuoja šeši akmeniniai indai (žydų tradicijoje skaičius 6 reiškia netobulumą, nes neprilygsta 7 – tobulam skaičiui), išieškojo visas savo galimybes. Senasis Įstatymas jau atliko savo misiją: jis parengė tautą Naujajai Sandorai. Senoji Sandora išseko. Ji nebegali suteikti naujo gyvenimo, nes apeiginio apsiplovimo nepakanka norint patraukti žmogų į bendrystę su Dievu, padaryti tikrai svarų Dievo atžvilgiu.

Tačiau šio geresnio vyno kilmė yra slėpinga. Stalo prievaizdas nežino, iš kur jis atsirado, bet žino tarnai, nes jie, atsiliepdami į Jėzaus motinos kvietimą, atliko tai, ką Jėzus liepė jiems daryti. Tai irgi viena iš Jėzaus apreiškimo dalių. Gana dažnai Jono evangelijoje, kai kalbama apie Jėzaus žmonėms atneštas dieviškas dovanas, pabrėžiamas faktas, kad šių dovanų kilmė slėpinga, kaip slėpingas yra ir jų Davėjas. Tas pats pasakymas galioja ir Jėzui. Žydai tiki žiną, iš kur Jėzus, sako, jog jis iš Nazareto; jie yra teisūs, tačiau tik tam tikra prasme. Nes tikroji Jėzaus kilmė ne Nazaretas, bet dangiškas Tėvas. Jėzus yra siųstasis, atliekantis misiją, ateina iš To, kuris jam patikėjo šią misiją. Kas nori suprasti Jėzų, tas turi jį sugretinti su Dievu, pri-

valo žinoti, kad jis ateina iš Dievo ir grįžta pas Dievą. Jėzaus Kristaus kilmė ir tikslas yra slėpingi. Kaip slėpingas yra Jėzus, taip slėpingos yra ir jo dovanos, kurių kilmė paaiškėja tik darant tai, ką Jėzus liepia.

Jėzaus motinos patarimas tarnams yra skirtas visų laikų Jėzaus mokiniais: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5). Nuo šiol Jėzaus žodžiai ir veiksmai atskleis gyvenimą. Jis pakviečia tarnus ir liepia pripilti tuščius indus vandens. Tai, kuo mes disponuojame, yra paprasčiausias vanduo – mūsų išsilavinimas, saugumas, tarpusavio ryšiai, geri darbai. Vanduo yra svarbus ir brangus, bet jis – bespalvis, bekvapis ir beskonis. Vanduo tik padeda išgyventi, bet negali suteikti džiaugsmo pilnatvės. Tačiau, jei mes „pripildome indus vandens“ ir, įsiklausydami į Viešpaties paliepimą, „nešame jį ant stalo“, gyvenimo džiaugsmas tampa didesnis už tą, kurią mes patys susikuriame. Prie žmogaus pastangų dabar prisideda Dievo, dovanojančio save patį, dovana.

Teksto pabaigoje evangelistas Jonas sako, kad neįprastas įvykis Galilėjos Kanoje ženklina Jėzaus stebuklų pradžia. „Pradžia“ reiškia, jog šis stebuklas yra lyg garstyčios grūdelis, pasėtas vestuvių puotoje, kad augtų ir pamažu apreikštų visus savyje turimus turtus (plg. Mt 13, 31–32). Pradžioje nematyti nei kamieno, nei lapų, nei vaisių – nieko, kas turėtų iš jo išaugti. Tenka palaukti, kol pamatysime augimą, tačiau viskas jau yra grūdelyje. Taip ir Kanos vestuvių stebuklas turi visa tai, ką išganomoji Jėzaus tarnystė apreikš.

GEROJI ŽINIA

3 eilinis sekmadienis (C)

Neh 8, 2–4a. 5–6. 8–10; *1 Kor* 12, 12–30;

Lk 1, 1–4; 4, 14–21

Evangelistas Lukas, prieš pradėdamas pasakoti apie Jėzaus gyvenimą, nurodo kriterijus, kurių skatinamas jis ėmėsi šio darbo. Lukas remiasi savo akimis mačiusių faktais, jo paties rūpestingai atrinktais ir ištirtais, kad Teofilis (gr. Dievo draugas) ir tie, kurie skaito, galėtų įsitikinti Evangelijoje (*Evangelija* – graikų kalbos sudurtinis žodis: būdvardis *eu* – gera; daiktavardis *angelia* – žinia, arba naujiena) surašytų pasakojimų tikrumu. Tai mums suteikia galimybę pasidomėti visų keturių evangelijų istoriškumo klausimu. Dar prieš kelis amžius visuomenėje kritinis mąstymas neegzistavo. Beveik viskas, kas buvo sakoma ir perduodama, būda-

vo priimama kaip istoriškai įvykę dalykai. Prieš porą amžių radę istorinis mąstymas, prieš patikėdamas praeities faktu, pirmiausia jį dėmesingai ir kritiškai išnagrinėja. Šis metodas buvo pritaikytas ir evangelijoms. Todėl šiandien galime įžvelgti skirtingus Jėzaus gyvenimo ir mokymo perdavimo etapus.

Pirmiausia – Jėzaus žemiškasis gyvenimas. Pats Jėzus nepaliko jokių raštų, tačiau mokydamas jis taikė vieną senovės kultūroms būdingą kalbėjimo būdą, kuris palengvina teksto įsiminimą: trumpas ištaras, paraleles, antitezes, ritmingus pasikartojimus, vaizdingus palyginimus, paraboles ir t. t. Pavyzdžiui, prisiminkime kai kuriuos evangelijų posakius: „Paskutinieji bus pirmi, o pirmieji – paskutiniai“ (Mt 20, 16); „Erdvūs vartai ir platus kelias į pražūtį, [...] ankšti vartai ir siauras kelias į gyvenimą“ (plg. Mt 7, 13–14). Net ir mūsų visuomenė,

persmelkta sekuliarizmo bei informacijos gausos, tokius posakius, kad ir vieną kartą išgirdusi, gana lengvai prisimena. Kad Jėzus pats neparašė evangelijų, nereiškia, jog tai, kas jose užrašyta, nėra jo žodžiai. Negalėdami užrašyti žodžių ant papiruso ar popieriaus, senovės žmonės juos tiesiog įsimindavo.

Antrasis etapas yra susijęs su žodiniu apaštalu skelbimu. Po Prisikėlimo apaštalai, atsižvelgdami į skirtingų klausytojų poreikius ir aplinkybes, iškart pradėjo visiems skelbti Kristaus gyvenimą ir žodžius. Jų tikslas buvo ne kurti istoriją, bet atvesti žmones į tikėjimą. Tuo metu, turėdami aiškų suvokimą, apaštalai galėjo lengvai perduoti kitiems tai, ką Jėzus sakė ir darė, nes jie jį buvo matę ir girdėję.

Paskutinis etapas – tai užrašytos evangelijos, kurios atkeliavo ir iki mūsų. Praėjus apie dvidešimt metų po Jėzaus mirties ir prisikėlimo, kai kurie klausytojai pradėjo užrašinėti šį apaštalu žodinių skelbimą. Iš daugelio dalykų, kurie pasiekė evangelistus, jie parinko kai kuriuos, kai ką apibendrino ar paaiškino, taip pritaikydami evangelijų tekstus Romos imperijoje besikuriančioms krikščionių Bendrijoms. Kiek anuo metu buvo įmanoma, evangelistams rūpėjo ne tik tikėjimo sklaida, bet ir evangelijų istoriškumas. Tai rodo jų tikslūs duomenys apie Kristaus veiklos laiką ir erdvę, pavyzdžiui, Lukas mums pateikia Jėzaus viešosios veiklos pradžios visas politines ir geografines koordinatas (plg. Lk 3, 1–2).

Taip gimė keturios evangelijos – Mato, Morkaus, Luko ir Jono, – parašytos tarp 60 ir 90 m. po Kr. Šių keturių evangelijų seką nulėmė ne jų atsiradimo laikas, bet naudojimo liturgijoje dažnumas. Beje, ankstyvojoje Bažnyčioje atsirado nemažai ir kitų evangelijų, tačiau visuotinio pripažinimo susilaukė tik minėtos keturios; toks pripažinimas pirmąkart paliudytas *Ca-*

non Muratori fragmente apie 200 m. po Kr. Šventasis Justinas († 165), vadindamas šiuos keturis raštus evangelijomis, juos taip pat pavadina „apaštalu prisiminimais“. Taip evangelijas jis priskyre to meto graikų kultūroje žinomam prisiminimų literatūriniam žanrui. Iš to galime spręsti, kad evangelijos buvo suvokiamos kaip atminimo apie Jėzaus įvykį vieta. Tačiau šis atminimas buvo ne nostalgiškas žvilgsnis į netolimą praeitį, bet visa savo jėga mestas iššūkis tikėti išsipildžiusiu išgelbėjimu Jėzuje Kristuje. Su ta pačia jėga atminimas apie Jėzų šiandien kalbina ir mūsų tikėjimą.

Todėl pagrindinis evangelijų istoriškumo argumentas yra visai kitas. Tai mūsų vidinė patirtis, kai, žengdami tikėjimo keliu, kiekvieną kartą esame paliečiami mus perkeičiančio Kristaus žodžio. Koks kitas žodis, senas ar naujas, kada nors turėjo tokią galią? Šv. Cezarija Jaunesnioji († 525) liudija: „Nėra geresnio, brangesnio ir kilnesnio mokymo už Evangelijos tekstą. Svarstykite ir saugokite tai, ko mūsų Viešpats ir Mokytojas Kristus moko žodžiais ir darbais.“ Apaštalas Paulius Romos krikščionims rašė: „Aš nesigėdiju Evangelijos, nes ji yra Dievo galybė išgelbėti kiekvienam tikinčiajam, [...] Joje apsireiškia Dievo teisumas iš tikėjimo į tikėjimą, kaip parašyta: *Teisusis gyvens tikėjimu*“ (Rom 1, 16–17).

Kaip moko apaštalas, Evangelija nėra knyga, bet pats Jėzus Kristus ir išganingasis Dievo darbas, įvykdytas jame ir per jį. Tai rodo liturgijos jai skiriama pagarba: šv. Mišių metu tikintieji Evangelijos klausosi atsistoję, o baigęs skaityti Evangelijos ištrauką, kunigas bučiuoja tekstą tyliai sakydamas: „Evangelijos žodžiai tenaikina mūsų klaidas.“ Išties skelbiama ir girdima tik viena Evangelija – Jėzus Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, kuris yra Geroji Žinia, arba Naujiena. Todėl krikščionys nuo pat pirmųjų amžių aiškiai suvokė turį vieną Evangeliją, užrašytą keturių autorių – pagal Matą, Morkų, Luką ir Joną.

NAZARETO SINAGOGOJE

4 eilinis sekmadienis (C)
Jer 1, 4–5. 17–19; 1 Kor 12, 31 – 13, 13; Lk 4, 21–30

Sinagogos bendruomenė, kuri klausėsi Jėzaus žodžių, susirinko iš Nazareto miestelio, kuriame, archeologiniais duomenimis, tuo metu gyveno apie 1500 žmonių. Jėzus savo kalba skelbia Senojo Testamento pranašystės įvykdymą, vilčių ir laukimo išsipildymą: „Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto

žodžiai“ (Lk 4, 21). Prieveiksmis „šiandien“ yra svarbus visoje Luko evangelijoje. Prisiminkime, kad apie Jėzaus gimimą buvo paskelbta šiais Viešpaties angelo žodžiais: „Nebijokite! Štai aš skelbiu jums didį džiaugsmą, kuris bus visai tautai. Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas“ (Lk 2, 10–11). „Jums gimė“, vadinasi, ne tik gimė, bet gimė jums, dėl jūsų. Šiandien jūsų džiaugsmas. Šiandien jūsų išganymas. Evangelijos pabaigoje, išganymo žodžiuose, kuriuos Jėzus pasako pasmerk-

tajam myriop, dar kartą aptinkame šį prievoksmį: „Iš tiesų sakau tau: šiandien su manimi būsi rojuje“ (Lk 23, 43). Čia taip pat atsiveria išganymo slėpinys vienam iš latrų, kuris Dievo malonės yra be galo reikalingas, nors ir nėra jos vertas ir neturi galimybės jos pasiekti. Panašiai nutinka ir Jėzaus viešosios tarnystės metu, kai jis sutinka Zachiejų, sėdintį šilkmedyje: „Zachiejau, greit lipk žemyn! Man reikia šiandien apsilankyti tavo namuose“ (Lk 19, 5). Ir užėjęs į Zachiejaus namus, Jėzus gali pasakyti: „Į šiuos namus šiandien atėjo išganymas, nes ir jis yra Abraomo palikuonis“ (Lk 19, 9). „Šiandien“ reiškia, kad ten, kur Jėzus būna, kalba ir veikia, visos pranašystės ir lūkesčiai išsipildo. Kur yra Jėzaus Žodis, „šiandien“ tampa išganymo laiku, vieta ir galimybė. „Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto žodžiai“ (Lk 4, 21), nes jie klausėsi Žodžio, kuris yra ne paprasčiausia informacija apie kasdienes dalykus, bet Jėzaus asmuo, dieviškosios meilės atsivėrimas žmonėms.

Be abejo, ten, kur išganymas dovanojamas, gimsta ir išsiskleidžia džiaugsmas ir nuostaba žmogaus širdyje. Tačiau skaitydami toliau Luko tekstą, pastebime, kad ši nuostaba turi kažką dviprasmiško. Nuostaba yra vienas iš esminių religinio gyvenimo potyrių. Autentiškas tikėjimas neatskiriamas nuo nuostabos: kai liaujamasi stebėtis, širdis neatveriamas tam, kas yra anapus daiktų, taigi prarandamas transcendentinis matmuo, kuris tikėjimui yra būtinas. Bet stebėtis, atrodo, neužtenka, nes čia, Nazareto sinagogoje, žmonių nuostaba klaidinga, todėl Jėzus tokiai nuostabai priekaištuoja atskleisdamas žmogaus širdies mintį: „Jūs, be abejo, man priminsite patarlę: ‘Gydytojai, pats pasigydyk’ – padaryk ir čia, savo tėviškėje, darbų, kokių girdėjome buvus Kafarnaume“ (Lk 4, 23). Vadinasi, Nazareto gyventojų nuostaba – tai stebuklo laukimas, tampantis reikalavimu Dievo išganymą pakeisti materialia nauja; užuot įsitverus į Dievą, įsitveriamas į Dievo dovanas. Žinoma, stebuklingi ženklai duodami, tačiau kaip nežymūs perkeitimai, kurie įgalina tikėjimą, bet yra tokie maži, kad palieka erdvę laisvai žmogui pasirinkti. Tai, ko iš mūsų prašoma, yra laisvas mūsų širdies pri-

tarimas. Išganymas neprimetamas, bet dovanojamas, kad galėtume gyventi laisvi.

Jėzus pats aiškiai atskleidžia, ką slepia retoriškas tautiečių klausimas: „Argi jis ne Juozapo sūnus?“ (Lk 4, 22). Tai žinomas psichologinis fenomenas: nuvertiname tai, ką manome labai gerai žiną. Todėl Jėzus cituoja dvi patarles: „gydytojai, pats pasigydyk“ ir „joks pranašas nepriimamas savo tėviškėje“ (Lk 4, 23, 24). Nazareto sinagogos aplinkoje antroji patarlė, be abejo, yra taiklesnė. Tačiau pirmoji – „gydytojai, pats pasigydyk“ – turi pranašišką vertę: paankstina labai panašią ištarą, kurią minia po kryžiumi taiko Jėzui: „Kitus išgelbėdavo – tegul pats išsigelbi, jei jis – Dievo išrinktasis Mesijas!“ (Lk 23, 35). Jėzaus likimas atkartoja ne tik Senojo Testamento pranašų istorijas, bet nurodo ir jų išbaigimą. Jėzus pateikia du pavyzdžius, paimtus iš hebrajų Raštų ir liudijančius pranašų nepriėmimą savo tėviškėje. Elijas ir Eliziejus buvo siūsti padėti pagonims: nežinomai Sareptos našlei (plg. 1 Kar 17, 9–16) ir sirui Naamanui (plg. 2 Kar 5, 1–14). Taip parodoma ir pirmykštės Bažnyčios patirtis: dieviškojo išganymo planas yra universalus, skirtas ir pagonims.

Jėzus apie tai kalba Nazareto sinagogoje, tačiau pabaigoje sakoma: „Bet Jėzus praėjo tarp jų ir pasišalino“ (Lk 4, 30); vadinasi, Jėzus atėjo į savo gimtąjį miestą Nazaretą paskelbti Gerosios Naujienos ir Viešpaties malonių metų (plg. Lk 4, 18–19), bet po to iš ten yra priverstas pasitraukti. Tai skelbimas to, kas įvyks vėliau, kančios pranašystė, kai Jėzus bus nukryžiuotas už Jeruzalės miesto vartų: „Jie pakilę išsivarė jį iš miesto, iki pakriūtės to kalno, ant kurio pastatytas jų miestas, ir norėjo nustumti jį žemyn“ (Lk 4, 29). Nazareto gyventojai Jėzaus žodžius sinagogoje palaikė piktžodžiavimu, už kurį minios teismas bausdavo mirtimi. Tačiau Jėzaus valanda dar neatėjo, jis praėjo pro įpykusius kaimynus, ir niekas neišdrįso jo sulaukyti. Tai rodo jo dvasios galią, kuri pasireiškė ir tada, kai jis „bus nustumtas žemyn“ – nukryžiuotas ir palaidotas, – bet trečią dieną prisikels.

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Atnaujinti tikėjimo entuziazmą

Jo Ekscelencija apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi maloniai sutiko atsakyti į „Bažnyčios žinių“ klausimus.

Popiežius Benediktas XVI apaštališkuoju laišku „Porta fidei“ skelbdamas Tikėjimo metus nurodo „gilia tikėjimo krizę“ lydinčius socialinius ir kultūrinius pokyčius (plg. PF, 2). Kokie pastarojo meto ženklai byloja apie tai?

Manau, kad tikėjimo krizė, apie kurią popiežius ne kartą yra užsiminęs, nėra naujas dalykas. Šis reiškinys per pastaruosius dešimtmečius paliečia vis platesnius Vakarų šalių gyventojų sluoksnius. Vis dėlto tie požymiai, kurie iškyla dabar, parodo visą tos krizės mastą. Ankstesnės kartos, nors ir nutolusios nuo krikščionybės praktikavimo, vis dar turėjo šioškas tokias krikščioniškos pasaulėžiūros šaknis, o šiandien pradeda reikštis radikalus svetimumas tikėjimui. Tai rodančių ženklų yra labai daug, ir kai kurie iš jų labai konkretūs: daugybė jaunų žmonių neturi jokio ryšio su Dievu; gyvenimas tampa vien tik tiesioginių patirčių virtine; darosi sunku, kartais net neįmanoma, sukurti pastovius meilės santykius; žmogus stengiasi tapti nepriklausomu savo vertybių pasaulio kūrėju. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad visa tai „veikia“, tačiau iš tikrųjų prarandamas gebėjimas išvelgti savo gyvenimo prasmę: tai „*dvasinė dykuma*“, apie kurią kalba popiežius Benediktas XVI. Ir tai nėra išorėje matomas dalykas: ši situacija užvaldo daugybės vyrų bei moterų širdis, ji savotiškai gali paliesti ir mus, tikinčiuosius.

Kokiais akcentais pasižymi popiežiaus Benedikto XVI naujosios evangelizacijos raginimas palyginti su ankstesniųjų pontifikatų iniciatyvomis?

Pirmiausia tarp popiežiaus Benedikto XVI ir jo pirmtųjų kvietimo į naująją evangelizaciją yra gilus tęstinumas. Užtektų paimti į rankas 1975 metų Apaštališkąjį paraginimą *Evangelii nuntiandi*, kuriame popiežius Paulius VI nurodė, kad visos Bažnyčios apaštalavimas turi išreikšti pastangas evangelizuoti, skelbti Evangeliją ne vien žodžiais, bet ir visu gyvenimu. Žiūrėdami į mums artimesnius laikus, galime ir turime prisiminti Apaštališkojo laiško *Novo millennio ineunte*, pasirašyto 2001 m. sausio 6 d., pagrindinę temą. Jame palaimintasis Jonas Paulius II kvietė Bažnyčią, žengiančią į trečiąjį tūkstantmetį, savo ganytojišką misiją sukonzentruoti į Kristaus veido kontempliavimą ir ragino „iš naujo pradėti nuo Kristaus“. Jeigu reikėtų išryškinti, kas yra savita popiežiui Benediktui, tai būtų nuolatinis visiems krikščionims skirtas kvietimas grįžti prie

esmės. Reikia nukreipti žingsnius link esmės, o tai yra apsisvalymas nuo blogio, nuo nuodėmės, bet taip pat apsisvalymas, suprantamas kaip pastatymas į vietą antraeilį dalykų, viso to, kas gali aptemdyti susitikimo su Viešpačiu grožį. Todėl popiežius dažnai kalba apie maldos ir susitikimo su Kristumi pirmenybę nuroydamas, kad Bažnyčios struktūros ir visa jos organizacinė veikla, nors ir labai svarbios, vis dėlto turi tikslą sudaryti sąlygas vieninteliam esminiam dalykui – tikėjimui į Dievą per susitikimą su Jėzumi Kristumi. Bažnyčia gyvuoja ir save įprasmina vesdama žmones – per Jėzaus Kristaus Evangelijos skelbimą – į asmeninį susitikimą su Dievu.

Popiežiaus Benedikto XVI – Josepho Ratzingerio veikalai bei raštai atspindi jo teologinės minties struktūrą ir leidžia išvelgti pagrindines jo pontifikato temas. Kas būdinga jo mokymui tikėjimo tema?

Tikėjimo apmąstymas būdingas visai teologo Josepho Ratzingerio gausiai kūrybai. Kaip pavyzdį ir galbūt kartu kaip „kvietimą perskaityti“ norėčiau paminėti knygą „Įvadas į krikščionybę“, jauno Ratzingerio veikalą, kuris tapo ne tik „bestselleriu“, bet ir „longselleriu“ teologijos srityje gerokai anksčiau, negu autorius tapo popiežiumi. Šios knygos įžangoje jaunasis teologas svarsto apie tikėjimą šiuolaikiniame pasaulyje ir išryškina dvi dimensijas, kurias vėliau randame visoje jo vėlesnėje kūryboje ir taip pat jo popiežiškajame mokyje: pažintinę ir egzistencinę tikėjimo dimensijas. Pirmoji dimensija sako, kad tikėjimas yra tiesos pažinimas. Tai Dievo dovanota, bet kartu žmogaus protui, paremtam malonės, prieinama ir įmanoma pažinti tiesa. Antroji dimensija teigia, kad tikėjimas yra susitikimas su asmeniu – Jėzaus Kristaus, amžinojo Dievo Žodžio (*Logos*), tapusio kūnu, asmeniu (plg. *Jn 1, 1* ir t. t.). Šios dvi dimensijos susitinka Jėzuje Kristuje: Išganytojo asmuo yra „logos“, „protas“ (*ratio*), kuris paaiškina visą tikrovę. Tai dvi labai svarbios dimensijos mums: jeigu tikėjimas būtų tik gryna spekuliacija, tai būtų kažkas labai sausa, bet jeigu tikėjimas būtų vien egzistencinė patirtis be apmąstymo ir išigilinimo, jis būtų aklas. Todėl popiežius Benediktas taip primygtinai pabrėžia krikščioniškojo ugdymo svarbą, ypač Katekizmo nagrinėjimą.

Popiežius Benediktas XVI apaštališkajame laiške „Porta fidei“ (5) taip pat primena vertingą Vatikano II Susirinkimo paveldą. Šventasis Tėvas ragina jį priimti vadovaujantis „teisinga hermeneutika“. Ką tai galėtų reikšti, ypač turint omenyje Bažnyčią Lietuvoje?

Tikėjimo metai sutampa su Vatikano II Susirinkimo atidarymo penkiasdešimtosiomis metinėmis. Tad po-

piežius nori mus sugrąžinti prie šio neeilinio malonės įvykio, kuris nulėmė naujausiąją Bažnyčios istoriją, įvykio, kurį palaimintasis Jonas Paulius II nedvejodamas įvardijo kaip „*didžiulę malonę, praturtinusią Bažnyčią XX amžiuje: jis yra mums patikimas kompasas prasidedančio naujo amžiaus kelyje*“. Prabėgęs laikas mums padeda dar geriau suvokti Susirinkimo svarbą ir pažvelgti į jį Bažnyčios nueito kelio perspektyvoje. Tai buvo „besitęsiantis atnaujinimas“, kaip pasakė Benediktas XVI savo svarbioje kalboje Romos kurijai 2005 metų Kalėdų proga. Tad su Vatikano II Susirinkimu negimė nauja Bažnyčia, nebuvo, vaizdžiai sakant, išmesta visa tai, kas buvo pirma, bet buvo pradėtas naujas Bažnyčios kelionės etapas, o ta kelionė yra nuolatinė reforma. Reforma pačia giliausia, vidine, teologine prasme: tai yra nuolatinis grįžimas prie susitikimo su Kristumi malonės. Manau, kad ir Lietuvos Bažnyčiai galioja ir labai reikia kvietimo priimti Tikėjimo metus kaip vertingą progą sugrįžti prie Vatikano II Susirinkimo tekstų, labiau ir geriau juos pažinti ir atrasti, kad Susirinkimo mokymas iš tikrųjų yra „patikimas kompasas“, padedantis susiorientuoti gyvenimo jūroje.

Bažnyčios gyvenimą lydi nuolatinė kartų kaita. Su kokiais iššūkiais Bažnyčia ir visuomenė susiduria Lietuvoje trečiąjį nepriklausomybės dešimtmetį?

Manau, jog šiandien svarbiausias iššūkis, iškeltas Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje, o drauge ir kiekvienam krikščioniui, yra siekti, kad Kristaus ir Evangelijos pasirinkimas būtų sąmoningas ir prisiimtas asmeniškai. Sovietinės okupacijos laikais krikščioniškoji tapatybė galėjo būti skelbiama kaip lietuvių tautinės tapatybės išraiška ir patvirtinimas. Šiandien vien to neužtenka. Krikščioniškajai tapatybei, prisiimtai tik kaip pasipriešinimo komunistiniam režimui įrankis, dabar, kai to režimo nebėra, gresia išnykimas. Kristaus ir Evangelijos pasirinkimas turi tapti asmeniniu ir sąmoningu, tai turi būti susitikimo vaisius, – susitikimo ne su idėja ir netgi ne su tradicija, bet su gyvu Asmeniu, kuris iš pagrindų perkeičia mus pačius, atskleisdamas mūsų tikrąją Dievo vaikų tapatybę. Kitaip sakant, reikia vengti pavojaus, kad Lietuvos žmonių krikščioniškoji tapatybė, kuri sugebėjo išverti ir atgimti tada, kai valstybinis ateizmas stengėsi ją sunaikinti, šiandien netaptų lengvu dorovinio reliatyvizmo grobiu.

Kaip galėtumėte pakomentuoti 2011 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenis, pagal kuriuos katalikų nuošimtis kiek sumažėjo (iki 77, 3 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus)?

Žvelgiant į 2011 m. gyventojų surašymo duomenis, kurie rodo nedidelį katalikų skaičiaus sumažėjimą, reikia atkreipti dėmesį, kad per paskutinį dešimtme-

tį sumažėjo ir savęs nepriskiriančių nė vienai religijai asmenų procentinė dalis, tačiau beveik padvigubėjo skaičius tų, kurie nenurodė savo religinės priklausomybės. Nėra paprasta įvardyti šio sumažėjimo priežastis. Galima išdrįsti siūlyti hipotezę, kad Katalikų Bažnyčios misijinė strategija dar atsilieka nuo laiko ženklų, prarasdama savo evangelizacinio „užkrato“ potencialą ir nepakankamai gerai atlikdama savo esminį – skelbėjos vaidmenį. Paskutinio gyventojų surašymo duomenys parodo, kad kraštas išlieka krikščioniškas, nes 83 proc. tikinčiųjų skelbiasi esą katalikai arba priklausantys kitai krikščionių Bažnyčiai. Tačiau turėtume kelti klausimą, ar ta padidėjusi procentinė dalis tų, kurie paprasčiausiai įtraukti į skiltį „nenurodė“, neturėtų būti priimta kaip didelį susirūpinimą keliantis simptomas. Todėl mes, šiandienos krikščionys, turime klausti savęs: ar tikrai tikėjimas yra mūsų gyvenimo, mano gyvenimo varomoji, visa perkeičianti jėga? Ar gebu parodyti, kad veiklus artimo meilėje, kuri yra švelnumo, užuojautos, dėmesingumo ir nesuinteresuoto tarnavimo kitam kupinų santykių šaltinis, ir stiprus viltimi krikščionio tikėjimas gyvenimo neapriboja, bet jį padaro žmogiškesnį? O ten, kur yra kito žmogaus užvaldymas, išnaudojimas, pavertimas preke siekiant patenkinti savo egoizmą, kur pasipūtęs Aš užsisklendžia savyje, ten žmogus nuskurdinamas, pažeminamas, subjauojamas.

Tikėjimo mokymo kongregacija paskelbė rekomendacijas, kaip švęsti Tikėjimo metus įvairiais bažnytinio gyvenimo lygmenimis. Kokias sielovados sritis mūsų šalyje reikėtų ypač plėtoti siekiant stiprinti asmeninį tikėjimą ir bendruomeninį išipareigojimą (plg. „Porta fidei“, 10)?

Manau, kad ir čia, Lietuvoje, svarbu atkreipti dėmesį į nurodymus, kuriuos popiežius pateikė visai Bažnyčiai per baigiamąsias Vyskupų sinodo XIII eilinės generalinės asamblėjos Mišias. Benediktas XVI nurodė tris veiklos kryptis: a) dar labiau atgaivinti Šventosios Dvasios ugnimi įprastinę pastoraciją, ypač Krikšto, Sutvirtinimo, Eucharistijos ir Atgailos sakramentų teikimą, kad užsiliepsnotų širdys tų tikinčiųjų, kurie reguliariai lanko bažnyčią; b) iš naujo uždegti misionierišką dvasią, ypač per tikinčiųjų pasauliečių išipareigojimą, kad visi galėtų pažinti Jėzų Kristų ir jo Evangeliją; c) auginti pakrikštytų, bet negyvenančių pagal Krikšto reikalavimus žmonių tikėjimo sąmoningumą, kad vėl susitikdami su Kristumi atrastų tikėjimo džiaugsmą ir sugrįžtų prie religijos praktikavimo tikinčiųjų bendruomenėje. Tai trys pastoracinės kryptys, kurias akcentuoti yra kviečiama ir Lietuvos Bažnyčia. Mano manymu, jos išryškina parapijų vaidmens svarbą. Parapijos yra pašauktos būti naujosios evangelizacijos centrais, vietomis, kur per malda, sakramentus, katechezę ir bendruomeninį gyvenimą

jaunimas, šeimos, visi tikintieji priima tikėjimo dovaną ir ja gyvena, tapdami pajėgūs ją liudyti.

Mano palinkėjimas ir troškimas – kad parapijų pastoracija, vadovaujant vyskupams, kunigų ir pasauliečių bendromis pastangomis kūrybingai augtų ir vis labiau gebėtų parodyti gyvenimo pagal Evangeliją grožį ir gėrį, taip padėdama žmonėms siekti vis gilesnės bendrystės su Dievu ir tarpusavyje.

Tuomet užbaigdami Tikėjimo metus galėsime pamatyti tai, ko popiežius Benediktas linki visiems – kad atsinaujino mūsų entuziazmas tikėti į Jėzų Kristų, vienintelį pasaulio Išganytoją, kad atgijo džiaugsmas keliauti Jo nurodytu keliu ir kad išaugo mūsų gebėjimas konkrečiai liudyti perkeičiančią tikėjimo galią.

Evangelizacijos tikslas – susitikimas su Kristumi

Pasibaigus naujosios evangelizacijos temą nagrinėjusiai Vyskupų sinodo asamblėjai su „Bažnyčios žinių“ skaitytojais maloniai sutiko pasidalyti mintimis Minsko ir Mogiliavo arkivyskupas Tadeusz Kon-drusiewiczus.

Kaip apibendrintumėte lūkesčius prieš Sinodą ir įspūdį pasibaigus Sinodo pasitarimams? Kokios temos ar svarstymų kryptys Jums atrodė aktualiausias?

Visas krikščioniškasis pasaulis reiškia susirūpinimą dėl tikėjimo krizės. Perfrazuodami Shakespearą galime užduoti klausimą: būti ar nebūti krikščionybei? Ne veltui popiežius Benediktas XVI sako, kad šiuolaikinis pasaulis yra tarsi dvasinėje dykumoje; tikėjimo ugnis prigeso, ir reikia padaryti viską, kad ji suliepsnotų iš naujo.

Vykdamas į Sinodą, tikėjausi geriau susipažinti su bendra tikėjimo padėtimi visuotinėje Bažnyčioje, suprasti tikėjimo krizės priežastis ir sužinoti priemones, kurių imasi vietinės Bažnyčios krizei įveikti. Žinoma, svarbiausias Sinodo asamblėjos tikslas buvo pateikti popiežiui pasiūlymus, kuriais naudodamasis jis parengs apaštališkąjį paraginimą – kaip Bažnyčia gali atsakyti į mūsų laiko iššūkius.

Esu labai patenkintas Sinodo darbo eiga ir rezultatais. Iš viso pasaulio susirinkusių vietinių Bažnyčių vyskupų

pranešimai atskleidė sudėtingą ir susirūpinimą keliančią tikėjimo padėtį. Šalys ir ištisi žemynai, turintys ilgą ir turtingą krikščionybės istoriją, prarado tikėjimą. Daug žmonių, nors laiko save krikščionimis, gyvena taip, tarsi Dievo nebūtų. Sekuliarizmas ir moralinis reliatyvizmas tarsi cunamio banga šluoja tikėjimą ir moralines vertybes. Visiems aišku, kad reikia kuo skubiau imtis žadinti užmigusį tikėjimą, ieškoti naujos evangelizacijos būdų bei priemonių – nepakanka vien krikštyti atsivertusius, reikia atversti pakrikštytuosius. Sinodas vyko labai dinamiškai, parodė gilų Bažnyčios rūpestį dėl naujosios evangelizacijos – kaip perduoti ir stiprinti tikėjimą. Sinodas turėjo aiškia pastoracinę kryptį.

Žvelgiant į dabartinę situaciją visos nagrinėtos temos buvo svarbios. Man labai patiko akcentavimas, kad naujosios evangelizacijos sėkmė pirmiausia priklauso nuo evangelizotojo atsivertimo. Iš tikrųjų, pačiam neturint neįmanoma duoti kitam. Asmeninio atsivertimo reikalavimas galioja visiems – pirmiausia vyskupams, taip pat kunigams, vienuoliams ir pasauliečiams.

Sinodas taip pat pabrėžė išskirtinę parapijos ir šeimos svarbą katechizuojant ir perduodant krikščioniškąjį liudijimą. Kalbėta apie Šventojo Rašto, Katalikų Bažnyčios katekizmo, Vatikano II Susirinkimo mokymo vaidmenį vykdamą naująją evangelizaciją. Šiandien aišku, kad naujosios evangelizacijos labui reikia puoselėti ekumeninį dialogą, tarpreliginį bendradarbiavimą; reikia taip pat plėtoti mokslo ir tikėjimo dialogą, išnaudoti vadinamąjį „pagonių kiemo“ forumą bendraujant su atvirais dialogui agnostikais ir netikinčiais.

Sinodo asamblėjoje kalbėjote apie socialinio komunikavimo priemonių panaudojimą naujai evangelizacijai. Kaip derinti apaštalavimą per komunikavimo priemones, ypač virtualioje interneto erdvėje, su kitomis sielovados darbo formomis siekiant tinkamo balanso? Ar virtualios erdvės forumai tampa lemiamos svarbos „areopagais“ skelbiant Gerąją Naujieną?

Sąmoningai pasirinkau temą apie socialinio komunikavimo priemonių panaudojimą naujai evangelizacijai, nes esu įsitikinęs jų svarba bei aktualumu skelbiant Gerąją Naujieną, ypač jaunimui. Mūsų laikais medijos tampa nauju areopagu, naujaja sakykla. Jeigu Bažnyčia nori būti evangelizuojanti, ji privalo pasitelkti medijas.

Nematau prieštaravimo tarp tradicinių sielovados bei apaštalavimo formų ir socialinio komunikavimo priemonių naudojimo šiam tikslui. Šie dalykai turi papildyti vienas kitą. Kartais didžiuojamės, kad mūsų bažnyčias lanko daug žmonių. Tačiau ši žmonių grupė tėra ašaros, palyginti su daugybe tų, kurie Dievo nepažįsta ir kuriems niekas neskelbia Evangelijos. Tą erdvę turi užpildyti ra-

dijas, televizija, internetas ir kitos socialinio komunikavimo priemonės. Sakoma, kad gamta nemėgsta tuštumos. Panašiai yra ir dvasiniame gyvenime. Jei mes neužimsime erdvės, ją užims kiti. Turime daug pavyzdžių, kai žmonės palieka Bažnyčią ir nueina į įvairias sekas.

Forumai virtualioje erdvėje labai svarbūs skelbiant Evangeliją, ypač jaunimui. Juose galima diskutuoti, kelti klausimus ir ieškoti atsakymų į juos. Tačiau, kita vertus, jei apsiribotume vien virtualia erdve, prarastume asmeninio kontakto galimybę, o tai yra labai svarbu. Manau, kad tradicinį apaštalavimą turime derinti su naujais evangelizacijos būdais ir metodais.

Bažnyčioje vis aiškiau raginama stiprinti misijinę savimone parapijose. Koks iššūkis tenka parapijoms posovietinėje erdvėje, kur jų dvasinis gyvenimas bei ugdymas buvo dešimtmečiais varžomas? Jums pažįstamas gyvenimas didmiesčiuose – anksčiau Maskvoje, dabar Minske; drauge tenka organizuoti sielovados darbą mažesniuose miesteliuose, atokiauose parapijose. Kokią parapijos viziją puoselėjate ateičiai?

Nors šiandien posovietinėje erdvėje parapijos nebe tokios, kokios buvo prieš dvidešimt metų, vis dėlto problemų netrūksta. Visame pasaulyje reikia naujosios evangelizacijos, o posovietinėje erdvėje tas poreikis iškyla dar aštriau, nes septyniadešimt ateizacijos metų padarė didelę, kartais neatitaisomą žalą dvasiniam žmonių gyvenimui. Šiandien pirmiausia reikia atkurti parapijas ten, kur tai įmanoma ir reikalinga – mat Rusijoje ir Baltarusijoje yra tokių vietų, kur gyvenvietės visiškai išnyko. Tuo pat metu labai plečiasi miestai, žmonės iš kaimų suvažiuoja į miestus. Būtent ten reikia kurti naujas parapijas ir organizuoti sielovadą, nes ten glūdi didelė perspektyva.

Žinoma, reikia taip pat tęsti sielovadą kaimuose rūpinantis kiekvienu žmogumi. Bet sąlygos ir reikalavimai tose aplinkose skirtingi. Miestuose, ypač didmiesčiuose, daugiau jaunimo. Ten būtina reikia organizuoti jaunimo sielovadą, kitaip jaunuoliai pasiklys tarp pavojingų šiuolaikinio gyvenimo iššūkių.

Atsiliepiant į šiandienos iššūkius Sinode siūlyta akcentuoti parapijos evangelizacinį vaidmenį. Parapija turi būti misijinė tikraja to žodžio prasme; joje turi būti vykdoma evangelizacija skelbiant Dievo žodį, švenčiant liturgiją, atliekant gailėstingumo darbus. Parapija turi būti gyvas organizmas, vieta, kur reiškiasi liturgijos turtingumas, tikintieji krikščioniškai ugdomi praktikuoti bendrystę ir labdarą. Bažnyčios pati esmė yra misijinė – tokia turi būti ir parapija.

Mažėjant tikinčiųjų kaimuose ir stokojant kunigų, lieka atviras klausimas, kaip ten tęsti ir organizuoti sie-

lovadą. Didesnėse parapijose galėtų dirbuoti keletas kunigų, kurie aptarnautų ir mažesnes parapijas.

Ar naujosios evangelizacijos užduotis drauge reiškia ordinarinės sielovados stiprinimą? Kas akcentuotina, pavyzdžiui, vykdant katechezę, rengiant sakramentams? Kokia vieta tenka tradicinėms pamaldumo formoms, poz., švenčiant atlaidus?

Be abejo, taip. Naujoji evangelizacija savo naujais metodais bei priemonėmis remia ir stiprina ordinarinę sielovadą. Sinode daug dėmesio skirta ne tik Dievo žodžio skelbimui, bet tai pat katechizacijai, pasirengimui sakramentams, ypač Sutvirtinimui, liturginiam šventimui – visa tai yra naujosios evangelizacijos keliai. Jie turi vesti į asmeninį susitikimą su Kristumi, nes tai yra naujosios evangelizacijos tikslas.

Sinode taip pat daug dėmesio skirta tradicinėms pamaldumo formoms ir jų gaivinimui. Šventovių lankymas, piligrimystės, atlaidai, eucharistinės procesijos, Švenčiausiojo Sakramento adoracijos taip pat yra naujosios evangelizacijos būdai.

Kokie bažnytiniai judėjimai, vienuolijos ar pasauliečių iniciatyvos teikia daugiausia vilčių naujosios evangelizacijos darbe?

Sinode labai aukštai įvertintas bažnytinių judėjimų, pašvęstojo gyvenimo bendruomenių ir pasauliečių, ypač moterų, vaidmuo naujojoje evangelizacijoje. Bažnyčia su dėkingumu priima charizminių judėjimų misiją; šie judėjimai turi plėtoti savo veiklą bendradarbiavimo dvasia vengdami nesveikos konkurencijos. Pašvęstojo gyvenimo charizma užima ypatingą vietą Bažnyčioje. Vienuolijos, visiškai išitraukusios į bažnytinę bendriją, praturtina Bažnyčios misijų veiklą savo dovanomis. Svarbios iniciatyvos naujojoje evangelizacijoje tenka pasauliečiams, ypač per krikščioniškąjį liudijimą.

Sunku išskirti atskirų judėjimų ar vienuolijų ypatingumą. Jų visų indėlis į naująją evangelizaciją gali būti labai didelis, todėl reikia protingai išnaudoti jų ir visų tikinčių pasauliečių didžiulį potencialą bei entuziazmą.

Gal po Sinodo parsivežėte konkrečių idėjų savo vadovaujamos arkivyskupijos sielovadai? Ko linkėtumėt Jums gerai pažįstamai Bažnyčiai Lietuvoje?

Linkiu niekuomet neprarasti vilties. Turime pasitikėti Dievu ir nebijoti – juk Bažnyčios laivą per trečiojo tūkstantmečio vandenyno didžiules bangas veda pats Kristus per Petro Įpėdinį. O Kristus mus drąsina: ko išsigandote? Esu su jumis! Nebijokite, pasitikėkite manimi! Tačiau, pasitikėdami Kristumi, turime ir

patys nenuleisti rankų. Kristus veikia per mus. Mes esame jo rankos, kojos, lūpos.

Sėkmingam naujosios evangelizacijos plėtojimui būtina ugdyti kunigus ir evangelizuotojus misijine dvasia, stiprinti misijinę parapijų savimone, labiau išnaudoti medijų potencialą; reikia bendradarbiauti su pašvęstojo gyvenimo bendruomenėmis, bažnytiniais judėjimais, įtraukti pasauliečius ir jaunimą; turime pasiekti naują katechizacijos lygį, intensyvinti mokslo ir tikėjimo dialogą, įgyvendinti „pagonių kiemo“ idėją, plėtoti ekumeninį ir tarpreliginį dialogą.

Esu be galo dėkingas Lietuvos Bažnyčiai. Linkiu jai išlaikyti tvirtą ir nepalaužiamą tėvų tikėjimą bei krikščioniškas tradicijas šiandienos sekuliarizmo ir reliatyvizmo aplinkoje. Linkiu, nepaisant sunkumų, su viltimi per Evangelijos prizmę žvelgti į ateitį. Tegu Dievas laimina naujosios evangelizacijos kelią Lietuvoje!

Richard R. Gaillardetz ir Catherine E. Clifford

Tikėjimo bendrystė su kitais krikščionimis

Maloniai leidus „Katalikų pasaulio leidinių“ leidyklai, skaitytojams pateikiame ištrauką iš leidyklos spaudai rengiamos Richard R. Gaillardetz ir Catherine E. Clifford knygos „Raktai į Susirinkimą“. Knygoje paprastai ir prieinamai pristatomos įvairios Vatikano II Susirinkimo mokymo temos, pateikiant istorinį ir teologinį kontekstą puikiai išryškinama, ką nauja Susirinkimas davė Bažnyčiai. Knyga turėtų pasirodyti kitų metų vasarį.

Juk tie iš jų, kurie tiki į Kristų ir yra deramai priėmę krikštą, tam tikru būdu, tegu ir netobulai, bendrauja su Katalikų Bažnyčia. Žinome, dėl įvairių skirtumų, susijusių su mokymu, o kartais ir su drausme ar Bažnyčios sąranga, tarp jų ir Katalikų Bažnyčios išskyla daug, kartais ir gana didelių kliūčių visiškai bažnytinei bendrystei, kurias ir stengiasi pašalinti ekumeninis sąjūdis. Vis dėlto, per krikštą išteisinti tikėjimu, jie yra įjungti į Kristų, todėl jie teisėtai vadinasi krikščionimis, o Katalikų Bažnyčios sūnūs pagrįstai pripažįsta juos savo broliais Viešpatyje (Unitatis redintegratio, 3).

Kontekstas

1959 m. sausio 25-ąją, Maldos už krikščionių vienybę savaitės pabaigoje, per Vakarinės šventimą paskelbda-

mas apie visuotinio Susirinkimo sušaukimą, popiežius Jonas XXIII davė ženklą, kad vienas iš pirmutinių Susirinkimo tikslų bus visų krikščionių vienybės atkūrimas. Turėdamas priešais akis Susirinkimą, jis, lygiai kaip ir platesnis ekumeninis sąjūdis, tikėjosi, kad Katalikų Bažnyčios ir kitų krikščioniškųjų bendruomenių atnaujinimas prisidės prie jų suartėjimo. Siekdamas, kad šis ekumeninis prioritetas išliktų Susirinkimo programos pirmame plane, Jonas XXIII 1960 m. rugsėjį įsteigė naują Romos kurijos tarnybą – kardinolo Augustino Bea vadovaujamą Sekretoriatą krikščionių vienybei skatinti.

Vienybės reikalui skirtam Sekretoriatui teko svarbi diplomatinė užduotis laiduoti oficialių ekumeninių stebėtojų, atstovaujančių kitoms krikščionių Bažnyčioms ir konfesinėms šeimoms, dalyvavimą Susirinkime. Be to, jis turėjo patarinėti popiežiui ir įvairioms Susirinkimo komisijoms, kad ekumeniniai dalykai tinkamai atspindėtų Susirinkimo mokyme. 1962 m. spalį, Susirinkimo pirmosios sesijos metu, popiežius išplėtė Sekretoriato kompetenciją, suteikdamas jam galią veikti kaip Susirinkimo komisijai ir, bendradarbiaujant su kitomis Susirinkimo komisijomis, rengti kelių dokumentų projektus. Dekretas dėl ekumenizmo (*Unitatis redintegratio*), Tikėjimo laisvės deklaracija (*Dignitatis humanae*) ir Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracija (*Nostra aetate*) – visi šie dokumentai bent iš dalies buvo Sekretoriato darbo vaisiai. Sekretoriatas krikščionių vienybei skatinti atliko svarbų vaidmenį rengiant Dogminės konstitucijos apie Dievo Apreiškimą *Dei Verbum* projektą, nes tame dokumente paliečiamas katalikų ir protestantų tarpusavio supratimui labai reikšmingas santykio tarp Rašto ir Tradicijos klausimas.

Ekumeninis – šis terminas kilo iš Naujojo Testamento graikų k. žodžio *oikumene*, kurio reikšmė – visas apgyvendintas pasaulis. Jo šaknis *oikos* reiškia „namų ūkį“. XX a. ekumeninis sąjūdis Bažnyčių regimai vienybei atkurti ekumeniniu pavadinimas todėl, kad siekė suvienyti viso pasaulio krikščionis, visą Dievo namų ūkį. Ekumeninę veiklą, kuri yra susijusi su santykiais tarp krikščioniškųjų Bažnyčių, būtina skirti nuo santykių tarp įvairių pasaulio religijų.

 Ekumeninis sąjūdis buvo vienas iš „laiko ženklų“, į kuriuos, oficialiai sušaukdamas Susirinkimą, popiežius Jonas XXIII atkreipė dėmesį. Organizuotas Bažnyčių sąjūdis ėmė plėtoti XX a. pradžioje vėl ir giliau suvokus, kad Bažnyčių susiskaldymas trukdo liudyti Evangeliją. Ekumeniniam sąjūdžiui iš pradžių vadovavo protestantų ir anglikonų misionieriai, iš patirties žinoję, kad

nesutarimai ir konkuravimas tarp Bažnyčių griaua jų gebą skelbti Evangelijos žinią apie susitaikinimą ir meilę. Kartu vis labiau brendo įsitikinimas, jog vienybė būtina ne tik norint bendradarbiauti vykdančias misijas ir drauge liudijant, bet ir todėl, kad to reikalauja pati Bažnyčios prigimtis. Po Pirmojo pasaulinio karo Bažnyčios Europos žemyne ėmė bendromis pastangomis rūpintis daugybe be lėšų likusių pabėgėlių. Konstantinopolio ekumeninis patriarchas, Rytų ortodoksų Bažnyčių galva, po karo paskelbtoje enciklikoje paragino visus krikščionis darbuotis dėl krikščionių vienybės ir pakvietė apsvarstyti galimybę suformuoti „Bažnyčių lygą“, primenančią tuo metu steigiamą „Tautų lygą“ – Jungtinių Tautų pirmtakę.

1927 m. Šveicarijos mieste Lozanoje buvo surengtas tarptautinis įvairių denominacijų teologų susitikimas norint išnagrinėti mokymo klausimus, arba „tikėjimo ir tvarkos“ dalykus, dėl kurių nesutaria Bažnyčios. Organizatoriai tikėjosi, jog dalyvaus ir katalikų atstovai. Jų viltis sužlugdė šaltas popiežiaus Pijaus XI atsakas. Laiške *Mortalium animos* (1928) jis rašė: „Ugdyti krikščionių vienybę galima tikrai skatinant atskalus grįžti į vieną tikrąją Kristaus Bažnyčią, kurią jie praityje taip apgailėtina paliko. Mes sakome: grįžkite į vienatinę tikrąją Kristaus Bažnyčią, aiškiai regimą visiems.“ Katalikų Bažnyčia žvelgė į ankstyvąjį ekumeninį sąjūdį gana įtariai. Katalikams vėl buvo uždrausta dalyvauti oficialiai steigiamoje Pasaulinėje Bažnyčių taryboje, 1948 m. surengusioje savo pirmąją asamblėją. Nepaisant to, popiežius Pijus XII pripažino ekumeninį sąjūdį esant teigiamą, Šventosios Dvasios įkvėptą įvykį. 1943 m. jis leido katalikams dalyvauti ekumeniniuose susitikimuose su kitais krikščionimis. Keitimasis nuomonėmis tarp katalikų atstovų ir kitų krikščioniškųjų Bažnyčių vadovų bei teologų suteikė rimtų progų geriau vieniems kitus pažinti bei labiau vieni kitais pasitikėti ir daugeliui – po susvetimėjimo šimtmečių – leido atrasti, kiek daug dalykų vienija Bažnyčias. Tai parengė pagrindą Vatikano II Susirinkimui pradėti atnaujinti santykius su kitais krikščionimis ir atvėrė naujus bažnytinės bendrystės stiprinimo kelius.

Susirinkimo mokymas apie ekumenizmą

Kaip matėme, Katalikų Bažnyčia iš pradžių labai nenorėjo prisidėti prie šiuolaikinio ekumeninio sąjūdžio. Tą nenorą ir įtarumą liudija ankstyvi mėginimai paakinti Susirinkimą pasakyti apie ekumeninį sąjūdį ką nors teigiama. Sekretoriatas krikščionių vienybei skatinti jau prieš Susirinkimo pradžią parengė dokumento apie krikščionių vienybę projektą. Kadangi nesulaukė Centrinės parengiamosios komisijos patvirtinimo, tas projektas nebuvo išdalytas vyskupams apsvarstyti.

Be Sekretoriato dokumento, Rytų Bažnyčių komisija pateikė dokumento projektą, pavadintą „Kad jie būtų viena“. Skyrių apie ekumenizmą į savo pradinę schemą *de Ecclesia* įtraukė Teologijos komisija.

Pirmosios sesijos pabaigoje vyskupai sutarė, jog būtina parengti naują schemą, apimančią trijų atskirų dokumentų projektus. Ši peržiūrėta schema pasiekė vyskupus per dvi baigiamąsias antrosios sesijos savaites. Schemą parengė jungtinė komisija. Ją sudarė penki skyriai. Kai kurie konservatyvesni vyskupai toliau prieštaravo sąvokos „ekumenizmas“ vartojimui. Jie įrodinėjo, kad tą sąvoką vienybės siekimo užduočiai taikė protestantizmas. Žvelgiant iš Romos katalikų perspektyvos, ta vienybė Bažnyčioje jau egzistavo. Nėgana to, papildomų ginčų, dažnai dėl visiškai skirtingų priešasčių, kėlė 4-asis skyrius, kuriame aptariamas judaizmas, ir 5-asis skyrius, skirtas religijos laisvei. Du paskutiniai skyriai vėliau buvo atsieti nuo Dekreto dėl ekumenizmo projekto ir tapo Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracijos *Nostra aetate* ir Tikėjimo laisvės deklaracijos *Dignitatis humanae* pagrindu. Likusieji trys skyriai buvo sujungti į Dekretą dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio*.

Kad Katalikų Bažnyčia visapusiškai įsitrauktų į platesnį ekumeninį sąjūdį – o toks išsipareigojimas išreikštas Dekrete dėl ekumenizmo, – Susirinkimui teko grumtis su trimis svarbiais klausimais. Pirmasis buvo susijęs su krikščionių, kurie nėra visiškoje bendrystėje su Katalikų Bažnyčia, pripažinimu. Antrasis, artimas pirmajam, vertė aptarti Katalikų Bažnyčios savivoką ir jos santykį su vienatine Kristaus Bažnyčia. Pagaliau, trečia, derėjo pasverti galimybę kalbėti apie skirtingus priklausomybės vienatinei Kristaus Bažnyčiai laipsnius. Deja, kiekvieną iš klausimų supo šimtamečiai ginčai ir susvetimėjimas.

Kitų krikščionių teigiamas pripažinimas

Bažnyčių susiskaldymą galima kildinti iš trijų svarbių momentų istorijos raidoje. Pirmojo būta po ketvirtojo visuotinio Susirinkimo – Chalkedono Susirinkimo, kuris 451 m. buvo susirinkęs išspręsti disputo dėl Kristaus dieviškosios ir žmogiškosios prigimčių tinkamo supratimo. Kelios Bažnyčios – šiandien žinomos kaip Rytų ortodoksų Bažnyčios (armėnų, etiopų, eritrejų, sirų, koptų, malankarų) – nepriėmė to Susirinkimo mokymų ir atsiskyrė nuo Konstantinopolio ir Romos Bažnyčių. 1054 m. po ilgo santykių atšalimo laikotarpio Romos ir Konstantinopolio Bažnyčių galvos viena kitą ekskomunikavo, taip duodamos pradžią dar vienai schizmai ir perskeldamos krikščioniją išilgai linijos, skiriančios Rytų (bizantiškosios) ir Vakarų (lotyniškosios) imperijas, arba

Rytų ortodoksų ir Katalikų Bažnyčias. Niekas nenujautė, kad ta schizma truks ilgiau nei devynis šimtus metų! Per visą šį ilgą schizmos ir atšalimo laikotarpį kiekviena iš šių bendruomenių ir toliau viena kitą didžia dalimi laikė Bažnyčia. Dukart rimtai, bet nesėkmingai stengtasi susitaikyti – Liono Susirinkime 1274 m. ir Florencijos Susirinkime 1439 m.

Schizma – iš graikų k. *schisma*. Bažnyčios vienybės suskilimas, apimantis oficialų persiskyrimą ar ryšių nutraukimą.

Protestantiškoji Reformacija XVI a. prasidėjo kaip pastangos reformuoti ir apvalyti Katalikų Bažnyčią iš vidaus. Kurti naujų Bažnyčių neketinta. Kilus polemikai tarp kartais perdėm uolių reformuotojų ir katalikų vadovų, neįstengusių laiku suvokti reformos būtinybės ir krizės masto, išstos bendruomenės nuo Romos Bažnyčios atsiskyrė ir nusekė paskui Martyną Liuterį, Joną Kalviną, Ulrichą Cvinglį ir kitus. XVIII, XIX ir XX a. kelios atgimimo bangos anglikonybėje ir protestantizme davė pradžią naujoms evangelikų bendruomenėms. Katalikų Bažnyčia neturėjo teologinių kategorijų šiems krikščionims įvardyti ir iš esmės laikė juos „atkritusių“ ar suklupusių katalikų sambūriu. Tokią nuostatą vis dar atspindi popiežiaus Pijaus XI pradinis ekumeninio sąjūdžio, gimstančio tarp „atskalūnų“, įvertinimas. Protestantai nebuvo „schizmatikai“ kaip ortodoksų Bažnyčios. Jie dažnai laikyti tiesiog „eretikais“ – ne tikrais krikščionimis, bet tais, kurie laikosi klaidingo mokymo.

Reformacijos sukeltas Bažnyčios skeldėjimas ir eizėjimas neturėjo pavyzdžio. Katalikų teologija ir mokymas tradiciškai pripažindavo, kad individai už Katalikų Bažnyčios sienų, jei gyvena teisingai ir mylėdami, gali būti išgelbėti Dievo malonės. Kitus krikščionis linkta traktuoti panašiai kaip teisius nekrikščionis: tokie asmenys laikyti pakrikštytais *in voto*, arba neišreikšto troškimo dalyvauti Dievo malonės, pagimdančios Bažnyčią, bendrystėje. Nedaug katalikų teologų buvo apmąstę, kaip Dievo išganomąją malonę veiksmingai galėtų perteikti tų krikščionių *bendruomenių* tikėjimas ir praktika.

Vienas katalikų teologas, ėmėsis šio klausimo XX a. pradžioje, buvo Yves Congaras (1). Kylančiame ekumeniniame sąjūdyje, siekusiame bažnytinio pripažinimo, jis regėjo *votum ecclesiae*, arba Bažnyčios troškimą. Tokia nuostata eretikams nebūdinga. Remdamasis šv. Augustino mintimi, jis reiškė įsitikinimą, kad krikščionys, priklausantys atsiskyrusioms bendruomenėms, dalyvauja malonės gyvenime *per* patį *bendruomenių*, kuriose išlikę

„Bažnyčios elementų“, gyvenimą ir *jame*. Congaras ragino katalikų teologiją išplėtoti teigiamesnį atsiskyrusių krikščionių bendruomenių vertinimą, laikant tokius Bažnyčios elementus veiksmingomis priemonėmis ar kanalais Dievo išganomajai malonei perteikti.

Kitų Bažnyčių pripažinimo klausimas išnoro tada, kai neseniai įsteigta Pasaulinė Bažnyčių taryba nustatė narystei keliamus reikalavimus. Jei visos Bažnyčios ekumeniniame sąjūdyje laikytų viena kitą Bažnyčiomis visa teologine to žodžio prasme, jos nebūtų viena nuo kitos perskirtos. Tačiau jei negebėtų pripažinti viena kitos krikščioniškumo bei viena kitos bendruomenių kokia nors prasme „bažnytiškomis“, tai kaip jos galėtų laikyti viena kitą tikrais dialogo partneriais? Koks nors pripažinimas, nors ir ribotas, yra išankstinė autentiško dialogo sąlyga ir pagrindas nuoširdžiai įsipareigoti augti vienybe.

XVI a. polemikoje Jonas Kalvinas Romos Bažnyčią apibūdino kaip tai, kas yra mažiau už Kristaus Bažnyčią, vien Bažnyčios „pėdsakai“ ar griuvėsiai. 1950 m. bazinėje ištaroje apie Pasaulinę Bažnyčių tarybą iš narių Bažnyčių reikalaujama jų ekumeninio bendravimo pagrindų pripažinti Bažnyčios „pėdsakų“ ar „elementų“ buvimą kitose krikščionių bendruomenėse. Galop dauguma vietoj Kalvino ribotesnės sąvokos „pėdsakai“ pasirinko Congaro teigiamesnę sąvoką „Bažnyčios elementai“. Toks sutarimas buvo įtrauktas į Vatikano II Susirinkimo mokymą. Iš ankstyviausių Dogminės konstitucijos apie Bažnyčią projektų Susirinkimas patvirtino „gausių šventumo ir tiesos elementų“ už Katalikų Bažnyčios regimų ribų buvimą. Konstitucijoje *Lumen gentium* šie elementai nusakomi kaip „Kristaus Bažnyčiai priklausančios dovanos“, kurios yra „akstinančios visuotinei katalikiškai vienybei“ (LG 8).

Dekrete dėl ekumenizmo plėtojamas išsamesnis Bažnyčios elementų supratimas. Jame aiškinama, kad gausių „elementų ar gėrybių, iš kurių statoma ir kuriais gavinama pati Bažnyčia“, yra ir už Katalikų Bažnyčios ribų. Be to, tikinama, jog šios dovanos „kyla iš Kristaus ir į jį veda“, „teisėtai priklauso vienatinei Kristaus Bažnyčiai“ (UR 3). Šių Bažnyčios elementų buvimas rodo, kad kitos krikščionių Bažnyčios ir bendruomenės tam tikru mastu dalyvauja vienatinėje Kristaus Bažnyčioje. Tai ne tik teologinės tikėjimo, vilties ir meilės dorybės, bet ir regimi Dievo žodžio elementai bei tikėjimo apeigos, tikrai galinčios „kurti malonės gyvenimą“ ir laikytinos „tinkamomis priemonėmis pasiekti išganymo bendrystę“ (ten pat). Šiuo mokymu aiškiai atsakoma abejojantiems, ar išpažįstantieji tikėjimą į Kristų už Katalikų Bažnyčios sienų yra išganomi. Nors ir laikydamas, jog atsiskyrusios Bažnyčios ir bendruomenės

„patiria trūkumą“, Susirinkimas pripažįsta, kad „Kristaus Dvasia neatsisako naudotis jomis kaip išganymo priemonėmis“ (ten pat).

Vienatinė Kristaus Bažnyčia ir Katalikų Bažnyčia

Vatikano II Susirinkimo metu Mokymo komisijai reikėjo surasti būdą, kaip šį naują teigiamesnį atsiskyru-siųjų Bažnyčių vertinimą suderinti su XX a. pradžios popiežių mokymais. To vaisius buvo daug rūpestingiau diferencijuotas vienatinės Kristaus Bažnyčios supratimas. Matėme, kad popiežius Pijus XII nedvejodamas Katalikų Bažnyčią tapatino su „vienatine tikrąja Kristaus Bažnyčia“. Savo 1943 m. enciklikoje *Mystici Corporis* jis mistinį Kristaus Kūną sulyginu su Romos Katalikų Bažnyčia. Ankstyvuosiuose Dogminės konstitucijos apie Bažnyčią projektuose jo mokymas pakartojamas: „Kristaus Bažnyčia yra Romos Katalikų Bažnyčia.“

Tačiau, rutuliojantis Susirinkimo debatams, buvo įtrauktos dvi svarbios pataisos. Pirma, Mokymo komisija nusprendė sakyti tiesiog „Katalikų Bažnyčia“, visuose Susirinkimo dokumentuose atsisakydama žodžio „Romos“. Tokia vartoseną atspindėjo pilnaviškesnę katalikišką Bažnyčių bendrystę – tikrovę, neapsiribojančią Romos, arba Vakarų, Bažnyčia, kurios liturgija, teologija ir įstatymai kilę iš lotyniškosios tradicijos. Ji apima visiškoje bažnytinėje bendrystėje su Romos vyskupu esančias dvidešimt dvi savarankiškas Rytų katalikų Bažnyčias, kurių šaknys glūdi Bizantijos, sirų, koptų ir kitose Rytų tradicijose. Katalikų Bažnyčia yra įvairių Bažnyčių, iš kurių kiekviena turi savo liturginį, teologinį, kanoninį ir dvasinį paveldą, bendrystė.

Antra, užuot sakiusi, kad Kristaus Bažnyčia yra Katalikų Bažnyčia, Mokymo komisija pasirinko pasakymą: „vienatinė Kristaus Bažnyčia... *subsistuoja* Katalikų Bažnyčioje“ (kursyvas mūsų). Komisija paaiškino, kad tokia ištara geriau dera su iškart po to einančia: „už jos regimos sandaros ribų esama gausių šventumo ir tiesos elementų“ (LG 8). Dešimtmečiais po Susirinkimo daug diskutuota, ką tiksliai šis pasakymas reiškia. Vatikano Tikėjimo mokymo kongregacija patvirtino, kad patys teksto rengėjai teigė, jog „subsistuoja“ reikėtų suprasti kaip tai, kad Kristaus Bažnyčia „toliau egzistuoja“ Katalikų Bažnyčioje (2). Šis mokymas kyla iš troškimo, turint priešais akis protestantų reformuotojų iššūkius, pareikšti, kad vienatinė Kristaus Bažnyčia niekada nenustojų egzistuoti ir negali būti susiaurinta iki neregimos tikrovės, žinomos vienam Dievui. Katalikų mokymas įsitikinęs, kad, nepaisant jos narių silpnumo ir neištikimybės – popiežių ir vyskupų, ku-

nigų ir pasauliečių, kurie istorijos tėkmėje toli gražu nebuvo gyvenimo pagal Evangeliją pavyzdžiai, – regima institucija ir toliau yra Dievo išganomojo buvimo bei veikimo pasaulyje tarpininkė. Toks įsitikinimo pagrindas yra tikėjimas, kad Dievo ištikimybė Bažnyčiai nepajudinama.

Susirinkimas Katalikų Bažnyčią aiškiai sutapatina su vienatine Kristaus Bažnyčia. Tačiau tas sutapatinimas nėra tiesmukas ar išskirtinis, nes Susirinkimas pripažįsta, kad Dievas yra ir veikia „kitose Bažnyčiose ir bažnytinėse bendruomenėse“ (UR 19; plg. LG 15). Pripažįstant, kad Dievo Dvasia veikia per kitose krikščionių bendruomenėse esančius Bažnyčios elementus, kartu pripažįstamas ir tų bendruomenių bažnytinis pobūdis. Mokymo komisija paaiškino: „Vienatinė Kristaus Bažnyčia šiose bendruomenėse, nors ir netobulai, yra ir Kristaus Bažnyčios bažnytinių elementų dėka tam tikru būdu jose veikia“ (3). Vienatinė Kristaus Bažnyčia pranoksta Katalikų Bažnyčios regimas ribas.

Įvairūs bažnytinės bendrystės laipsniai

Aptardamas Katalikų Bažnyčios santykį su kitomis krikščionių bendruomenėmis, Susirinkimas pripažįsta egzistuojant skirtingus bendrystės laipsnius. Jo apmąstymai šiuo klausimu ypač plėtojami *Lumen gentium* antrajame skyriuje, kur pateikiama Bažnyčios kaip Dievo tautos samprata, ir Dekreto dėl ekumenizmo trečiajame skyriuje, kur kalbama apie Bažnyčias ir bažnytines bendruomenes, atsiskyrusias nuo Šventojo Sosto. Kelias į priklausymą visuotinei Dievo tautai, susibūrusiai į Bažnyčią, yra krikštas. Tie, kurie priklauso Katalikų Bažnyčiai ir „priima visą jos santvarką bei visas joje įsteigtas išganymo priemones“, įskaitant tikėjimo išpažinimus, sakramentus, tarnybines struktūras ir vyskupų kolegijos drauge su Romos vyskupu valdymą, laikomi „visiškai įjungtais“ į regimą Bažnyčios bendriją (LG 14). Daugelis kitų krikščionių susiję su Bažnyčia per sakramentinį krikšto ryšį, net jei ir „neišpažįsta viso tikėjimo arba nesilaiko Petro įpėdinio vadovaujamos bendrystės vienybės“ (LG 15). Jie palaiko tikrą bendrystės santykį su Kristumi ir su Katalikų Bažnyčia, besiremiančia tikėjimu, mūsų išpažįstamu per krikštą (UR 3).

Pripažinimas, kad Katalikų Bažnyčia sujungta su kitomis krikščionių Bažnyčiomis įvairaus laipsnio bendryste, grindžiamas tuo, kad jos turi daugiau ar mažiau bendrų dalykų. Šitokia diferencijuota bendrystė atitinka įvairaus laipsnio įtraukimą į naująją Dievo tautą arba vienatinę Kristaus Bažnyčią. Susirinkimo mokymas apie šiuos dalykus rūpestingai niuansuotas. Narystė Katalikų Bažnyčioje negarantuoja, jog

individas yra visiškai įtrauktas į Bažnyčią. Konstitucijoje *Lumen gentium* primenamas tradicinis mokymas, kad asmuo, „išsvermingai nemylėdamas“ ar negyvendamas krikšto malone, „nėra išganomas...“ Tokie žmonės pasilieka Bažnyčioje „kūnu“, bet ne „širdimi“ (LG 14). Kitaip tariant, jie gali Bažnyčiai priklausyti nominaliai arba išoriškai, bet jų širdys pasilieka užvertos, neatverstos Dievo siūlomos sutaikinamosios meilės, todėl jie neįstengia gyventi dermėje su Dievo malone. Gyvenimas sunkios nuodėmės būvyje atskiria mus nuo Dievo ir tarpusavio bendrystės, kurią išreiškia Bažnyčia.

Pati Katalikų Bažnyčia, nors ir apdovanota „išganymo priemonių pilnatve“ (UR 3; LG 14), vis dėlto išlieka keliaujanti Bažnyčia, kurios nariai gali nusidėti ir kuri vis dar „auga Kristuje“ (UR 3), todėl ji visada turės poreikį būti apvalyta, atnaujinta ir reformuota (UR 6, LG 14). Nors Katalikų Bažnyčia, turint prieš akis tikėjimą, sakramentus bei tarnybas, apdovanota visomis priemonėmis, kuriomis Kristus panoro laiduoti išganymo kelią, „jos nariai negyvena tokiu įkarščiu, koku privalėtų“, todėl „Bažnyčios veidas ne taip ryškiai šviečia“ (UR 4). Bažnyčių vienybės stygius yra rimčiausia kliūtis, trukdanti Bažnyčiai vykdyti misiją bei liudyti ir apsunkinanti Bažnyčios „katalikiškumo pilnatvę“. Dėl šios priežasties visi katalikai raginami siekti visiškos krikščionių vienybės remdamiesi jau egzistuojančiais bendrystės su kitais krikščionimis saitais (UR 5).

Atsigręžiant į Bažnyčias ir bažnytines bendruomenes, stokojančias visiškos bendrystės su Katalikų Bažnyčia, Dekrete dėl ekumenizmo skiriamos Rytų Bažnyčios (Rytų ortodoksai) ir Bažnyčios bei bažnytinės bendruomenės Vakaruose. Tarp pastarųjų „ypatingą vietą užima Anglikonų bendrija, išlaikiusi „katalikiškas tradicijas ir struktūras“ (UR 13). Ortodoksų Bažnyčių santykis su Katalikų Bažnyčia įvardijamas kaip labai artimas, toks, koks būna tarp seserų (UR 14). Vyskupų lygmeniu aiškiai išlaikiusios apaštališkąją įpėdinystę ortodoksų Bažnyčios „turi tikrus sakramentus“. Todėl ten, kur leidžia kiekvienos Bažnyčios drausmė ir aplinkybės, „pageidaujamas“ bendras dalyvavimas sakramentuose su krikščionimis ortodoksais (UR 15).

Apaštališkoji įpėdinystė – mokymas, kad nepertraukiama ištikimų vyskupų seka laiduoja apaštalų tikėjimo mokymo tęstinumą. Vyskupai yra apaštalų įpėdiniai ir tęsia jų tarnybą liudydami tikėjimą.

Toliau dekrate aptariamos atsiskyrusios Bažnyčios ir bažnytinės bendruomenės Vakaruose (4) pabrėžiant,

kad jas „su Katalikų Bažnyčia jungia ypatingas artumas ir glaudūs ryšiai“ dėl bendro paveldo per daugelį šimtmečių iki Reformacijos, kai krikščionys Vakaruose gyveno bendrystėje (UR 19). Apgailestaujama, kad joms „trūksta iš krikšto plaukiančios visiškos vienybės su mumis“ (UR 22). Kadangi daugelis šių bendruomenių neturi tarnybos trilypės struktūros, apimančios diakono, kunigo ir vyskupo tarnybas, o Anglikonų bendrijos atveju katalikų valdžia sakramentinius vyskupų šventimus laiko negaliojančiais (5), Susirinkimas konstatuoja, jog trūksta „Šventimų sakramento“ (UR 22). Deja, kai kuriuose šio teksto vertimuose kalbama apie „Šventimų sakramento nebuvimą“. Originaliame lotyniškajame tekste pavartotas žodis *defectum* reiškia sakramento stoką ar silpnumą, bet ne visišką jo nebuvimą. Čia galvoje turima ne tiek Dievo malonės tikrovė, kiek Bažnyčios tarnaujamoji struktūra, įskaitant ypatingą vaidmenį, kurį vyskupai, kaip apaštalų įpėdiniai, atlieka prižiūredami tikėjimo bendrystės ryšius ir vietinėse Bažnyčiose, ir tarp jų.

Kadangi to regimo tarnaujamąsios bendrystės ženklas stokoja, „mes tikime“, kad tos bendruomenės „neišlaikė tikros ir vientisos eucharistinio slėpinio substancijos“ (UR 22). Eucharistijos šventimas yra aukščiausia mūsų bendro tikėjimo Velykų slėpinio ir mūsų bažnytinės bendrystės išraiška. Kadangi tarp Katalikų Bažnyčios ir Anglikonų bendrijos bei protestantizmo bendruomenių nėra visiško ir abipusio Šventimų sakramentų pripažinimo ir jos dar negyvena visiškos bažnytinės bendrystės būvyje, mūsų bendruomenių nariai paprastai nepriima sakramentų drauge (UR 8). Vis dėlto Susirinkimas rekomenduoja ir katalikų kanojų teisė pripažįsta, kad išimtinėmis aplinkybėmis tų bendruomenių nariai gali tinkamai prašyti ir priimti Sutaikinimo, Eucharistijos ir Ligonijų patepimo sakramentą iš Katalikų Bažnyčios tarnautojo rankų (CIC 844; CCEC 671).

Per Vatikano II Susirinkimo baigiamąsias apeigas 1965 m. gruodį popiežius Paulius VI ir Konstantinopolio patriarchas Athenagoras paskelbė oficialias deklaracijas, panaikinusias Romos ir Konstantinopolio Bažnyčių tarpusavio ekskomunikas ir šitaip nutiesias kelią oficialiam dialogui. Vatikano II Susirinkimo pasirinktas bendrystės ekzeziologijos karkasas leidžia mums pripažinti gausybę dovanų, kuriomis dalijamės kartu su visų denominacijų krikščionimis. Jis teikia tvirtą pagrindą pradėti nuoširdų dialogą „kaip lygus su lygiu“ (UR 9) tarp kompetentingų ekspertų siekiant bendromis pastangomis spręsti Bažnyčias tebeskaldančius mokymo klausimus. Dešimtmečiais po Susirinkimo Katalikų Bažnyčia tarptautiniu lygiu dalyvavo daugiau negu penkiolikoje dvišalio teolo-

ginio dialogo su kitomis Bažnyčiomis komisijų. Šiuos pokalbius dažnai papildydavo regioninės bei vietinės reikšmės dialogai. Be to, katalikų teologai visavertiškai dalyvauja Pasaulinės Bažnyčių tarybos daugiašalėje Tikėjimo ir tvarkos komisijoje. Plėtojant dialogą pasiekta žymi pažanga abipusio supratimo srityje – net buvo įveiktos anksčiau Bažnyčias skaldžiusios problemos: čia minėtini abipusis krikšto pripažinimas, pastoracinis rengimas tarpbažnytinei santuokai, mokymas apie nuteisinimą tikėjimu, mokymai apie Eucharistiją bei tarnybą, valdžios vykdymas Bažnyčioje (6). Ekumeninių stebėtojų patirtis Vatikano II Susirinkime taip pat buvo svarbus precedentas. Kviesti ekumeninius svečius bei stebėtojus į reikšmingiausius Sinodo susirinkimus, vyskupų konferencijų susitikimus ir svarbius liturginius šventimus šiandien yra savaime suprantamas dalykas. Toliau mokomės branginti vieni kitų perspektyvas ir bendrą maldą.

Vyskupijų ir parapijų bendruomenėse ekumeninį Katalikų Bažnyčios išipareigojimą atspindi tai, kad vieni kitų Bažnyčiose pradėjome jaustis patogiau. Kone visos pagrindinės Bažnyčios laikosi to paties sekmadieninių skaitinių rinkinio. Daugiau negu 40 procentų katalikų ir kitų krikščionių santuokų Šiaurės Amerikoje šiandien yra tarpbažnytinės. Šis ypatingas pašaukimas verčia šeimas ieškoti bendro garbinimo būdo savo atitinkamose Bažnyčiose. Visų denominacijų krikščionys noriau išvien rūpinasi vargšų poreikiais ir siekia socialinio teisingumo. Kad padėtų mums drauge augti į pilnatvišką vienybę Kristuje, visa ši veikla turi būti maitinama bendros maldos akimirkų ir bendrų Rašto studijų. Ši „dvasinį ekumenizmą“, kasmet intensyviau švenčiamą per Maldos už krikščionių vienybę savaitę, Susirinkimas laiko „viso ekumeninio sąjūdžio siela“ (UR 8).

Malda prašant vienybės ir nuoširdus širdies atsivertimas atveria protus ir širdis tiems Bažnyčios gyvenimo aspektams, kuriuos būtina atnaujinti ir kurie tebekliudodo susitaikyti su kitais krikščionimis. Visas ekumeninis sąjūdis yra toks reformistinis sąjūdis, kviečiantis mus ištikimiau įgyvendinti Evangeliją. 18-ajame skyriuje aptarsime Susirinkimo nuolankų pripažinimą, kad Bažnyčią nuolatos būtina reformuoti.

Pastabos

(1) Šios idėjos aptinkamos jau jo ankstyviausiuose darbuose: *Chrétienis désunis: Principes d'un „œcumenisme“ catholique* (Paris: Éditions du Cerf, 1937), 288. Ypač žr. priedą VI, 381–382. (Vertimas į anglų k.: *Divided Christendom: A Catholic Study of the Problem of Reunion* [London: G. Bles, 1939]).

(2) Tikėjimo mokymo kongregacija, „Responses to Some Questions regarding Certain Aspects of the Doctrine of the Church“, in *Origins* 37 (2007): 134–136.

(3) *Acta synodalia* III/2, 335.

(4) Susirinkimas aiškiai pripažino kitas Vakarų „Bažnyčias“, kurių Šventimų sakramentas laikomas galiojančiu ir kurių sakramentai dėl to irgi galioja. Tokia kategorija apimtų Senąją katalikų Bažnyčią (Utrechto unija) ir Lenkijos nacionalinę Bažnyčią. „Bažnytinių bendruomenių“ sąvoka pradėta vartoti siekiant patvirtinti kitų grupių tikrai bažnytinį pobūdį ir surasti kuo platesnės reikšmės sąvoką. Kai kurios iš šių grupių, įskaitant kvakerius ir Gelbėjimo armiją, nelaiko savęs „Bažnyčiomis“.

(5) Leonas XIII, *Apostolica curae* (1896).

(6) Gera to apžvalga: Walter Kasper, *Harvesting the Fruits* (London: Continuum, 2009); Edward Idris Cassidy, *Ecumenism and Interfaith Dialogue* (New York: Paulist, 2005).

Kun. Ericas Jacquinet,
Popiežiškosios pasauliečių tarybos
Jaunimo skyriaus vadovas

Jaunimo sielovada: susitikti Kristų Bažnyčioje kaip draugystės vietoje

Sveikinu visus ir džiaugiuosi galėdamas būti kartu. Tai pirmas mano apsilankymas Lietuvoje. Pasidalysiu mintimis apie jaunimo sielovadą žvelgdamas į Pasaulio jaunimo dienų istoriją bei patirtį.

Jaunimo sielovada ilgai išgyveno nemažų sunkumų Vakarų Europos šalyse. Daug kur matome, jog jaunimo bažnyčiose mažėja. Tiesa, kai kuriose šalyse (pvz., Belgijoje) jaunų žmonių skaičius išlieka toks pat. Kai kur jaunimo sielovada tarsi sužydi iš naujo, pastebima nauja dinamika ir naujas polėkis, bet daug kur – parapijose, bendruomenėse, taip pat ir seminarijose – jaunimo vis mažiau. Ar tai reiškia, kad šiandienė kultūra yra agresyvesnė krikščioniškojo tikėjimo atžvilgiu nei buvo anksčiau? Ar bažnytinės struktūros į tai atsižvelgia? Ar mūsų pozicijos, pasiūlymai negalėtų būti labiau prie to pritaikyti? Turime svarstyti, kodėl taip yra. Daugelyje vietų jaunimo sielovados srityje išgyvenamas tam tikras nusivylimas. Deja, nežinau jūsų šalies situacijos. Galbūt jūs nusivylimo liga visiškai nesergate, bet vis dėlto pasiūlysiu keletą dalykų.

Pal. Jonas Paulius II: jaunimas yra Bažnyčios turtas

Sielovados sunkumai pirmiausia yra kvietimas į tikėjimą, ištvermę ir sielovadinį atsivertimą. Tai reiškia sielovadinę tarnystę iš naujo sutelkti į tai, kas yra svarbiausia. Kad tai suprastume, pažvelkime į padėtį

Vakarų Europos šalyse tuo metu, kai prasidėjo Pasaulio jaunimo dienų istorija. Apie 1980–1985 metus Vakarų Europoje buvo konstatuotas dramatiškas jaunimo skaičiaus mažėjimas parapijose, kitose bendruomenėse, organizacijose. Seminarijos beveik ištuštėjo. Jaunimo sielovadą ištiko sunki krizė. Ir savo šalyje Prancūzijoje tuo metu sukome galvas, kaip patraukti jaunimą. Buvo akivaizdu, kad jauni žmonės nenori domėtis katekizmu ar sakramentais. Taigi, sakėme, kalbėsime su jais apie prievartą, lytiškumą, narkotikus ar solidarumą su vargingiausiais. Gal tai duos vaisių?..

Tokiame kontekste Bažnyčioje ir gimsta Jaunimo dienos. 1978 m. pal. Jonas Paulius II, ką tik išrinktas popiežiumi, per savo inauguracinę kalbą Šv. Petro aikštėje matė daug jaunų žmonių. Improvizuodamas, iš anksto neruoštais žodžiais Šventasis Tėvas jiems pasakė: „Jūs, jaunuoliai, esate žmonijos ateitis. Jūs esate ir Bažnyčios viltis. Jūs esate ir mano viltis.“ Iš tiesų Jonas Paulius II savo sielovadinėje veikloje teikė jaunimui visišką prioritetą. Kiekvienoje savo kelionėje jis norėdavo atskiro susitikimo su jaunais žmonėmis. Anksčiau joks popiežius šito nedarydavo.

1984 m. švenčiamas didysis Atpirkimo jubiliejus. Romoje vyksta daug renginių, ir Jonas Paulius II nori susitikti su jaunimu. To dar niekuomet nėra buvę: Vatikane dar neorganizuotas toks jaunimo renginys. Bet Jonas Paulius II nori šio susitikimo, be to, būtent Verbų sekmadienį. Tai labai apmąstytas pasirinkimas. Šventasis Tėvas trokšta padėti jaunimui įeiti į Velykų slėpinį, kuris pradamas švęsti Verbų sekmadienį. Popiežiškojoje pasauliečių kongregacijoje įkuriama Jaunimo sekcija (joje aš dabar ir darbuojuos), ir ji organizuoja pirmąjį susitikimą. Dalyvauja 250 tūkst. jaunuolių. Nuostabu! Tai pirmas toks didžiulis jaunimo susitikimas Bažnyčioje. Po savaitės, Velykų sekmadienį, Jonas Paulius II įteikia jaunimui kryžių sakydamas: „Mieli jaunuoliai, baigiantis šventiesiems metams, noriu įteikti jums šį jubiliejinių metų kryžių. Neškite jį į pasaulį kaip Viešpaties Jėzaus meilės žmonijai ženklą ir skelbkite visiems, jog nėra kito išgelbėjimo, kito atpirkimo, kaip tik per Viešpaties Jėzaus mirtį ir prisikėlimą.“ Taip Jonas Paulius II į jaunimo sielovados centrą iškelia Kristaus kryžių. Popiežius nepradeda su jaunimu pirma kalbėtis apie lytiškumą, narkotikus ar prievartą – jis pradeda nuo Kristaus kryžiaus.

Praėjus metams Jonas Paulius II nusprendžia pakviesti jaunimą į kitą didelį susitikimą, nes kaip tik tada Jungtinių Tautų Organizacija paskelbia Tarptautinius jaunimo metus. Ta proga popiežius parašo jaunimui laišką, jame kartu sudėdamas ir pagrindinius jaunimo sielovados akcentus. (Labai verta šį laišką pastudijuoti.

Gaila, kad ir kunigai, atsakingi už jaunimo sielovadą, kartais būna su juo nesusipažinę.) Šiame labai gražiam laiške Jonas Paulius II komentuoja Evangelijos pasakojimą apie Jėzaus susitikimą su jaunu, turtingu vaikinu. Popiežius sako, jog jaunimas yra turtas, ir parodo, kaip Jėzus palydi tą jaunuolį, – štai ir pavyzdys Bažnyčiai jaunimo sielovados srityje.

Taigi antrasis jaunimo susitikimas 1985-aisiais jau suburia 300 tūkst. dalyvių (turėjau progą ir pats jame dalyvauti). Po šių dviejų susitikimų popiežius nutaria, jog reikia įsteigti nuolatines Pasaulio jaunimo dienas (toliau – PJD). Ir tai padaro, nors jo bendradarbių nuostata Vatikane buvo kitokia. Mat tuo metu laikytasi nuomonės, jog nereikia didelių, masinių susirinkimų vengiant triumfalizmo manifestacijų Bažnyčioje. Bet Jonas Paulius II buvo įsitikinęs, kad jaunimas laukia tokių didelių tarptautinių susitikimų, kuriuose būtų ir katechezė, ir tikėjimo skelbimas, ir siuntimas į misijas; susitikimų, kurie parodytų, jog jaunimui Bažnyčia yra atvira. Taigi popiežius norėjo, kad Jaunimo dienos būtų švenčiamos kasmet: vienais metais savo vyskupijose, o kitais – vyktų tarptautinis susitikimas. Nuostabu, kad Jaunimo dienos prasideda nuo vietinių Bažnyčių, vyskupijų, nes jaunimo sielovada ir prasideda ten, kur yra jaunų žmonių.

Pasaulio jaunimo dienos: atsivertimo kelionė

1986 m. Romoje įvyksta pirmosios PJD. 1987-aisiais jos surengiamos Buenos Airėse (Argentina). Vienas mano bičiulis nešė PJD kryžių pagrindine alėja, kur stovėjo generolai. Simboliška buvo matyti nešamą sutaikinimo kryžių kariškoje aplinkoje.

1989 m. PJD surengiamos plačiai žinomoje piligrimi- nėje vietovėje Santjago de Komposteloje (Ispanija). Tai buvo ženklas, jog jaunimo sielovada yra ir jaunų žmonių kvietimas į piligriminę kelionę – tai reiškia palikti viską, idant sektum Jėzų. PJD yra ir atsivertimo kelionė – keliaujant drauge su Jėzumi, per malda, atgailą, Sutaikinimo sakramentą, atsivertimo džiaugsmą.

1991-ieji, PJD vyksta Čenstakavoje (Lenkija). Dar visai neseniai buvo griuvusi Berlyno siena (galbūt jau ir Lietuvos jaunimas vyko į PJD Lenkijoje). Tai pirmas kartas, kai Rytų, posovietinių šalių, jaunimas gali susivienyti su Vakarų Europos jaunimu. Tarp jų atsiskleidžia gilus solidarumas, draugiškumas, ir net visai praktiškai: jaunuoliai pasirūpina pamaitinti tuos, kurie neturi ko valgyti. Čenstakavoje tris rytmečius katechezes skelbia vyskupai. Tai buvo nauja. Tuo Jonas Paulius II patvirtino, jog katechezės atsakomybė pirmiausia tenka vyskupams ir būtent jie pirmiausia yra atsakingi už

jaunimo sielovadą. Daugybė jaunuolių buvo labai laimingi girdėdami savo ganytojus, ir dauguma vyskupų taip pat labai džiaugėsi užmegzdami tiesioginį ryšį su jaunimu. Kai kurie vyskupai paskui ir savo vyskupijose tęsė ir siūlė tokias katechezes. Taigi į pasirengimą šiam jaunimo susitikimui buvo pirmąkart įtrauktos Vyskupų konferencijos. Vykti į Santjago de Kompostelą jaunimą organizavo įvairios bendruomenės, o rengtis susitikimui Čenstakavoje jau stipriai mobilizavosi Europos Vyskupų konferencijos (pavyzdžiui, Prancūzijos Vyskupų konferencijoje iki Čenstakavos susitikimo nebuvo nė vieno už jaunimo sielovadą atsakingo dvasininko). Katalikiški judėjimai, tokie kaip skautai, katalikų akcija, nesusitkdavo vieni su kitais, vykdavo savo veiklą atskirai. *Pasaulinių jaunimo dienų revoliucinė paslaptis ir yra tai, kad vyskupijos, parapijos bei judėjimai labai artimai bendradarbiauja rengdamiesi joms. Tai kartu jaunimo sielovados paslaptis – labai skirtingo jaunimo bendradarbiavimas.*

1993-ieji, PJD surengiamos Denveryje (JAV). Po buvusių dviejų piligriminių kelionių vykstama į gana pagonišką aplinką. Bet tai sąmoningas Jono Pauliaus II pasirinkimas – kad Evangelija būtų skelbiama sekularioje visuomenėje. Šių PJD tema – „Nebijokite skelbti Evangelijos“. Netikėtai po uždarymo Mišių Jonas Paulius II pajuokauja: „Popiežius suklydo.“ Žmonės atrodo nustebę. „Aš jums sakiau: *nebijokite skelbti Evangelijos*. O turėjau pasakyti: *didžiukitės Evangelija*.“ Taigi pereiti nuo baimės prie pasididžiavimo Evangelija. Tai labai gilus atsivertimas – didžiutis tuo, kad esame krikščionys. Popiežius Benediktas XVI tą patį pasakys lėktuve, skrisdamas į PJD Kelne 2005-aisiais: „Vykstu į Kelną, kad padėčiau jaunimui pamatyti krikščionybės grožį.“

1995-ieji, Maniloje (Filipinai) – 4 mln. PJD dalyvių. Vyksta didžiausias žmonijos istorijoje tikinčiųjų susitikimas, daugybė vargšų. Evangelija skelbiama ir vargšams! Kartais pasakoma, jog PJD yra turtingųjų reikalas. Taip, ir kitąmet keliauti į Rio de Žaneirą (Brazilija) kainuoja brangiai, bet galiu paliudyti, kad ir vargšai atvažiuoja. Štai 30 neturtingų Madagaskaro jaunuolių vyskupijų solidarumo kasos lėšomis atvyko į PJD Madride praėjusiais metais. Ten jie kasdien stropiai užsirašydavo dienos išpūdžius. Kas vakarą susitkdavo, kad pasidalytų vieni su kitais, ar nepamiršo ko nors svarbaus. Grįžę liudijo tai savo vyskupijoje. O pernai rugsėjį organizavo Madagaskare nacionalinį jaunimo susitikimą pagal PJD modelį. Dalyvavo 40 tūkst. jaunuolių, nors šalis – viena iš pačių neturtingiausių pasaulyje. Vargšai taip pat gali naudotis PJD malonėmis!

1997-ųjų PJD vyksta Paryžiuje, nes Prancūzijai taip pat labai reikia atsivertimo. Tad prieš šias PJD surengia-

mos Jaunimo dienos vyskupijose. Tų metų PJD naujovė – jaunimo festivalis, kuriame jaunuoliai parodo įvairias tikėjamą išreikšti padedančias menines programas. Jauniems žmonėms labai svarbi krikščioniškoji kultūra, buvimas jos dalyviais. Visiška naujiena – šeštadienio vakaro vigilija. Per ją pirmąkart vyksta jaunuolių Krikštas. Paryžiaus arkivyskupas įsitikinęs, jog pati liturgija irgi gali evangelizuoti. Jaunuoliai meldžiasi, gieda, klausosi Dievo žodžio ir šlovina Kristų. Tai naujas patyrimas: liturgija irgi gali labai giliai paliesti jaunuolius.

2000-ųjų PJD Romoje. Per visą *Circus Maximus* aikštę išstatytos klausyklos tarsi byloja, jog išpažintis, Sutaikinimo sakramentas taip pat yra PJD širdyje. Jaunuoliai laimingi šitai išgyvendami. Sekmadienio homilijoje Šventasis Tėvas kalba, jog jauni žmonės turėtų būti kaip aušros laukiantys panaktiniai, trokšdamas padrašinti juos, kad nebijotų imtis atsakomybės. Popiežius supranta: jaunimas daug gali ir jam reikia suteikti atsakomybę.

2002-ųjų PJD metu Toronte (Kanadoje) įkuriamas televizijos kanalas, pavadintas „Druska ir šviesa“. Tai Bažnyčios noras padrašinti jaunuolius priimti tikėjimą ir jį skleisti per žiniasklaidą. Ji yra nuostabus įrankis Gerajai Naujienai skelbti, tad jaunimas raginamas tuo naudotis, suprantama, saugantis galimos priklausomybės nuo modernųjų priemonių.

2005-aisiais Kelne (Vokietija) – pirmosios PJD su popiežiumi Benediktu XVI. Jų tema „Atvykome jo pagarbinti“ (Mt 2, 2) susieta su Trijų Išminčių relikvijomis, saugomomis Kelno katedroje. Šiose PJD dalyviams pirmąkart pasiūlomas Eucharistijos adoracijos laikas šeštadienio vigilijoje. Jaunimo sielovados vadovai iš viso pasaulio nustebę, kaip giliai ir atvirai jaunuoliai tai priima. Buvo matyti, jog daugelis jų trokšta kontempliatyvos maldos, nes gyvena triukšmo pasaulyje, kur paliekama labai mažai erdvės vienatvei, tylai. Vėliau, per PJD Madride 2011 metais, buvau štai ko labai sužadintas. Bažnyčia, kurioje maldai vadovavo Taizé bendruomenė, per visas šešerias pamaldas buvo pilna, per adoraciją – taip pat. Pažįstama mergina sakė: „Didžiosios iškilmės – nuostabu, bet man labai patinka bažnyčios, kur galima melstis tyloje.“ Ši mergina yra nepraktikuojanti, dar tik ieško Dievo.

2008-ųjų PJD vyksta Sidnėjuje (Australija). Šio jaunimo susitikimo viršūnė, pasak Benedikto XVI, buvo Kryžiaus kelias, surengtas ypač sekuliarizuoto miesto centre. Viešpaties kančia išgyventa priešais viešuosius pastatus, įstaigas (pavyzdžiui, Jėzaus nuteisimo stotis buvo prie didžiojo teismo pastato). Daugybei jaunuolių

tai atrodė ypač jaudinanti patirtis. Po to popiežius sakė, jog PJD telkiasi ne aplink popiežių, bet aplink kryžių.

2011-ieji, Madridas (Ispanija). Ar prisimenate audrą šių dienų vigilijos vakarą?! Atrodė, ji viską nušluos. Visi buvo kiaurai permirkę. Įgarsinimas dingęs. Popiežius taip pat visas permirkęs. Jo sekretoriai nori jį apsaugoti, nuvesti į zakristiją – vis dėlto jam jau 84 metai. Per pačią audrą popiežius jiems tris kartus sako „ne“. Benediktas XVI negalėjo pasakyti savo homilijos, bet jaunuoliai labai gerai suprato: popiežius yra su jais ir audroje. Tai pranašiškas ir labai iškalbingas ženklas Bažnyčiai.

Mieli broliai, kunigai, esate kviečiami į PJD Rio de Žaneire ateinančiais metais – tai misijinis kvietimas!

PJD širdis – Kristus

Džiaugiuosi, kad jau ir lietuviškai išleista Popiežiškosios pasauliečių tarybos parengta knygelė „Jaunų žmonių evangelizacija šiandien. Ką popiežius Benediktas XVI sako šia tema“. Benediktas XVI, iš naujo apmąstydamas jaunimo susitikimus, PJD malonę sieja su penkiais aspektais:

- tai Visuotinės Bažnyčios patirtis;
- tai naujas būdas gyventi tarnaujant kitiems;
- tai Kristaus garbinimas adoracijoje;
- tai išgelbėjimas per Sutaikinimo sakramentą;
- tai džiaugsmo patirtis, kad esame Dievo mylimi.

PJD yra kur kas daugiau nei didelis renginys. PJD – tai kelias, kuris jaunuoliams gali padėti atsiversti, keisti gyvenimą. Šiems susitikimams rengiamasi iš anksto. Popiežius kaskart iš anksto rašo žinią. Tikrai drąsinu skaityti šiuos laiškus ir atrasti juose aiškių pastoracinių gairių. Tai sakau todėl, kad randasi kritikuojančių tokius didelius renginius: ar reikia šitiek energijos, laiko, pinigų? Prisiminkime, kaip atsivertė apaštalai. Emauso mokiniai susitikimui su Prisikėlusiuoju buvo rengiami tiesiog jiems kartu einant su Jėzumi, kalbant; galiausiai mokiniai atpažino jį iš duonos laužymo. Jie ir patys vėliau tapo misionieriai. PJD susitikimas gali padėti atsiversti, jei yra paruoštas iš anksto, jeigu ir jam pasibaigus Bažnyčia toliau palydi jaunuolius.

PJD yra Bažnyčios kaip Kūno išgyvenimas. PJD jėga – kad jos leidžia patirti, kas yra visuotinė, universali Bažnyčia. Juk žinome, jog kiekvienas mūsų kūno narys yra

gyvas ir funkcionuoja tik tada, kai yra susijęs su visu kūnu. Jaunimo sielovadoje svarbu mąstyti, kaip padėti jaunimui pasijusti Kūno – Bažnyčios dalimi.

Ir Jonas Paulius II anksčiau parinkdavo, ir Benediktas XVI dabar kasmet parenka naujas Jaunimo dienų temas, taip sutelkiamas jaunimo dėmesys į svarbiausius dalykus. Bet iš tiesų yra viena tema: susitikti Kristų Bažnyčioje. Tai yra PJD širdis – tokia, kokią ją matė Jonas Paulius II ir apie tai rašė 1996 m. laiške jaunimui. Benediktas XVI Portugalijos vyskupams štai ką aiškino: „Labai dažnai mes dirbame su tikėjimo padariniais. Su jaunimu galime kalbėti apie santykius, santuoką, darbą, studijas, lytiškumą, teisingumą, pašaukimą, solidarumą, suponuodami, kad tie žmonės turi savo širdyje tikėjimą. Tai vis mažiau tiesa, kad taip yra. Iš tiesų turėtume pradėti nuo tiesioginio žmogaus santykio su Kristumi. Antraip – suklystume. Tada statytume pastatą ne ant Viešpaties pamatų. Aišku, reikia dirbti ir dėl tikėjimo padarinių, tai labai svarbu, bet tai neįmanoma, jei nepradedame nuo Kristaus.“

Padėkime tikėti ir skelbti Gerąją Naujieną

Kokios savybės būdingos atsivertusiam šiandienos jaunimui? Kas būdinga vadinamosios *Pasaulio jaunimo dienų kartos* žmonėms? Čia kalbu apie tai, kaip Šventojo Dvasia perkeičia mūsų širdis. Matau, kaip Kristaus kryžius paliečia daug jaunų žmonių. Jie atneša prie Viešpaties kojų savo kančias, troškimus. Matau jaunuolius, jautrius ir atvirus tyliai maldai, liturgijai. Daugumą sujaukina Eucharistijos adoracija. Jie laukia, tikisi maldingų liturgijų, bet neieško iš anksto nuspręstų formų. Jiems labai patinka maldoje naudoti kūno ženklus: atsiklaupimą, žegnojimąsi. Tie jaunuoliai yra atviri priimti katekizmą, skelbiamą Dievo žodį. Jie atviri bendruomeninei *lectio divina* – Šventojo Rašto skaitymui ir apmąstymui. Jaunimo apklausa Australijoje pasibaigus PJD Sidnėjuje parodė, kad jaunuoliai labai laukia katechezijų, ypač tokių, kurias galėtų patirti draugų aplinkoje.

Benediktas XVI sako, jog mes turime padėti jaunimui patirti Bažnyčią kaip draugystės vietą. Jaunuolius sužavi visuotinės Bažnyčios grožis, nes jie gyvena globaliame pasaulyje, o juk Bažnyčia ir yra sėkmingas globalizacijos pavyzdys, ir dėl to ji yra gyva. Jaunuoliams norisi matyti kunigus, aiškiai išgyvenančius savo kunigiškąją tapatybę. Kunigų tapatybė padeda jauniems žmonėms išgyventi savo pačių krikščioniškąją tapatybę: sunku ją atrasti pasaulyje, kur tapatybės ribos yra trinamos.

Vatikano II Susirinkimo tėvai norėjo, kad Bažnyčia labiau priartėtų prie pasaulio, nes daug kunigų matė

ją esant toli nuo realių jo rūpesčių. Šia prasme daugybė vyskupų ir kunigų taip suprato Pastoracinės konstitucijos apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes* mintį. Jaunimo dienų karta šiandien mąsto atvirksčiai ir nesijaučia toli nuo pasaulio – ji yra pasaulyje. Jaunuoliai žino, jog yra krikščionys visiškai pagoniškame pasaulyje. Jie nori, kad mes skelbtume Evangeliją labai aiškiai, kaip krikščionys, gyvenantys pagoniškoje aplinkoje. Jauni žmonės supranta radikalią kvietimą skelbti Evangeliją šiandienos pasaulyje.

Dažnai jaunuoliai prašo mūsų, kunigų: „Padėkite mums skelbti Gerąją Naujieną, evangelizuoti.“ Todėl mes, kunigai, turime gebėti jiems labai aiškiai pasakyti apie evangelizaciją. Jaunuoliai pajėgūs nepaprastam kilnumui, dosnumui, ir jais reikia pasitikėti. Štai vienas nedidelis pasakojimas. Mano pažįstamų prancūzų šeima trejus metus gyveno Afrikoje, labai pavojingoje jos šalyje Angoloje. Šeši jų vaikai bijojo, nenorėjo ten likti, po 6 mėnesių šeima norėjo grįžti į tėvynę. Keturiolikmetė jų dukra Rachelė paprašė: „Tam, kad mes turėtume stiprybės čia pasilikti, norėčiau turėti maldos grupę.“ Tada tėvai įpareigojo ją: „Rachele, tu ir būsi už ją atsakinga.“ Ir Rachelė pradėjo: pakvietė tėvus, tėvų ir savo draugus ir trejus metus buvo už tai atsakinga. Praėjusį birželį jai suėjo septyniolika. Šeima turėjo išvykti iš Angolos. Maldos grupelė susirinko į paskutinį susitikimą (rinkdavosi kartą per savaitę). Rachelė klausė, ar jie rinksis ir toliau. Taigi Rachelė turi atviras akis ir širdį ir gali atiduoti savo gyvenimą Viešpaties tarnystei. Tai pati Šventoji Dvasia žadina naują šventųjų kartą.

Įrašykime jaunimą sielovados prioritetu

Ir mes, mieli broliai kunigai, esame kviečiami atsiverti! Pirma, atsivertimas reiškia dar gilesniu žvilgsniu pažvelgti į realius Dievo darbus savo gyvenime. Kartais jaučiamės nusivylę, nes esame įpratę į savo gyvenimą žvelgti pernelyg psichologizuotu ar sociologizuotu žvilgsniu. Pal. Jonas Paulius II mokė mus žvelgti tikėjimo žvilgsniu. Įteikdamas jaunimui kryžių, jis parodė esmę – tikėjimą, jog išgelbėjimo darbas šiandien taip pat vyksta. Tai turėtų būti mūsų tarnystės išeitis taškas ir tikslas. Ir ypač – jaunimo sielovadoje. Be to, jaunimui reikia mūsų asmeninio palydėjimo. Mes nesame grupių ganytojai, mums pavesta palydėti kiekvieną. Gerasis ganytojas pažįsta savo avis ir šaukia jas vardu. Paryžiuje penki jaunuoliai ieškojo savo pašaukimo. Vienas jų niekaip nerado kunigo palydėtojo. Aš pats šiandien esu kunigas vieno mane palydėjusio žmogaus dėka. Tai buvo seminaristas.

Antras atsivertimo aspektas – mūsų sielovados prioritetai. Yra trys žmonių grupės, kurioms privalome

teikti pirmenybę. Popiežius Benediktas XVI sako, jog *jaunimas* yra didžiausias jo rūpestis. Nuo jaunimo juk priklauso ir Bažnyčios, ir visuomenės sveikata. Šv. Jonas Boskas yra taip sakęs mano gimtinės Liono gyventojams: „Jeigu jūs nepasirūpinsite jaunuoliais, jie „pasirūpins“ jumis (tai yra vėliau nuo jų nukentėsite).“ Antra grupė – tai absoliutus prioritetas – *jaunos poros*. Šeima šiandien yra didžiulės destruktijos objektas iš kapitalistinės konsumistinės visuomenės pusės ar iš tos, kurią patyrėte jūs, – marksistinės-komunistinės visuomenės. Trečia grupė – *mokinių misionierių* ugdymas. Nuo to priklauso Bažnyčios gyvenimas. Jėzus pusę savo aktyvaus gyvenimo paskyrė Dvylikai formuoti. Kiek laiko mes praleidžiame ugdydami misionierius?

Kunigai turi turėti kompetencijos išmanyti keturias skaudžias visuomenės gyvenimo sritis. Pirmiausia tai *savižudybės*. Jaunų žmonių nusižudo nepaprastai daug (tai labai skaudu – vienas mano brolis yra nusižudęs). Žinau, kad ir jūsų šalis užima aukštą vietą savižudybių statistikos lentelėje. Svarbu suprasti, koks yra Dievo kvietimas šioje sunkioje situacijoje. Kai man sako, jog šiandien gyvename daug sunkiau, nei anksčiau, tuo netikiu. Nemanau, jog tai esminė priežastis. Juk, pvz., labai neturtingose Afrikos šalyse savižudybių pasitaiko daug mažiau. Jų buvo mažiau ir po Antrojo pasaulinio karo, kai miestai ir visa visuomenė buvo siaubingai sugriauti.

Antra, tai *priklausomybės*. Jos šiandien, ypač tarp jaunimo, yra beprotiškai išplitusios. Tai priklausomybė nuo interneto, pornografijos, narkotikų, alkoholio, intensyvaus sporto, kompiuterinių žaidimų. Įvairių šalių gatvėse matau daug jaunų žmonių su ausinėmis, įnikusių vien į savo ekranėlius. Tai visuomenė, kuri „gamina“ bendrauti neįgalius asmenis. Tokie asmenys tampa neįgalūs kurti šeimas, palaikyti tvirtus santykius. Tai nėra vien psichologų reikalas. Tai iššūkis Bažnyčiai šiandien.

Trečias klausimas – *gyvybės kultūra*. Abortai ir kontracepcija labai giliai sužeidžia žmogų. Popiežiaus Pauliaus VI mokymas apie kontracepciją vis dar nėra suprastas, nes mes, kunigai, vis dar nemokame jo paaiškinti. Jono Pauliaus II „Gyvybės evangelija“ lieka nepriimta mūsų visuomenėje. Kalbantis apie abortus su jaunuoliais, paaiškėja, kad bent vienas iš dviejų jau būna to paliestas: arba merginos jau būna turėjusios abortą, arba su juo kaip nors būna susiję tėvai, broliai ar seserys. Kontracepcija atveria kelią lytiniam iškrypimams. Ji yra mirties vieta, nes lytiškumas visuomenėje tapo vartojimo objektu. Iš gyvybės objekto jis tapo mirties objektu.

Ketvirta – *skyrybos*. Labai dažnai sutinkame jaunuolių, kurių tėvai išsiskyre. Tėvų skyrybos giliai sužeidžia jaunų žmonių tapatybę. Bažnyčiai neretai užduodamas klausimas dėl išsiskyrusių ir vėl susituokusių, bet šis klausimas keliamas netinkamai – kaip suaugusiųjų teisė... Tačiau šiuo atveju nieko nekalbama apie vaikų ir visuomenės gerį... Viešpaties vardu maldauju jūsų, broliai kunigai, – įrašykite jaunimą savo darbotvarkės prioritetu!

Benediktas XVI: jaunimo sielovada – tai Dievo ir vilties klausimas

Popiežiškosios pasauliečių tarybos Jaunimo skyrius užsiima ne tik PJD rengimu. Mes priklausome popiežiui. Tad mūsų pagrindinis darbas būti Šventojo Tėvo ausimis ir burna – perduoti Šventajam Tėvui jūsų mintis, o jo mintis – jums. Kokie yra popiežiaus Benedikto XVI sielovadiniai prioritetai? Jaunimo susitikime, žurnalistų paklaustas, kokių PJD vaisių galima viltis, Benediktas XVI atsakė, jog šie vaisiai kils iš draugysčių, kurios čia užsimegs. Per šias draugystes Dievas pasės savo sėklą. Popiežius kalba apie draugystę kaip gyvenimo ir sielovados būdą. Individualizmo kupiname pasaulyje jaunimas ieško tikros draugystės vietų. Draugai *facebook'e* nėra tikrieji draugai. Atliktos studijos įrodo, jog kuo daugiau draugų *facebook'e*, tuo mažiau draugų gyvenime. Žmonėms reikia vietų, kur jie galėtų mokytis draugauti. Bažnyčia – tai patikima draugija. Popiežius nekalba apie draugystę vien tarp jaunų žmonių. Pasak jo, jauniems žmonėms svarbi ir draugystė su brandžiais suaugusiais.

Kitas Benediktui XVI svarbus dalykas – vilties klausimas. Mūsų visuomenės, jaunimo krizės klausimas yra vilties klausimas. 17 metų buvau parapijos klebonas. Jaunuoliai, kuriuos rengiau Santuokai, sakė dvejojantys, ar nori susilaukti vaikų, nes pasaulis, į kurį jie ateis, labai žiaurus. Kita sužadėtinių pora, kuri nėra praktikuojanti, jiems pasakė: „Tai kvaila. Po Antrojo pasaulinio karo gyvenimo sąlygos buvo gerokai sunkesnės, o mūsų tėvai gimė daug vaikų.“ Kur skirtumas? Viltis. Taigi mūsų sielovada turėtų būti vilties sielovada. Yra gyvenime viltis. Kuo labiau mes verdamė tame gyvenime, tuo labiau šis gyvenimas trykšta.

Pamatinis dalykas popiežiaus Benedikto XVI mintyje yra Dievo klausimas. 2006 m. vykdamas į Vokietiją popiežius sakė: „Visų problemų priežastis yra Dievo užmiršimas.“ Kalbėdamas jis dažnai mini šiandien gajų nihilizmą ir reliatyvizmą. Bet jei sakoma: „Nėra tiesos“, vadinasi, neįmanoma gyventi teisingo gyvenimo? Ką to akivaizdoje daryti?

Benedikto XVI mintis – padėti jauniems žmonėms atrasti Dievą atsiverčiant kartu su jais tris knygas. Pirmoji – *Sukūrimo knyga*. Pasakojimas apie sukūrimą leidžia atrasti Kūrėją – juk gamta nėra mechaniskas procesas, Viešpats per ją mums kalba ir apie save. Antra – *Apreiškimo knyga*. Pasakojimas apie Apreiškimą dažnai traktuojamas kaip istorinis, vadinasi, tai reliatyvi istorija, kaip ir visos kultūrinės istorijos? Mes, atvirksčiai, turime parodyti krikščioniškojo Apreiškimo grožį, atsiversdami kartu su jaunimu Šventąjį Raštą, Bažnyčios Magisteriumą, katekizmą YOUCAT, beje, turintį didžiulį pasisekimą. (Nuostabu, kad šis kausimų ir atsakymų pokalbis sudomina daugybę jaunų žmonių. YOUCAT jau išverstas į 30 kalbų, išspausdintas 3 mln. tiražu.) Trečioji knyga – tai *Istorijos knyga*. Į istoriją neretai žvelgiama kaip į atsitiktinius įvykius, spontaniškus sprendimus, vienas po kito vykstančius atsitikimus. O mes tikime, kad Dievas veikia istorijoje. Kalbant su jaunuoliais apie istoriją nesunku parodyti joje veikiančią Dievo ranką.

Kitas apmąstymas su jais būtų meilės paliudijimas – kad meilė įmanoma, graži ir reali. Jauni žmonės jos trokšta, bet kai tavo tėvai, seneliai yra išsiskyre, tau sunku patikėti ištikima meile. Reikia parodyti jaunimui, kad tai visiškai įmanoma – tada, kai meilė neatsiejama nuo kančios. Romos vyskupijos jaunimo sielovadininkams Benediktas XVI pasakė: „Mūsų galia mylėti liudija ir mūsų gebėjimą kentėti – kentėti drauge.“ Popiežius iškelia kryžiaus prasmę pabrėždamas, jog jaunimą reikia padrasinti mylėti ir prisimti atsakomybę.

Benediktas XVI yra geras ugdytojas, labai kontempliatyvus vyras, teologas, filosofas. Šventasis Tėvas labai atidžiai žvelgia į jaunimą. Jo siūlomos gairės yra gilios ir konkrečios, tik reikia ieškoti būdų, kaip jas įgyvendinti.

Kiekvieną prakalbinkime asmeniškai

Suprantama, jog jaunuoliai mokosi iš mokytojų, kurie yra jiems atidūs, dėmesingi. Sykį šv. Jonas Boskas, jau būdamas pagyvenęs, susapnavo su juo pasikalbėti atėjusį jaunuolį. Šis sako, jog saleziečių mokyklose nebėra taip gerai, kaip anksčiau. Per pertraukas vaikai mušasi, tarp jų daug prievartos, – jis nusivylęs saleziečių pedagogika. Šv. Jonas Boskas atsako paaiškindamas, kuo skiriasi pertrauka, kai vaikai smurtauja, ir pertrauka, kuri praeina ramiai. Kunigai saleziečiai per pirmąją pertrauką kalbasi vieni su kitais. Per antrąją – bendrauja su jaunuoliais, yra arti jų, pažįsta juos asmeniškai ir gali iš jų reikalauti.

Jaunuoliai atsiverčia, jei mes patys atsiverčiame. Tai draugystės ir pavyzdžio klausimas (jis, beje, tinka ir

seminarijoms). Visi bažnytiniai judėjimai turi stiprų draugystės, bendruomeniškumo aspektą.

Kitas dalykas – atsakomybės suteikimas. Nuostabu, kad naujosios bendruomenės, kurios atsirado Vakarų Bažnyčioje, gimė tarp jaunų žmonių ir būtent tada, kai buvo didžiausios krizės. Fokoliarų įkūrėjai Chiarai Lubich buvo 18 metų, kai ji patyrė suvokimą, intuiciją, ir 23-ėjų Chiara pradėjo su draugėmis veikti. Ir šiandien matau, kaip jauni žmonės imasi misijinių iniciatyvų. Pavyzdžiui, Prancūzijoje jaunimas nusprendžia surengti evangelizacijos stovyklą paplūdimiuose. Kunigai sako: „Gerai, bet juk jaunuoliai dar nėra pakankamai „suformuoti“, ir mes labai neturim laiko; atsiprašom, negalėsime jiems padėti.“ Kai Jėzus pakvietė mane tapti kunigu, aš irgi nebuvau gerai „suformuotas“. Bet Jėzus galėjo man padėti. Prieš kelerius metus Lorete atsivertė jauna mergina danė, buvusi liuteronė. Ji grįžta į Daniją ir prašo parapijos klebono padėti evangelizuoti jos draugus. Klebonas atsako neturįs laiko. Tada ji susiranda pagyvenusį kunigą, jo maldauja pagalbėti tik savaitgaliais – išstatyti Švč. Sakramentą, paklausti išpažinčių, švesti Mišias, o ji atsivestų draugus – kad jie atsiverstų.

Tai negatyvūs pavyzdžiai, bet yra ir pozityvių. Štai Prancūzijoje rengiamas didžiulį pasisekimą turintis

dvasinio bei intelektualio ugdymo kursas. Vakarų šalyse prigijo vakarinių mokyklų (apimančių draugystę, maldą ir mokymus) projektas (naudingiausia, kai užsiėmimai rengiami kartą per savaitę, nes jie iš tiesų perkeičia). Iš savo tarnavimo klebonu patirties žinau, jog jaunų žmonių reikia ieškoti, pasiūlyti jiems kažką reiklaus, bet asmeniško. Jėzus apaštalus rinkosi kiekvieną atskirai ir asmeniškai. Jis nedarė plakato – skelbimo, neskelbė Mišių pabaigoje: „Ateikite“, bet rinkosi po vieną. Ir aš norėjau sukurti vaikų mokymo grupę. Kaip Jėzus meldžiausi, kad rasčiau tuos 12 savo mokinį, ir ėjau prie kiekvieno atskirai. Jie sakė neturintys laiko man padėti parapijoje. O aš jiems sakiau: „Kad man ir nereikia – juk to reikia jums patiems“ ir pasiūliau susitikimus vieną kartą per savaitę penkis mėnesius ir vieną rekolekcijų savaitgalį, kad atrastų Dievo artumą. Buvo vienintelė sąlyga – kad arba ateitų į visus užsiėmimus, arba neitų nei į vieną. Jaunuoliai atėjo. Taigi išeities taškas jaunimo sielovadoje – Kristaus artumas, jo buvimo patirtis. O paskui – ir katechezė, bet ne anksčiau.

Pagal 2012 m. lapkričio 7 d. kunigų konferencijoje Kaune skaitytą pranešimą parengė Kauno arkivyskupijos informacijos tarnyba

Nauji leidiniai

KATALIKŲ BAŽNYČIOS KATEKIZMAS. – Vilnius: Lietuvos Vyskupų konferencija, Katalikų pasaulio leidiniai, 2012. – 984 p.

Katekizmo tikslas yra vientisai ir glaustai išdėstyti katalikų mokymo pagrindinį turinį apie tikėjimą ir moralę Vatikano II Susirinkimo mokymo ir visos Bažnyčios tradicijos požiūriu. Jo svarbiausi šaltiniai yra Šventasis Raštas, šventųjų tėvų raštai, Bažnyčios liturgija ir mokymas.

Katekizmas pirmiausia skiriamas atsakingiesiems už katechezę: vyskupams, kaip tikėjimo mokytojams ir Bažnyčios ganytojams. Jiems jis pateikiamas kaip priemonė Dievo tautos mokymo pareigai atlikti. Taip pat Katekizmas adresuojamas kunigams, katechetams ir visiems tikintiesiems.

Katekizmo turinys padiktuotas didžiosios katekizmų tradicijos, katechezę statydinusios ant keturių šulų: Tikėjimo išpažinimo (Simbolio), tikėjimo sakramentų, tikėjimo gyvenimo (įsakymų), tikinčiojo maldos („Tėve mūsų“).

Katekizmas yra sumanytas kaip viso katalikiško tikėjimo vientisas išdėstymas, todėl skaitytinas kaip vieninga visuma. Daugybė nuorodų ir pabaigoje esanti tematinė rodyklė padeda kiekvieną temą susieti su tikėjimo visuma.

Ir ankstesniame, ir dabartiniame leidime Katalikų Bažnyčios tikėjimo turinys nesikeičia. Rengiant Katekizmo Santrauką, kuri išėjo po pirmosios Katekizmo laidos, buvo sudaryta teologų komisija dėl terminologijos. Naujai leidžiant Katekizmą buvo apsispręsta nedaryti naujo vertimo, tik labiau išryškinti ir suvienodinti teologinius terminus, kurie yra svarbūs perteikiant aiškią teologinę mintį. Šiame leidime terminologija yra suderinta su KBK Santraukos tekstu.

Paskutinis leidimas yra papildytas palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II *Evangelium vitae* enciklikos mintimis apie gyvybės kultūrą ir jos išsaugojimą.

Šiame Katekizme ypač pabrėžiamas mokymo dėstymas, ir norima padėti geriau pažinti ir gilinti tikėjimą.

Šventimai Kaišiadorių vyskupijoje

Gruodžio 9 d. Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedroje Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas įšventino kunigu **Tadą Piktelį**, gim. 1986 metais. Jis studijavo Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje ir įgijo šventosios teologijos bakalauro bei religijos mokslų magistro laipsnius; šių metų birželio mėnesį buvo įšventintas diakonu Kaišiadorių vyskupijai.

Kunigas **Tadas Piktelis** paskirtas Kaišiadorių parapijos vikaru.

-Kš-

Paskyrimai Kauno arkivyskupijoje

Vyskupas **Kęstutis Kėvalas** paskirtas Kauno arkivyskupo generalvikaru.

Kun. **Virgilijus Rutkūnas** atleistas iš Apytalaukio ir Šventybrasčio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Kėdainių Šv. Juozapo parapijos altaristu.

Kun. **Gintaras Pūras** paskirtas Apytalaukio parapijos klebonu ir paliktas eiti anksčiau turėtas pareigas.

Kun. **Artūras Stanevičius** paskirtas Šventybrasčio parapijos klebonu ir paliktas eiti anksčiau turėtas pareigas.

-Kn-

Klierikų skyrimų iškilme

Lapkričio 25-ąją, sekmadienį, Kauno kunigų seminarijos bendruomenė dalyvavo iškilmingose šv. Mišiose Kauno arkikatedroje bazilikoje. Pagal seną tradiciją kiekvienais metais, švenčiant paskutinį liturginių metų sekmadienį – Kristaus Visatos Valdovo iškilme, šios seminarijos klierikams teikiami skyrimai.

Šiais metais Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ lektoriaus (asmuo, gavęs lektoriaus skyrimus, liturgijos metu gali skaityti Dievo žodį) skyrimus suteikė seminarijos IV kurso klierikui Andriui Končiui, o akolito (asmuo, turintis akolito skyrimus, liturgijos metu

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gruodžio 6 d. Kaune vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo arkivyskupas S. Tamkevičius, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, G. Grušas, J. Ivanauskas, J. Kauneckas, K. Kėvalas, J. Matulaitis, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Vodopjanovas, J. Žemaitis. Posėdyje dalyvavo ir susirinkusiuosius pasveikino apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivyskupas Luigi Bonazzi.

Vysk. A. Poniškaitis susirinkusiesiems pristatė Romoje vykusį Vyskupų sinodą, kurio dalyviai ypač akcentavo drąsą pasitikti laikmečio iššūkius su pasitikėjimu žvelgiant į Kristų ir drąsinti tikinčiuosius išlaikyti gyvą, asmeninį tikėjimą, atkreipiant dėmesį į liudijimo reikšmę privačiame ir visuomeniniame gyvenime.

Posėdžio metu ganytojai pasidalijo siūlymais, kaip dar labiau suaktyvinti Tikėjimo metų šventimą Lietuvoje. Prisiminta mintis išstatyti šoniniuose altoriuose Katekizmą kaip Bažnyčios mokymo ženklą. Atsiliepiant į popiežiaus raginimą studijuoti Vatikano II Susirinkimo dokumentus, nutarta juos pristatyti įvairiose vyskupijose per kunigų ugdymo susirinkimus. Taip pat nuspręsta visos Lietuvos mastu organizuoti nuolatinę adoraciją – po dieną vis kitoje parapijoje. Kaip sakoma dogminėje konstitucijoje *Lumen gentium*, Eucharistija yra „viso krikščioniško gyvenimo versmė ir viršūnė“ (11). Tad adoracija taptų konkreti mūsų tikėjimo vienybės liudijimo išraiška, o drauge galimybė parapijiečiams dar glaudžiau išgyventi eucharistinio Jėzaus artumą savo kasdienybėje.

Vysk. G. Grušas pristatė ganytojams LVK sekretoriato vykusį bažnytinių Tribunolų susitikimą. Jame buvo pasidalyta patirtimi bei išsakyti įvairūs pasiūlymai ir pageidavimai, kurie padėtų optimizuoti bažnytinių teismų darbą.

Liturginės komisijos pirmininkas vysk. R. Norvila supažindino su jos darbais ir ateities planais. Vysk. G. Grušas paminėjo, jog gautas Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijos patvirtintas Valandų liturgijos II tomo lietuviškas vertimas, II tomą tikimasi išleisti iki gavėnios. Posėdžio metu aptarta naujo liturginių skaitinių knygų leidimo galimybė. Jose būtų naudojami prel. A. Rubšio išversti ir sutvarkyti tekstai. Nuspręsta rengti naujas liturgines knygas spaudai, numatyta atskira knyga publikuoti Evangelijų knygą, skirtą iškilmingoms pamaldoms, taip pat atskirą bendruomeninių maldų knygą.

Ganytojai atkreipė dėmesį į kunigų, atliekančių laidotuvių ar kitas liturgines apeigas, aprangos etiketą. Primintas 1996 m. kovo 26 d. LVK nutarimas, kuriame aiškiai ir nedviprasmiškai pabrėžiama, jog „atlikdamas liturgines funkcijas, kunigas dėvi sutaną arba albą bei toms apeigoms skirtus liturginius drabužius“. Taigi laidotuvių apeigų metu kunigas ar diakonas privalo dėvėti sutaną ir kamžą su stula arba albą ir stulą. Kunigiškos aprangos svarba pabrėžiama Dvasininkijos kongregacijos išleistame „Kunigų tarnybos ir gyvenimo vadove“ – jame rašoma, kad „sekuliarizuotoje ir į materializmą kryptančioje visuomenėje, kurioje išoriniai šventų ir antgamtinių dalykų ženklai dažnai išnyksta, šiandien ypač reikia, kad kunigą – Dievo žmogų ir Jo slėpinių teikėją – bendruomenė atpažintų iš drabužių, kurie nedviprasmiškai rodytų jo pašventinimą ir viešą tarnybą atliekančiojo tapatumą. Kunigas turi būti atpažįstamas pirmiausia iš jo laikysenos, bet ir iš apsirengimo, kad kiekvienas tikintysis ir net kiekvienas žmogus pastebėtų, kas jis ir kad jis priklauso Dievui ir Bažnyčiai“ (66).

Prel. E. Putrimas apžvelgė užsienio lietuvių sielovados aktualijas ir vyskupų lygmeniu spręstus klausimus. Pasidžiaugta, kad Vilniaus arkivyskupija, su-

derinusi su Elko (Lenkija) vyskupu ordinaru, pasiuntė į Seinų parapiją lietuvių sielovadai kun. Petrą Gucevičių. Prel. E. Putrimas, Lietuvių katalikų religinės šalpos direktorių tarybos pirmininkas, pristatė finansuotą projektą apžvalgą ir atkreipė dėmesį, jog dėl vis gausėjančių prašymų ateityje nebus galima tiek daug jų patenkinti.

Sugrįžęs iš Europos Sąjungos šalių vyskupų konferencijų atstovų suvažiavimo Briuselyje (Belgija) vysk. R. Norvila posėdžio dalyvius supažindino su svarbesnėmis ES valstybių vietinių Bažnyčių aktualijomis. Apžvelgti darbai, kuriuos nuveikė COMECE, bei paraginta atkreipti dėmesį į europinę politiką, nes ji reikšmingai veikia didžiąją dalį nacionalinių teisės aktų. Visi tikintieji neturi būti pasyvūs, kai ES lygmeniu diskutuojami moraliniu, socialiniu ir vertybiniu požiūriu svarbūs klausimai.

Buvo nutarta, kad nuo 2013 m. sausio 1 d., pasibaigus dabartinės Lietuvos jaunimo pastoracijos centro vadovės įgaliojimams, juos perims naujoji LJPC vadovė Roberta Daubaraitė-Randė. 2013 m. sausio mėn. pasibaigs Popiežiškosios šv. Kazimiero kolegijos priežiūros tarybos įgaliojimai. Ligšioliniams nariams jie pratęsti kitai kadencijai, papildomai įtrauktas kun. Visvaldas Kulbokas. Taip pat pratęsti „Mažosios studijos“ priežiūros tarybos įgaliojimai paliekant tuos pačius narius, tik vietoj kun. Ričardo Doveikos į ją skiriamas kun. Darius Trijonis.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas 2013 m. gegužės 7–9 d. Vilniuje.

-lvks-

Kun. dr. Kęstutis Kėvalas įšventintas vyskupu

Lapkričio 24-ąją, Kristaus Visatos Valdovo iškilmės išvakarėse, pilnutėlėje Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje, dalyvaujant apaštališkajam nuncijui Baltijos valstybėms L. Bonazzi, Lietuvos vyskupams, kunigams, broliams ir seserims vienuoliams, užsienio svečiams bei dideliam tikinčiųjų būriui, LVK pirmininkas Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ vyskupu įšventino kunigą dr. Kęstutį Kėvalą.

„Šią valandą čia, šioje šventovėje, šv. Mišių metu bus konsekruotas vyskupu Kęstutis Kėvalas, kuris popiežiaus Benedikto XVI skiriamas būti Kauno arkivyskupijos augziliaru bei titulinu Abziri vyskupu. Melskimės, kad jis būtų ganytojas pagal Kristaus – Gerojo Ganytojo širdį ir ištikimai tarnautų Dievui bei žmonėms“, – sakė iškilmių pradžioje arkivyskupas S. Tamkevičius, kartu paragindamas šia proga Švč. Mergelės Marijos užtarimu melstis už viso pasaulio ganytojus – popiežių Benediktą XVI, vyskopus, kunigus, diakonus.

Šis paraginimas buvo skirtas ir *Marijos radijo* klausytojams penkiuose žemynuose 64 šalyse, kurie galėjo dalyvauti šioje tikėjimo ir bendrystės šventėje radijo bangomis: *Marijos radijo* šeima lapkričio 23–24 d. rengė tarptautinę transliaciją „Marija, Vartai į tikėjimą, Naujosios evangelizacijos žvaigždė“. Iškilmes taip pat transliavo ir nacionalinė televizija.

Arkivyskupo metropolito Sigitos Tamkevičiaus vadovaujama įspūdinga didžiule procesija prie didžiojo altoriaus atėjo ir drauge Eucharistiją šventė Lietuvos vyskupijų ganytojai – Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas ir vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir jo pagalbininkas vyskupas Linas Vodopjanovas OFM,

gali dalyti Komuniją, rūpintis Eucharistijos kultu, kai kuriais atvejais nešti ją ligoniams) – V kurso klierikams Dainiui Kautiečiui, Nerijui Pipirui, Valdui Šidlauskui ir Robertui Urbonavičiui.

Ta proga iškilmingas šv. Mišias kartu su ganytoju šventė Kauno kunigų seminarijos vadovybė, mons. Artūras Jagevičius, prel. Jurgis Šarauskas.

-Kksi-

Telšių vyskupijos kunigų konferencija

Lapkričio 19 d. Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje vyko kas mėnesinė Telšių vyskupijos kunigų ugdymo konferencija, kurią pradėjo ir susirinkusius kunigus pasveikino Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Jis taip pat priminė, jog šis susitikimas ypatingas, nes minimos itin svarbios visai Telšių vyskupijai datos ir sukaktys. Buvo paminėtas pirmojo Telšių kunigų seminarijos rektoriaus, vėliau Telšių vyskupo, Dievo tarno, kankinio Vincento Borisevičiaus 125-osios gimimo (1887 11 23) ir jo nukankinimo (sušaudymo) 66-osios (1946 11 18) metinės bei Telšių vyskupo emerito Antano Vaičiaus, Telšių kunigų seminarijos atkūrėjo (1989) 4-osios (2008 11 25) mirties metinės.

Po bendros maldos Telšių vyskupas J. Boruta SJ aptarė adventinės dekanatų vizitacijos tvarką, laiką ir pobūdį. Priminė Tikėjimo metų šventimo ir Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejui pasirengimo parapijų ir dekanatų lygmeniu svarbą ir būtinybę.

Į susirinkusius kunigus taip pat kreipėsi KPD prie KM Telšių teritorinio padalinio vedėjas Antanas Eičas. Jis susirinkusiesiems pristatė seminaro apie paveldo objektų saugojimą programą ir pakvietė seminare dalyvauti dvasininkus, kurie turės puikią galimybę pagilinti žinias paveldosaugos klausimais.

Susirinkimo metu į dvasininkus kreipėsi naujasis *Marijos radijo* direktorius kun. Gintaras Blužas. Jis padėkojo už

bendradarbiavimą bei paramą bei pakvietė ir toliau konstruktyviai kartu dirbti. *Marijos radijo* aktualijas, problemas ir laimėjimus kunigams pristatė šio radijo darbuotojas Liutauras Serapinas.

Telšių vyskupijos dvasininkų solidarumo brolijos trejų metų veiklos ataskaitą pristatė šios Brolijos valdybos pirmininkas, Telšių vyskupijos katechetikos centro direktorius mons. kan. Rimantas Gudlinkis. Jis taip pat priminė, kad Telšių vyskupijos kunigai, dalyvaujantys brolijos veikloje, iki 2012 m. gruodžio mėn. slaptu balsavimu turi išrinkti naują brolijos valdybą.

Taip pat buvo kalbama apie pasirengimą Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejui ir priminta, jog iškilminga jubiliejaus pradžia – 2013 m. sausio 6 d., kai Telšių katedroje bei visose Telšių vyskupijos bažnyčiose bus laikomos iškilmingos pamaldos. Pristatyti medaliai – skirtos bažnyčioms emblemos, ženklinančios Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejų. Telšių vyskupo vikaras Klaipėdos kraštui, Klaipėdos dekanato dekanas kun. Vilius Viktoravičius pristatė apsilankymo Romoje Žemaičių Krikšto jubiliejaus proga programą.

Po konferencijos Telšių katedroje 12 val. buvo laikomos šv. Mišios, kurių koncelebracijai vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Kartu meldėsi Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, *Marijos radijo* direktorius kun. G. Blužas, Telšių vyskupijos kunigai.

Šv. Mišių, kurias tiesiogiai transliavo *Marijos radijas*, pradžioje Telšių vyskupas priminė, jog šv. Mišių metu bus kreipiamasi į visus kankinius prašant jų užtarimo ir pagalbos, kad išliktume tvirto tikėjimo. Per pamokslą Telšių ganytojas J. Boruta SJ išsamiai tikintiesiems pristatė Telšių vyskupo kankinio, Dievo tarno, Vincento Borisevičiaus asmenybę, ypač išryškindamas jo artimo meilę, didvyriškumą paaukojant savo gyvybę už Dievą ir Bažnyčią. Vyskupas citavo dokumentus ir Vincento Borisevičiaus aplau-

Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila ir vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas ir vyskupas emeritas Juozas Preikšas, Vilniaus arkivyskupijos augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, Lietuvos kariuomenės ordinaras vyskupas Gintaras Grušas, taip pat Minsko ir Mogiliavo arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczus, per 200 kunigų iš Lietuvos vyskupijų bei kitų kraštų, tarp jų – vysk. K. Kėvalo studijų bei pirmųjų sielovados žingsnių JAV bičiuliai, Aktono instituto vadovai ir bendradarbiai.

Iškilmėse taip pat drauge meldėsi Lietuvos evangelikų liuteronų bei Stačiatikių bažnyčių vadovai. Jose dalyvavo Kauno miesto vadovai, keletas vyriausybės narių, aukštųjų mokyklų rektorių, kitų miesto akademinės bendruomenės ir visuomenės narių, daug aktyvių Kauno Bažnyčios sielovados bendradarbių, institucijų, organizacijų darbuotojų, katalikiškųjų bendruomenių atstovų. Giedojo (ne tik lietuviškai, bet ir anglų kalba) jungtinis per 200 giedotojų iš visos Lietuvos choras, vadovaujamas Vitos Liaudanskaitės-Vaitkevičienės. Sykiu giedoti ir nuoširdžia vieninga malda garbinti Dievą ir jam dėkoti galėjo visi iškilmių dalyviai, nes kiekvienam jų buvo padovanota šiai gražiai šventei prisiminti išleista šventimų liturgijos knygelė. O pačią liturgiją aiškino šventimų ceremoniaras mons. Adolfas Grušas.

Vyskupo šventimų apeigos, paskelbus Dievo žodį, prasidėjo himnu Šventajai Dvasiai, maldaujant, kad ji būtų visos Bažnyčios veiklos įkvėpėja, Pradžia ir Pabaiga. Išrinktąjį vyskupu Kęstutį Kėvalą arkivyskupui pristatė Apaštalų Sosto garbės prelatas prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS ir prelatas Jurgis Šarauskas iš Čikagos. Prisikėlimo šventovėje susirinkusi bendruomenė plojmais sutiko prel. V. S. Vaičiūno iškilmių dalyviams parodytą bei perskaitytą Apaštalų Sosto paskyrimą, sykiu – pasveikinimą ir apaštališkąjį palaiminimą vysk. K. Kėvalui.

Vėliau šio išskirtine Dievo malone paženklinto įvykio Kauno ir visos Lietuvos Bažnyčios istorijoje progai skirtą homiliją pasakė arkivyskupas S. Tamkevičius. Darsyk atkreipdamas dėmesį į ką tik paskelbtos Evangelijos pasakojimą apie jauną vyrą, kuris nepajėgė visko palikęs sekti Jėzų, ganytojas su džiaugsmu sakė: „Prieš aštuoniolika metų kitas jaunas vyras stovėjo kryžkelėje ir svarstė, ar siekti pasaulietinės karjeros, kuri tikriausiai būtų užtikrinusi ir turtus, ir garbę, ar rinktis siaurą evangelinį kelią pasišvenčiant tarnauti Dievui ir žmonėms. Šią valandą dėkojame Dievui, kad šis vyras išdrįso pasakyti Jėzui „taip“ ir atvėrė Kauno kunigų seminarijos duris.“

Savo homilijoje arkivyskupas priminė, jog vyresniosios kartos Lietuvos vyskupams teko dirbti labai atsakingu laikotarpiu, kai po ilgų sovietinės prievartos metų Bažnyčia su visa tauta kėlėsi laisvam gyvenimui. Tačiau ir šiandien, sekulariosios kultūros iššūkių akivaizdoje, tikinčiųjų akys krypta į vyskupą, pašauktą būti Kristaus tiesos skelbėju ir krikščioniškosios moralės gynėju.

„Maldoje palinkėjime vyskupui Kęstučiui, kad jis, kaip apaštalas Petras, galėtų pasakyti savo Mokytojui: „Štai mes viską palikome ir sekėme paskui tave“ (Mk 10, 28). Savo malda nuolat remkime vyskupų bei kunigų tarnystę, nes ji dažnai pareikalauja gana sunkių dalykų, kurie žmogaus pečiams gali atrodyti sunkiai pakeliami“, – sakė homiliją užbaigdamas arkivyskupas S. Tamkevičius.

Vėliau visų akivaizdoje saugoti tikėjimo paveldą, ištikimai atlikti vyskupo tarnystę viešai pasižadėjęs kun. K. Kėvalas vyskupų rankų uždėjimu ir šventimų malda buvo iššventintas vyskupu. Šventimams vadovavusiam arkivyskupui

asistavo arkivyskupas Luigi Bonazzi ir vyskupas Gintaras Grušas. Šventimus priėmusį vyskupą Kęstutį, jau apdovanotą vyskupo ženklais – žiedu, mitra ir pastoralu, – iškilmių dalyviai pasveikino atsistodami ir ilgai džiaugsmingai plodami. Vyskupai, priimdami naująjį vyskupą į savo tarpą ir išreiškdami vienybę su juo, pasveikino jį ramybės pabučiavimu.

Užbaigus Eucharistijos liturgiją ir šventovės skliautais iš tūkstančių lūpų kylant galingam himnui „Tave, Dieve, garbinam“, vyskupas Kęstutis, lydimas arkivyskupo L. Bonazzi ir vyskupo G. Grušo, pirmąkart kaip ganytojas ėjo per bažnyčią ir laimino tikinčiuosius.

Iškilnių pabaigoje sveikinimo žodį lietuviškai tarė apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi. Jis dėkojo Viešpačiui, kuris surinko visus į šią labai jaudinančią šventę, kad sustiprintų tikėjimą savo buvimu kartu per naujo išventinto vyskupo asmenį. Nuncijus pabrėžė, jog apaštalų vaidmuo Bažnyčioje yra esminis – be jo nėra Bažnyčios pilnatvės. „Pradėk savo tarnystę drąsiai ir su pasitikėjimu, – sakė savo broliui vyskupui Kęstučiui apaštališkasis nuncijus. – Su pasitikėjimu pavedame tave Švč. Mergelei Marijai, apaštalų Motinai, būdami tikri, jog ji mokės auginti tavyje savo Sūnų Jėzų, Gerąjį Ganytoją.“

Vyskupas Kęstutis nuoširdžiai dėkojo savo tėvams, seserims, už tikėjimo drąsą ir dvasinę tėvystę – arkivyskupui S. Tamkevičiui, visiems ganytojams, studijų draugams, bendradarbiams, lydėjusiems kunigystės kelyje. Ganytojas sakė einąs į naują tarnystę guodžiamas evangelinių apaštalo Petro žodžių: „Dėl Tavo žodžio užmesiu tinklus“ ir savo tikėjimą gražiai paliudijo visiems šios džiugios iškilmės dalyviams: „Brangieji, kartais kai meldiesi, kad ir tokiais žodžiais: „Štai, Viešpatie, aš visas Tavo, naudok mano gyvenimą savo garbei“, atrodo, nieko ypatinga nepasakyta. Tai tarsi natūralu, kad tikintysis leidžiasi į bendrystę su Dievu ir savo gyvenimą sudeda į Viešpaties rankas. Bet tada netrukus prasideda siurprizai: Dievas iš tikrųjų pradeda veikti taip, kaip nori, nes tu pats savo žodžiais leidai Jam tai daryti. Ir Jis pradeda keisti žmogų taip, kaip pats žmogus net negalėjo to sugalvoti, kas peržengė jo vaizduotės ir supratimo ribas.“

Ganytojiškuoju palaiminimu užbaigus pamaldas vyskupą Kęstutį Lietuvos Vyskupų Konferencijos vardu pasveikino jos generalinis sekretorius vysk. G. Grušas, linkėdamas Dievo palaimos ir savo kelyje remtis Šventosios Dvasios dovanomis bei jos veikimu.

Bažnyčios, kuri šiandien turi būti tarsi švyturys banguojančioje jūroje, tarnystėje Dievo palaimos Latvijos vyskupų vardu linkėjo sveikinimą atsiuntęs Rygos arkivyskupas metropolitas Zbignevas Stankevičius (perskaitė svečias latvių kunigas). „Turėdami tikėjimą, turime tą patį Kristų“, – sakė sveikindamas evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis. Žodį taręs Minsko ir Mogiliavo arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczus pasidžiaugė Katalikų Bažnyčia Lietuvoje, kuri klesti ir vis stiprėja – be jos, kaip pabrėžė, jis šiandien nebūtų kunigas ir vyskupas. Baltarusijoje tarnaujantis ganytojas linkėjo vyskupui Kęstučiui tokios tarnystės, kad tikėjimas klestėtų lietuvių tautoje.

Buvusį *Marijos radijo* programų direktorių vyskupą Kęstutį pasveikino ir šio radijo Lietuvoje prezidentė Egidija Vaicekauskienė. Sveikinimo žodį sakė Kauno meras Andrius Kupčinskas. Pasibaigus iškilmei Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje šventė tęsėsi Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje. Nuotaikingoje agapėje netrūko džiaugsmo, gėlių, nuoširdžių palinkėjimų ir, žinoma, vyskupo Kęstučio taip mėgstamos ir visus pradžiuginusios muzikos. –kait-

sos protokolus iš jo bylos. Ši pateikta medžiaga aiškiai liudija, jog vyskupas Vincentas Borisevičius yra tikėjimo kankinys, savo gyvybę paaukojęs už aukštesias idėjas.

Po pamokslų Telšių vyskupas J. Boruta SJ trims Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos I teologijos kurso klierikams – Artūriui Goštautui, Antanui Budreckui, Donatui Litvinui – suteikė kunigystės kandidato skyrimus.

Po šv. Mišių Telšių vyskupas J. Boruta SJ perskaitė dekretą, kuriuo Tikėjimo metų ir Žemaičių Krikšto 600 m. jubiliejaus proga atlaidams ir kitoms malonėms gauti paskelbtos šios Telšių vyskupijos bažnyčios ir jose specialiais konfesarijais paskirti kunigai: Telšių katedra (konfesarijus mons. jubil. dr. doc. Vytautas Steponas Brazdeikis), Žemaičių Kalvarijos bazilika (konfesarijus kan. Jonas Ačas), senoji Žemaičių vyskupijos katedra Varniuose (konfesarijus kan. Jonas Petrauskis), Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčia (konfesarijus kun. Vilius Viktoravičius).

Po pamaldų prie Dievo tarno, vyskupo kankinio V. Borisevičiaus kapo Telšių katedros kriptoje melsta, kad jis kuo greičiau būtų iškeltas į altorių garbę, o prie Telšių vyskupo emerito Antano Vaičiaus kapo Telšių katedros šventoriuje buvusiam ilgamečiui Telšių vyskupijos ganytojui melsta amžinosios laimės Viešpaties artumoje.

-kasab-

Pal. Jono Pauliaus II relikvijų kelionė

Gruodžio 2 d. Vilkaviškio katedroje buvo iškilmingai švenčiamas pirmasis advento sekmadienis. Kartu su naujais liturginiais metais Vilkaviškio vyskupijoje pradėta ir palaimintojo Jono Pauliaus II relikvijų kelionė po vyskupijos parapijas.

Šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, drauge kon-

celebravo vyskupo generalvikaras, katedros kapitulos pirmininkas, kanau-
ninkai ir vyskupijos dekanatų dekanai. Liturgija prasidėjo iškilminga procesija, kurios metu buvo įneštas relikvijorius su palaimintojo Jono Pauliaus II kraujo relikvija.

Mišių pradžioje vysk. R. Norvila pasveikino visus susirinkusiuosius ir pakvietė bendrai maldai. Ganytojas pristatė pal. Jono Pauliaus II kraujo relikviją, gautą iš Krokvos arkivyskupo, artimo popiežiaus bendradarbio kardinolo S. Dziwiszo. Ganytojas pranešė, jog Marijampolėje įkurta Pal. Jono Pauliaus II parapija. Kadangi parapija bažnyčios dar neturi, buvo nutarta organizuoti relikvijų piligrimystę po vyskupijos parapijas. Taip tikintieji galės prisiminti palaimintąjį, jo tikėjimo liudijimą, melsti jo užtarimo.

Homilijoje vysk. R. Norvila plačiau pristatė palaimintojo asmenybę, primindamas buvusio popiežiaus veiklą, mokymą, Bažnyčios ganytojo sielovadines keliones. Vyskupas taip pat kalbėjo, jog lietuviai jį su dėkingumu pamena ir dėl mūsų sovietmečiu okupuotos šalies vargųkėlimo tarptautinėje erdvėje, jo iniciatyva vykusio išskirtinio Lietuvos krikšto 600 metų paminėjimo Vatikane bei dėl palaimintojo Jurgio Matulaičio beatifikacijos. Ypač svarbi buvo mūsų šaliai popiežiaus Jono Pauliaus II piligrimystė į mūsų šalį 1993 m. Pamokslininkas sakė, kad Jonas Paulius II dažnai ragino – *nebijokite!* ir kvietė nebijoti išpažinti savo tikėjimą, nebijoti jį džiugiai liudyti, nes prisikėlęs Kristus yra su mumis.

Po šv. Mišių palaiminimo buvo pagerbtos pal. Jono Pauliaus II relikvijos, giedama pal. Jono Pauliaus II litanija. Palaimintojo relikvijorius kelias per visas vyskupijos parapijas ir kiekvienoje iš jų bus savaitę.

-Vk-

Konferencija Tikėjimo metų tema

Gruodžio 7 d. Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos salėje vyko Kauno I

Klierikus aplankė apaštališkasis nuncijus

Kiekvieną antradienį Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikų vakaro dienotvarkėje yra numatyta dvasinė konferencija, į kurią neretai atvyksta svečių. Gruodžio 4-ąją seminaristus aplankė apaštališkasis nuncijus Baltijos šalims arkiv. Luigi Bonazzi. Pasveikinęs klierikus su naujaisiais Tikėjimo metais, jis kalbėjo apie kunigystę, gyvenimą seminarijoje ir svarbiausius dalykus, kurių ruošiantis kunigystei reikia uoliai siekti.

Anot nuncijaus, pirmasis ir svarbiausias tikslas klieriko gyvenime – kuo geriau pažinti Kristų, įsisąmoninti realų jo buvimą liturgijoje ir visoje mus supančioje tikrovėje, o svarbiausia – karštai jį pamilti, kad supratę jo valią visiškai jam atsiduotume. Nuncijus taip pat davė klierikams daug praktinių dvasinio gyvenimo patarimų ragindamas kiekvienos dienos pabaigoje klausti savęs: kiek šiandien paaugau? Ar augu tarnaudamas kitiems? Ar Kristus man yra vienintelis Mokytojas? Ar trokštu jį pažinti? Kokie ženklai byloja, kad Kristus mano gyvenime užima pirmąją vietą?

Galiausiai vyskupas drąsino klierikus karštai atsiliepti į pašaukimą ir ragino mylėti kitus ne savo, o Kristaus būdu, tarnauti taip, kaip Kristus tarnavo, nes žmogus tampa pačiu savimi tik tada, kai visą save dovanoja, visą save atiduoda, visai kaip Kristus.

-gs-

Mirė kun. Jonas Babonas (1936–2012)

Lapkričio 29 dieną, eidamas 77-uosius metus, po ilgos ir sunkios ligos mirė Girkalnio parapijos rezidentas kunigas Jonas Babonas. Kun. J. Babonas gimė 1936 m. birželio 18 d. II Peldžiūnų kaime, Girkalnio parapijoje, katalikų tėvų šeimoje. Pasibaigus karui, pradėjo lankyti Griaužų pradinę mokyklą, o 1949 m. pavasarį, baigęs pradinę, perėjo į Viduklės vidurinę mokyklą. Vidurinę mokyklą baigė 1956 m. birželio mėnesį.

Baigęs vidurinę mokyklą, buvo pasiryžęs stoti į Kunigų seminariją, tačiau liko nepriimtas, nes tuomet galiojo taisyklė, kad į seminariją buvo leidžiama stoti tik atlikus karinę tarnybą ar esant nuo jos atleistam. Dėl silpnos sveikatos į kariuomenę nepaimtas ir laukdamas, kol galutinai bus išspręstas šis klausimas, pradėjo dirbti savo gimtinės kolūkio sandėlininku, vėliau kolūkio sąskaitininku, o nuo 1957 metų perėjo dirbti į melioraciją, kartu rengdamasis stoti į seminariją. 1958 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją, kurią baigė 1963 m. ir tu pačių metų balandžio 10 d. vyskupo Petro Maželio buvo išventintas kunigu.

Iš pradžių vikaru tarnavo Kauno Šv. Kryžiaus (Karmelitų) parapijoje, kol komunistinė valdžia, apkaltinusi bendravimu su jaunimu, ekskursijų organizavimu, pareikalavo jį iš tos parapijos iškelti. 1968 m. perkeltas vikaro pareigoms į Kauno Šv. Juozapo (Vilijampolės) parapiją, kur darbavosi trejus metus. Ir čia neįtikėtinai ateistinei valdžiai, buvo apkaltintas antitarybine veikla – bendravimu su jaunimu, vienuoliais, dalyvavimu kunigų Juozo Zdebskio ir Prospero Bubnio teismuose, parašų rinkimu po protesto laiškais. Pareikalavus kun. J. Baboną iškelti iš Kauno, 1971 m. pradžioje jis atsidūrė Šiauliuose, kur buvo paskirtas Šiaulių Šv. Petro ir Povilo bažnyčios vikaru. Šiauliuose prie jau anksčiau inkriminuotų „nusikaltimų“ prisidėjo ir kaltinimai protestavus prieš Kryžių kalno naikinimą. Galiausiai saugumo kantrybė trūko, ir buvo pareikalauta kunigą Joną Baboną iškelti iš Šiaulių.

1975 m. pavasarį skiriamas į Pociūnėlių parapiją, mėginta skirti Pakapės, Pajieslio, Šimkaičių parapijų administratoriumi, tačiau rajonų valdžia nesutiko priimti. Galiausiai komandiruotas dirbti į Polekėlės parapiją ir 1975 m. rugpjūčio mėnesį paskirtas tos parapijos administratoriumi. Polekėlės parapijoje darbavosi beveik aštuonerius metus, kol 1983 m. pradžioje buvo paskirtas Kavarsko parapijos administratoriumi. Šioje parapijoje dirbo iki 1990 metų, vėliau perkeltas į Kauną Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos klebonu. Po dvejų metų buvo paskirtas Kauno kunigų seminarijos nuodėmklausiu, išrinktas Kauno arkivyskupijos kunigų tarybos nariu ir paskirtas Kauno arkivyskupijos konsultoriumi. Šalia tų pareigų nuo 1994 m. kovo 8 d. ėjo Kauno arkivyskupijos *Caritas* direktoriaus pareigas, dėstė tikybą mokyklose.

1995 m. atleistas iš Šančių parapijos klebono bei seminarijos nuodėmklausio pareigų ir paskirtas Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos prefektu ir Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakulteto bei Kunigų seminarijos dėstytoju. Seminarijos prefekto pareigas jis ėjo vienus metus. 1996 m. kunigas Jonas Babonas paskirtas dar ir Kauno arkivyskupijos ekonomu, šias pareigas ėjo iki 1998 m., kartu būdamas Kunigų seminarijos nuodėmklausiu. 1999 m. balandį atleistas iš Kauno arkivyskupijos *Caritas* direktoriaus pareigų ir paskirtas Kauno arkikatedros bazilikos altaristu. 2000 m. tapo Kauno medicinos universiteto klinikų kapelionu. Šias pareigas kunigas Jonas Babonas pasiaukojamai ėjo daugiau kaip septynerius metus, kol, silpnėjant jo paties sveikatai, pasiprašė atleidžiamas iš šių pareigų. Dirbdamas Kauno arkikatedroje pasižymėjo kaip uolus nuodėmklausys, visuomet pasirengęs patarnauti žmonėms. 2010 m. viduryje, jausdamas vis senkančias fizines jėgas, pats pasiprašė atleidžiamas iš pareigų Kauno arkikatedroje ir pareiškė pageidavimą išvykti į gimtąją Girkalnio parapiją. Nuo 2010 m. gyveno Girkalnyje, kiek tik įstengdamas, padėdamas vietos klebonui sielovadoje.

Kun. J. Babono žemiškieji palaikai buvo pašarvoti Girkalnio parapijos bažnyčioje, palaidotas gruodžio 3 d. Girkalnio bažnyčioje vidudienį gausus būrys dvasininkų aukėjo laidotuvių Mišias. Joms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, beveik 50 kunigų iš Kauno arkivyskupijos, Šiaulių, Vilkaviškio vyskupijų. Giedojo Girkalnio parapijos choras. Dalyvavo gausus būrys tikinčiųjų, tarp jų – ir Kauno arkivyskupijos bažnytinių institucijų darbuotojai, Girkalnio pagrindinės mokyklos mokiniai, kiti kun. Jono Babono kunigiškajame kelyje sutikti ir dabar į amžinybę jo palydėti atvykę žmonės.

Per pamokslą arkivyskupas S. Tamkevičius pabrėžė šio kunigo nepaprastą nuolankumą ir paklusnumą. Jo stiprybės šaltinis buvo kasdienė malda, jos neapleisdavo ir atostogaudamas. Pasak ganytojo, išpuikusiuju gyvenime Dievui tiesiog nebelieka vietos, tačiau Viešpats visada yra su mažaisiais, nuolankiaisiais. Ši evangelinė mintis gyvai spindi pavyzdingame kunigo Jono gyvenime. Prie kapo duobės bažnyčios šventoriuje seminarijos kurso draugų vardu atsiveikinimo žodį taręs mons. Petras Meilus, Kauno arkikatedros bazilikos altaristas, paliudijo kunigo Jono išskirtinį kuklumą. Jis atsisakė kardinolo Vincento Sladkevičiaus siūlyto monsinjoro titulo, sakydamas, jog yra vertesnių už jį kunigų.

Kunigas Jonas Babonas palaidotas Girkalnio bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

dekanato parapijų klebonų ir bažnyčių rektorių konferencija tema „Tikėjimo metai – pirmasis Vatikano II Susirinkimo dokumentas“. Konferencijoje dalyvavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, dekanato parapijų klebonai, bažnyčių rektoriai ir kunigai.

Kauno I dekanato dekanas mons. Vytauto Grigaravičiaus pakviesti konferenciją dvasininkai pradėjo bendra Vailandų liturgijos malda (Dienine). Po jos žodį tarė dekanato dvasios tėvas kun. Severinas Holocheris OFM.

Tėvas Severinas OFM susirūpinęs kalbėjo apie šv. Mišių liturgiją, pasiruošimą ir jai skiriamą pagarbą. Vėliau dekanas mons. V. Grigaravičius pristatė konferencijos temą ir pakvietė kunigą relig. m. mgr. ir teol. lic. Artūrą Kazlauską vesti konferencijos.

Prelegentas savo kalboje plačiai pristatė Vatikano II Susirinkimo konstitucijos apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium* atsiradimo ištakas ir apžvelgė jos pirmenybę kitų Bažnyčios dokumentų atžvilgiu. Aptardamas liturgiją kaip krikščioniškojo gyvenimo viršūnę ir šaltinį pagal minėtąjį Vatikano II Susirinkimo dokumentą prelegentas sakė: „Mūsų pašaukimas – skelbti Evangeliją – yra ne pareiga. Dalyvaudami liturgijoje atnaujiname jėgas. Mūsų veikla iš liturgijos kyla ir į ją sugrįžta. Natūraliai, iš savęs, žmogus nemoka būti krikščionimi. Apeigų metu galime tapti krikščionimis.“ Kun. A. Kazlauskas išsamiau aptarė kelis konstitucijos apie šventąją liturgiją skyrius.

-kdi-

Sutuoktinių susitikimų nacionalinis kongresas

Lapkričio 18 d. Kauno jėzuitų gimnazijos patalpose vyko asociacijos *Sutuoktinių susitikimai* nacionalinis kongresas. Į svečius iš Lenkijos atvyko šių sutuoktiniams skirtų rekolekcijų pradininkai ir asociacijos įkūrėjai Irena ir Jerzy Grzybowski. Kongresas prasidėjo šv. Mišiomis Pranciškaus Ksavero bažnyčioje.

Mišias aukojo tėvai jėzuitai, šių sutuoktinių rekolekcijų vedėjai – kun. Stasys Kazėnas ir kun. Aldonas Gudaitis. Po šv. Mišių kongreso dalyviai rinkosi jėzuitų gimnazijos patalpose, kur iš pradžių vyko pokalbiai prie kavos. Po to visi klausėsi svečių iš Lenkijos ir t. A. Gudaičio minčių. I. ir J. Grzybowski kalbėjo tema „*Sutuoktinių susitikimai* – dovana – dvasingumas – charizma – misija“. Prelegentai atkreipė dėmesį, kad dialogas nėra skirtas problemoms spręsti – jis veda į asmenų susitikimą, vienas kito priėmimą mylint. Dialogas yra kasdienio gyvenimo būdas. Dvasingumas tampa charizma tuomet, kai tuo dvasingumu tarnaujame kitiems. Tai būna veiksminga, kai patys stengiamės gyventi tuo dvasingumu, kurį skelbiame.

Danguolė ir Donatas Zalepūgos apibendrina asociacijos veiklą Lietuvos mastu. Kasmėnesiniai sutuoktinių porų, bent kartą dalyvavusių rekolekciniame savaitgalyje, susitikimai reguliariai vyksta Vilniuje, Kaune ir Panevėžyje. Apie veiklą Vilniuje papasakojo Daiva ir Jonas Junevičiai, apie Panevėžyje vykstančius susitikimus – Alina ir Svajūnas Stanioniai. Taip pat buvo aptarti klausimai dėl narystės asociacijoje formalus įtvirtinimo. 2004 metais Vatikano pasauliečių reikalų taryba kanoniškai įteisino rekolekcinį judėjimą *Sutuoktinių susitikimai* kaip Popiežiškųjų teisių privačią tikinčiųjų asociaciją. Ji veikia Baltarusijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Rusijoje, Ukrainoje ir kitose šalyse.

-dl-

Popiežius

„Kelkis, eik! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (Lk 17, 19)	
Žinia 20-osios Pasaulinės ligonių dienos proga	Nr. 1, p. 2
Migracija ir naujoji evangelizacija	
Žinia 2012 m. Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga	Nr. 1, p. 4
„Sergėkime vieni kitus, skatindami mylėti ir daryti gerus darbus“ (Žyd 10, 24)	
Žinia 2012 m. gavėnios proga	Nr. 2, p. 2
Pašaukimai – Dievo meilės dovana	
Žinia 2012 m. Pasaulinės maldos už dvasinius pašaukimus dienos proga	Nr. 3, p. 2
Tyla ir žodis – evangelizacijos kelias	
Žinia 46-osios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga	Nr. 4, p. 2
Pamokslas per Krizmos šv. Mišias Didįjį ketvirtadienį	Nr. 4, p. 3
Pamokslas per Velyknakčio šv. Mišias	Nr. 4, p. 5
Santuoka – trejbinės Dievo meilės paveikslas	Nr. 6, p. 2
Apie principus, kuriais privalu vadovautis viešajai valdžiai	Nr. 6, p. 3
Apie šventuosius Petrą ir Paulių	Nr. 7, p. 7
Dievo įstatymas – dovana, o ne savojo genialumo vaisius	Nr. 9, p. 2
„Pašaukti leisti suspindėti tie sos žodžiai“. Žinia 2012 m. Pasaulinės misijų dienos proga	Nr. 10, p. 2
Homilija per šv. Mišias pradėdant Tikėjimo metus	Nr. 10, p. 4

Popiežiaus katechezės

Apie maldą Jėzaus gyvenime	Nr. 1, p. 6
Apie Jėzaus džiaugsmo himną	Nr. 1, p. 7
Apie Jėzaus maldos santykį su Dievo gydomuoju veikimu	Nr. 1, p. 9
Malda ir Šventoji Šeima	Nr. 1, p. 11
Apie Jėzaus maldą per Paskutinę vakariene	Nr. 2, p. 4
Jėzaus, Vyriausiojo kunigo, malda Paskutinės vakarienes menėje	Nr. 2, p. 6
Jėzaus malda Alyvų kalne	Nr. 2, p. 7
Jėzaus malda mirties akivaizdoje	Nr. 2, p. 9
Paskutinės Kristaus ištaros prieš mirtį	Nr. 3, p. 4
Malda ir tylą	Nr. 3, p. 5
Malda Apaštalų darbuose ir Pauliaus laiškuose	Nr. 4, p. 6
Apie pirmosios krikščionių bendruomenės maldą	Nr. 5, p. 2
Apie maldos ir Dievo žodžio pirmumą	Nr. 5, p. 3
Apie pirmojo krikščionių kankinio maldą	Nr. 5, p. 5
Apie stebuklingą Petro išgelbėjimą iš kalėjimo	Nr. 6, p. 4
Apie maldą Pauliaus laiškuose	Nr. 6, p. 5
Apie tikinčiųjų kreipinį „Aba“ (Gal 4, 6–7; Rom 8, 14–17)	Nr. 6, p. 7
Apie Dievo „taip“ Jėzuje Kristuje ir Bažnyčios „amen“ (2 Kor 1, 3–14. 19–20)	Nr. 6, p. 9
Kontempliacija ir maldos jėga (2 Kor 12, 1–10)	Nr. 7, p. 2
Dieviškasis išganymo planas (Ef 1, 3–14)	Nr. 7, p. 3
Apie kristologinį himną Laiške filipiečiams	Nr. 7, p. 5
Šv. Alfonsas Marija Liguoris ir malda	Nr. 9, p. 4
Šv. Dominykas ir malda	Nr. 9, p. 5
Apie Švč. Mergelę Mariją Karalienę	Nr. 9, p. 6
Šv. Jono Krikštytojo kankinystė	Nr. 9, p. 7
Malda pirmojoje Apreiškimo Jonui dalyje (Apr 1, 4–3, 22)	Nr. 10, p. 6
Malda antrojoje Apreiškimo Jonui dalyje (Apr 4, 1–22, 21)	Nr. 10, p. 8
Liturgija – maldos mokykla	Nr. 10, p. 9

Apie liturginės maldos bažnytinę prigimtį	Nr. 10, p. 11	šeimų susitikimui	Nr. 1, p. 26; Nr. 2, p. 16; Nr. 3, p. 12
Apie Vatikano II Susirinkimą	Nr. 11, p. 2		
Tikėjimo metai. Įžanga	Nr. 11, p. 3	Lietuvos Vyskupų Konferencija	
Kas yra tikėjimas?	Nr. 11, p. 5	Instrukcija dėl santuokos įregistravimo parapijos santuokų knygoje ir civilinės metrikacijos įstaigoje bei dėl pasirengimo	
Apie Dievo troškimą	Nr. 12, p. 2	Santuokos sakramentui programos įgyvendinimo	Nr. 5, p. 7
Apie kelius, vedančius į Dievo pažinimą	Nr. 12, p. 3	Lietuvos vyskupų kreipimasis dėl maldos už šeimą mėnesio paskelbimo	Nr. 5, p. 9
Apie tikėjimo į Dievą pagrindumą	Nr. 12, p. 5	Lietuvos Vyskupų Konferencijos Pirmininko kreipimasis dėl pastarojo meto įvykių Lietuvoje	Nr. 6, p. 34
Kaip kalbėti apie Dievą?	Nr. 12, p. 6	Lietuvos vyskupų ganytojiškasis laiškas pradedant Tikėjimo metus	Nr. 10, p. 13
Apie Dievo meilės planą	Nr. 12, p. 8	Tikėjimo metai Lietuvoje. Pastoraciniai pasiūlymai	Nr. 10, p. 14
Šventasis Sostas		Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis (2012 02 14)	Nr. 2, p. 36
Tikėjimo mokymo kongregacija		(2012 05 22–24)	Nr. 6, p. 33
Nota su rekomendacijomis, kaip švęsti Tikėjimo metus	Nr. 1, p. 13	(2012 10 3–4)	Nr. 10, p. 34
Šventoji tikėjimo mokymo kongregacija. Nuostatai, kaip atpažinti spėjamus pasirodymus ar apreiškimus	Nr. 6, p. 11	(2012 12 06)	Nr. 12, p. 31
Tikėjimo mokymo kongregacija. Pristatymas	Nr. 6, p. 12		
Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba		Ganytojo žodis	
Turizmas ir darnioji energija: skatinti darniąją plėtrą		Apaštališkasis nuncijus mons. Luigi Bonazzi	
Žinia 2012 m. Pasaulinės turizmo dienos proga	Nr. 8, p. 2	Gera daryti gerai	Nr. 10, p. 16
Vyskupų sinodas			
Vyskupų sinodo 13-osios generalinės asamblėjos (2012 m. spalio 7–28 d.) baigiamoji žinia	Nr. 11, p. 7	Interviu	
Benediktas XVI		Atnaujinti tikėjimo entuziazmą. Pokalbis su apaštališkuoju nuncijumi arkivyskupu Luigi Bonazzi	Nr. 12, p. 15
Pamokslas per šv. Mišias užbaigiant Vyskupų sinodą	Nr. 11, p. 14	Evangelizacijos tikslas – susitikimas su Kristumi	
Vysk. Arūnas Poniškaitis		Pokalbis su Minsko ir Mogiliavo arkivyskupu Tadeuszu Kondrusiewicziumi	Nr. 12, p. 17
Mums reikia patikimų lydytojų	Nr. 11, p. 15		
Bažnyčios dokumentai		Palaimintojo J. Matulaičio metai	
Tarptautinė teologijos komisija		Lietuvos vyskupų laiškas tikintiesiems	
Teologija šiandien: perspektyvos, principai ir kriterijai	Nr. 4, p. 13	Palaimintojo Jurgio Matulaičio metų proga	Nr. 1, p. 18
Tikėjimo mokymo kongregacija		Kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Pamokslas pradedant švęsti	
Krikščioniškasis tikėjimas ir demonologija	Nr. 5, p. 14	Palaimintojo arkiv. J. Matulaičio metus	Nr. 1, p. 20
Katalikiškojo auklėjimo kongregacija		Palaimintasis Jurgis Matulaitis	
Popiežiškasis kunigiškųjų pašaukimų institutas		Keli žodžiai mūsų kunigėliams	Nr. 3, p. 17
Pašaukimų į kunigo tarnybą skatinimo pastoracinės gairės	Nr. 7, p. 9	Kunigas Vaclovas Aliulis MIC	
Popiežiškoji teisingumo ir taikos taryba. Dėl tarptautinių finansinių ir monetarinių sistemų reformos globaliniame viešosios valdžios kontekste	Nr. 8, p. 4	Apie „Kelis žodžius mūsų kunigėliams“	Nr. 3, p. 28
Tarptautinė teologijos komisija		Naujoji evangelizacija	
Dėl kai kurių aktualių eschatologijos problemų	Nr. 9, p. 13	Kardinolas Ennio Antonelli. Šeima: darbas ir šventė	Nr. 10, p. 22
Komentaras		Naujoji evangelizacija: įvairūs to paties skelbimo būdai	Nr. 10, p. 26
Mons. dr. Algirdas Jurevičius. Naujai senos mintys globaliniame išganymo tvarkos horizonte	Nr. 6, p. 14	B. Šalaševičiūtė. Gyvenime yra kur kas didesnių dalykų už auksą	Nr. 10, p. 31
Mons. dr. Algirdas Jurevičius. Rūpestis – pašaukimas		Teisininko komentaras	
Bažnyčios įsčiose	Nr. 7, p. 19	Dėl maldos namų registracijos suregulavimo	Nr. 2, p. 35
Kun. dr. Kęstutis Kėvalas. Kelios pastabos dėl tarptautinių finansinių ir monetarinių sistemų reformos	Nr. 8, p. 11	Knygos	
Katechezės šeimoms		Kun. dr. Gediminas Jankūnas. Žvilgsnis į Josepho Ratzingerio/Benedikto XVI „Liturgijos dvasią“	Nr. 6, p. 31
Šeima: darbas ir šventimas. Katechezės rengiantis VII Pasauliniam			

Straipsniai

Prof. dr. Jan-Heiner Tück. Ateiti į tiesą. Jėzaus Kristaus teismas: eschatologinio motyvo link	Nr. 2, p. 23
Mons. dr. Algirdas Jurevičius. Autentiškas gailėstingumo priėmimas Atgailos sakramentu. Refleksija pagal šv. ses. M. Faustinos Kowalskos <i>Dienoraštį – Dievo gailėstingumas mano sieloje</i>	Nr. 2, p. 29
Kardinolas Walter Kasper. Metas kalbėti apie Dievą	Nr. 3, p. 32
Mons. dr. Algirdas Jurevičius. Teologijos tarnystė Bažnyčiai ir visuomenei. Pagal Tarptautinės teologijos komisijos dokumentą „Teologija šiandien: perspektyvos, principai ir kriterijai“	Nr. 4, p. 34
Paulius VI. „Bet gelbėk mus nuo pikto“	Nr. 5, p. 25
Kun. dr. Arnoldas Valkauskas. Kelios pastabos dėl dokumento „Krikščioniškasis tikėjimas ir demonologija“	Nr. 5, p. 27
Dr. Valdas Mackela. Jėzus Kristus apokrifinėse evangelijose	Nr. 6, p. 20
Dr. Sigita Maslauskaitė. Bažnytinio paveldo muziejus Vilniuje	Nr. 6, p. 28
Arkivyskupas Rino Fisichella. Naujajai evangelizacijai – nauji evangelizuotojai	Nr. 7, p. 28
Vygantas Malinauskas. Moralės normų galiojimas teisėje	Nr. 8, p. 18
Viktorija Plečkaitytė MVS. Dovana Krikšto jubiliejui	Nr. 8, p. 21
Evangelijų pasakojimai apie Jėzaus vaikystę – legendos ar tikrovė?	Nr. 11, p. 23
Richard R. Gaillardetz ir Catherine E. Clifford	
Tikėjimo bendrystė su kitais krikščionimis	Nr. 12, p. 19
Kun. Ericas Jacquinet, Popiežiškosios pasauliečių tarybos Jaunimo skyriaus vadovas. Jaunimo sielovada: susitikti Kristų Bažnyčioje kaip draugystės vietoje	Nr. 12, p. 24

Homilijos

SIMONO UOŠVĖ / 5 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 22
ATVIRA ERDVĖ / 6 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 23
PARALITIKO PAGYDYMAS / 7 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 24
GAVĖNIOS PRADŽIA / I gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 25
IŠGIRSTI AUTENTIŠKĄ ŽODĮ / II gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 11
DIEVO BUVIMO VIETA / II gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 12
NAKTIES POKALBIS / IV gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 13
ATSAKYMAS GRAIKAMS / V gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 14
VERBŲ PROCESIJA / Viešpaties kančios sekmadienis	Nr. 2, p. 15
TREČIOJI DIENA / Velykų sekmadienis	Nr. 3, p. 8
TIKĖJIMO ATRADIMAS / II Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 9
VALGYMAS PRIE BENDRO STALO / II Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 10
GANYMO MENAS / IV Velykų sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 11
VYNMEDIS IR ŠAKELĖS / V Velykų sekmadienis (B)	Nr. 4, p. 8
NE TARNAI, BET DRAUGAI / VI Velykų sekmadienis (B)	Nr. 4, p. 9
NEREGIMAI ESANTIS / Kristaus Žengimas į dangų (B)	Nr. 4, p. 10
ŠVENTOJI DVASIA / Sekminės	Nr. 4, p. 11

DIEVO PAŽINIMO PADARINYS / Švenčiausioji Trejybė (B)	Nr. 4, p. 12
EUCHARISTIJOS ĮSTEIGIMAS / Devintinės (B)	Nr. 5, p. 10
PRIDENGTO PRASMĖS ATSKLEIDIMAS / 11 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 11
APIE ŠV. JONĄ KRIKŠTYTOJĄ / Šv. Jono Krikštytojo gimimas	Nr. 5, p. 12
TIKĖJIMAS APREIŠKIMU / 13 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 13
JIE PIKTINOSI JUO / 14 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 16
APAŠTALŲ IŠSIUNTIMAS / 15 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 17
BŪTI IR DARYTI / 16 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 18
DVYLIKA PINTINIŲ / 17 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 6, p. 19
GYVOJI DUONA / 18 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 21
KELIŅĖS MAISTAS / 19 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 22
NUGALĖK BLOGĮ GERUMU / Švč. Mergelės Marijos Dangun ėmimas	Nr. 7, p. 23
VYNO DOVANA / 20 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 24
PAS KĄ MES EISIME? / 21 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 25
VIDINĖS TARŠOS ATSPINDYS / 22 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 26
KURČNEBYLIS IŠ DEKAPOLIO / 23 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 14
KRYŽIAUS KELIAS / 24 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 15
MĄSTYMO POKYTIS / 25 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 16
IŠGANYMO IR PRAŽŪTIES KLAUSIMAS / 26 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 17
SANTUOKOS PAGRINDAS / 27 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9, p. 8
ATSILIEPTI Į DIEVIŠKĄJĄ MEILĘ / 28 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9, p. 9
ZEBEDIEJAUS SŪNŲ PRAŠYMAS / 29 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9, p. 10
BARTIMIEJAUS PRAREGĖJIMAS / 30 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 9, p. 11
DIEVO ATSPINDŽIAI PASAULYJE / Visi Šventieji	Nr. 9, p. 12
KOKS YRA VISŲ PIRMASIS ĮSAKYMAS? / 31 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 10, p. 17
DU PINIGĖLIAI / 32 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 10, p. 18
LAIKŲ PABAIGA / 33 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 10, p. 19
DIEVO KARALYSTĖS SLĖPINYS / Kristus Karalius (B)	Nr. 10, p. 20
ATSITIESKITE IR PAKELKITE GALVAS! / I advento sekmadienis (C)	Nr. 10, p. 21
IŠVYSTI DIEVO IŠGELBĖJIMĄ / II advento sekmadienis (C)	Nr. 11, p. 16
KĄ MUMS DARYTI? / III advento sekmadienis (C)	Nr. 11, p. 17
MARIJA IR ELZBIETA / IV advento sekmadienis (C)	Nr. 11, p. 18
VISUOMET NAUJAS SLĖPINYS / Kristus Gimimas	Nr. 11, p. 19
PO TRIJŲ DIENŲ RADO JĮ ŠVENTYKLOJE / Šventoji Šeima (C)	Nr. 11, p. 20
APIE LAIKĄ IR MARIJOS MOTINYSTĘ / Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja	Nr. 11, p. 21
TIKĖJIMAS IR BAŽNYČIA / Viešpaties Apsireiškimas	Nr. 11, p. 22
ŽEMAITIJOS KRIKŠTAS / Kristus Krikštas (C)	Nr. 12, p. 10
GERESNIO VYNO KILMĖ / 2 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 11
GEROJI ŽINIA / 3 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 12
NAZARETO SINAGOGOJE / 4 eilinis sekmadienis (C)	Nr. 12, p. 13

Benediktas XVI apie *sensus fidelium*

(KAP, KAI) Gruodžio 7 d. Benediktas XVI audiencijoje priėmė Tarptautinės teologijos komisijos narius, susirinkusius į metinę plenarinę sesiją. Sesijai pirma kartą vadovavo naujasis Tikėjimo mokymo kongregacijos prefektas arkivyskupas Gerhardas Ludwigas Mülleris. Savo kalboje popiežius aptarė sesijoje nagrinėtas temas: *sensus fidelium* teologinę prasmę; monoteizmo santykį su smurtu; katalikų socialinio mokymo reikšmę. Benediktas XVI padėkojo Teologijos komisijos nariams už Tikėjimo metų proga paskelbtą žinią, taip pat priminė šių metų pradžioje komisijos paskelbtą dokumentą „Teologija šiandien: perspektyvos, principai ir kriterijai“ (žr. „Bažnyčios žinių“ 2012 m. Nr. 4). Jis atkreipė dėmesį, kad bandant atskirti teologiją nuo Magisteriumo rizikuojama teologiją paversti religijotyra. Popiežius kalbėjo apie dokumente minimą *sensus fidelium* – tikinčiųjų bendrijos giluminį, tarsi instinktyvų dvasinių dalykų suvokimą. Pasak Šventojo Tėvo, tai svarbus teologijos kriterijus, laiduojantis ryšį su apaštaliąja tradicija (*Lumen gentium*, 12). Popiežius kalbėjo apie kriterijus, leidžiančius atskirti autentišką *sensus fidelium* nuo jo falsifikatų. Šis suvokimas nėra savotiška viešoji bažnytinė nuomonė; jo nederą priešinti Magisteriumo mokymui, nes *sensus fidelium* gali autentiškai vystytis tik tikinčiajam visapusiškai dalyvaujant Bažnyčios gyvenime ir atsakingai laikantis Bažnyčios mokymo. Pasak popiežiaus, tas antgamtinis tikėjimo suvokimas leidžia reaguoti į priekaištą, esant religijos, ypač monoteistinės, skatinančios smurtą. Tokio požiūrio šalininkai reiškia nuomonę, kad tik „vertybių politeizmas“ atitiktų demokratinės ir pliuralistinės visuomenės raišką ir laiduotų taiką bei toleranciją. Tačiau tokiai galvosenai tenka prieštarauti. Smurtas grindžiamas ne monoteizmu, jis kyla dėl žmonijos klaidų ir istorinių priešasčių. Pasak popiežiaus, gali-

mybė remtis objektyvia tiesa sukuria prielaidą palaikyti dialogą ir leidžia išvengti smurto. Benediktas XVI taip pat pabrėžė Bažnyčios socialinio mokymo svarbą – šio mokymo šerdis yra artimo meilė, siekis įgyvendinti Kristaus mums paliktą meilės įsakymą įvairiose socialinėse situacijose.

Vatikanas sveikina JT nutarimą dėl Palestinos

(KAP) Lapkričio 29 d. Vatikane paskelbtas pareiškimas, kuriuo sveikinamas Jungtinių Tautų organizacijos sprendimas suteikti Palestinei neprisijungusios valstybės stebėtojos statusą. Pareiškimе pabrėžiama, kad šis žingsnis neišsprendžia iki galo regiono problemos. Reikia siekti galutinio Artimųjų Rytų problemos sprendimo remiantis 1947 m. Jungtinių Tautų rezoliucija, numatančia dviejų valstybių egzistavimą. Šventasis Sostas ragina izraeliečius ir palestiniečius iš naujo pradėti derybas ir vengti visko, kas prieštarauja tvarios taikos siekiui.

Vatikano pareiškimе primenama 2000 m. vasario 15 d. sutartis su Palestinos išvadavimo organizacija (PLO), kurioje reikalaujama suteikti Jeruzalei tarptautinį statusą atsižvelgiant į ypatingą Šventojo miesto pobūdį, garantuojant religijos bei sąžinės laisvę ir galimybę lankyti šventąsias vietas. Pareiškimе pakartojama Vatikano nuostata dėl dviejų valstybių egzistavimo regione. Kartu pabrėžiama Izraelio valstybės teisė saugiai gyventi savo teritorijoje pagal tarptautiniu mastu pripažintą sieną. Taip pat palestiniečių tauta turi teisę į nepriklausomą ir suverenią tėvynę, gyvendama oriai ir turėdama galimybę laisvai keliauti. Pareiškimе cituojama Benedikto XVI kalba Tel Avivo oro uoste 2009 m. gegužės 15 d., kurioje popiežius ryžtingai ragino nutraukti smurtą ir kraujo liejimą bei pakartotinai kvietė izraeliečius ir palestiniečius įgyvendinti dviejų valstybių principą.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKČINĖ KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 730 egz.

ISSN 1392-6098

© 2012, „Bažnyčios žinios“